

צוות החשיבה להכנת קוד אתי
לראשי הרשויות המקומיות

קוד אתי לראשי הרשויות המקומיות

ירושלים, התש"ע-2010

תוכן העניינים

מבוא לקוד האתי

- א. כללי
- ב. צוות החשיבה להכנת קוד אתי לראשי הרשויות המקומיות
- ג. מטרת הקוד האתי
- ד. הייחודיות של תפקיד ראש רשות מקומית
- ה. כללי אתיקה לסגני ראש רשות מקומית ולחברי המועצה
- ו. מתכונת הכללים
- ז. נושאים שהצוות לא דן בהם
- ח. תוכן הקוד האתי

מספרי הכללים

כללי הקוד

חלק ראשון: ערכי יסוד

- א. ערכי יסוד
- 11 - 1

חלק שני: הליכות הולמות

- ב. התנהגות הולמת
  - ג. עיסוק נוסף
  - ד. ניגוד עניינים
  - ה. מתנות
  - ו. החזר הוצאות ומימון נסיעות
  - ז. מתן חסויות
  - ח. פרסומים
- 20 - 12
- 24 - 21
- 36 - 25
- 42 - 37
- 44 - 43
- 49 - 45
- 52 - 50

חלק שלישי: הקשרים בין ראש הרשות המקומית לבין גורמים אחרים

- ט. הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין הציבור
  - י. הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין המועצה
  - יא. הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין העובדים
  - יב. הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין ספקים
  - יג. הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין משרדי הממשלה
- 58 - 53
- 69 - 59
- 93 - 70
- 98 - 94
- 102 - 99

מבוא

א. כללי

1. ההחלטה על הכנת קוד אתי לראשי רשויות מקומיות התקבלה על ידי מרכז השלטון המקומי, מרכז המועצות האזוריות והמרכז לאתיקה, בשיתוף עם משרד הפנים ומשרד המשפטים. החלטה זו התקבלה בדיון שבו נטלו חלק פרופ' יצחק זמיר, יושב ראש המרכז לאתיקה בירושלים, מר אריה בר, שכיהן באותה העת כמנכ"ל משרד הפנים, מר יעקב אגמון, שכיהן באותה העת כמנכ"ל מרכז השלטון המקומי, מר שמואל ריפמן, יושב ראש מרכז המועצות האזוריות, וכן נציגי הגורמים שנמנו לעיל.
2. בדיון זה צוין שקיימים כללי אתיקה כמעט לגבי כל נושאי המשרה או התפקיד במגזר הציבורי. בכנסת פועלת מזה שנים ועדת אתיקה המיישמת את כללי האתיקה הקיימים של חברי הכנסת. לשם יצירת מערכת מקיפה ומפורטת יותר מינתה הכנסת ועדה בראשות שופט בית המשפט העליון בדימוס, פרופ' זמיר, שהצעותיה נדונו בוועדת הכנסת של הכנסת ה-17 ובכנסת ה-18 נדונות בוועדת משנה שלה, המיוחדת לנושא זה. לשרי הממשלה כללים מובנים בנושא מניעת ניגוד עניינים עוד משנת 1977, ובהם נקבע שמבקר המדינה יבדוק את מילוי ההוראות והכללים. כמו כן, השרים מחויבים לפעול לפי חוות דעת היועץ המשפטי לממשלה, לרבות חוות דעת בתחום האתי. במטרה ליצור קוד כללי לחברי הממשלה הקים ראש הממשלה ועדה שתגבש כללים לעניין אופן התנהלותם של חברי הממשלה ושל המערכת הפועלת באחריותם. הוועדה, בראשותו של נשיא בית המשפט העליון בדימוס, השופט שמגר, הגישה בשנת 2008 הצעה כוללת ומקיפה של כללי אתיקה לשרים. לשופטים כללי אתיקה משלהם, וכך גם לנציגי הציבור המכהנים בבית הדין לעבודה. לעובדי המדינה הוראות בתחום האתיקה המותאמות להם והן נאכפות בחלקן באמצעות דיני המשמעת; דין משמעת, הכולל הוראות בתחום האתיקה, הוחל גם על עובדי הרשויות המקומיות.
3. העובדה שלראשי רשויות מקומיות, בעלי תפקידים כה מרכזיים במגזר הציבורי, אין מערכת כוללת של כללי אתיקה או הצעה לכללים כאלה, הביאה את הנוכחים בדיון האמור לידי החלטה להקים ועדת היגוי משותפת למרכז השלטון המקומי ולמרכז המועצות האזוריות, בראשותו של מר יוסי נשרי, ראש עיריית קריית אוננו. ועדת ההיגוי אמורה לקבל הצעה לכללי אתיקה שיכין צוות חשיבה (להלן - צוות חשיבה או הצוות). ועדת ההיגוי תעביר את ההצעה לאישור הנהלת מרכז השלטון המקומי ולאישור הנהלת מרכז המועצות האזוריות. נקבע כי בצוות החשיבה יהיו חברים נציגים של מרכז השלטון המקומי, מרכז המועצות האזוריות, משרד המשפטים, משרד הפנים והמרכז לאתיקה בירושלים.

ב. צוות החשיבה להכנת קוד אתי לראשי רשויות מקומיות

4. תפקידו של צוות החשיבה הוא להכין את ההצעה לקוד אתי לראשי רשויות מקומיות. הגורמים השותפים להחלטה להכין קוד אתי מינו את נציגיהם לצוות, ואלה הם: מר נחום חופרי, ראש עיריית רעננה; מר אבי נעים, ראש המועצה המקומית בית אריה-עופרים; מר שאול גולדשטיין, ראש המועצה האזורית גוש עציון; מר דניאל מילוא, מנכ"ל מרכז האתיקה; גב' מיכל גולדשטיין, מנהלת אגף בכיר למנהל מוניציפלי, משרד הפנים; עו"ד יעל אחילאה, מרכזת הוועדה למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות, משרד המשפטים; עו"ד הראל גולדברג, מחלקת ייעוץ וחקיקה (אזרחי), משרד המשפטים. גב' שלומית לביא, לשעבר דוברת מבקר המדינה ועוזרת בכירה למבקר, הצטרפה לצוות, על דעת מבקר המדינה, כמשקיפה. עו"ד טנה שפניץ, לשעבר משנה ליועץ המשפטי לממשלה, מונתה כיושבת ראש הצוות. מר יוסי נשרי, ראש עיריית קריית אונו, יושב ראש ועדת ההיגוי, וד"ר מרדכי דלגו, ראש המועצה המקומית דרום השרון נטלו חלק בישיבות צוות החשיבה.

5. הצוות קיבל סיוע מקצועי מעו"ד נועה בן אריה, אשר שימשה כחוקרת בתחום המשפטי ומד"ר יותם לוריא, מרצה לפילוסופיה ואתיקה יישומית בבית הספר לניהול באוניברסיטת בן גוריון, אשר ייעץ לצוות בהיבט האתי. מר גיל הרטשטיין ריכז את הצוות ותרם גם הוא להיבט האתי של הקוד. עו"ד אלישבע הכהן החליפה את מר הרטשטיין, אשר פנה ללימודים בחו"ל.

6. הצוות החל בעבודתו בסוף חודש יולי 2008, ולמעט החודש שבו חלו החגים והחודש שבו התקיימו הבחירות לרשויות המקומיות, נפגש בתדירות ממוצעת של אחת לשבועיים, לישיבה של מספר שעות. הצוות הכין טיוטה ראשונית במאי 2009, אולם לא התכנס מאז ועד חודש פברואר 2010, משום שראשי הרשויות המקומיות בצוות ביקשו לברר סוגיה עקרונית שהיו עשויות להיות לה, לדעתם, השלכות על הוראות הקוד. לקראת הישיבות צויד הצוות בחומר רקע. החומר שנוגע במישרין לנושא כלל, בין השאר, את הוראות הדין הרלוונטיות בנושאי אתיקה, כללי אתיקה של בעלי תפקידים אחרים במגזר הציבורי (כמו שרים, חברי הכנסת, שופטים, נציגי ציבור בבית הדין לעבודה, עובדי המדינה, עובדי הרשויות המקומיות) וכן קודים אתיים שרשויות מקומיות מסוימות הכינו לעצמן. חומר רקע שהיה לעזר רב בעבודת הצוות היו שני דוחות שכבר הוזכרו: דוח הוועדה להכנת כללי אתיקה לחברי כנסת משנת 2006¹ ודוח הוועדה הציבורית לעניין גיבוש כללי אתיקה לחברי ממשלה משנת 2008². דוחות אלו התמודדו עם נושאים שבחלקם רלוונטיים גם לראשי רשויות מקומיות.

---

¹ להלן - דוח זמיר.
² להלן - דוח שמגר.

7. הצוות פרסם מודעה בעיתונות בה הוזמן כל המעוניין להציג את עמדותיו לצוות החשיבה. נוסף על כך, פנה הצוות לראשי הרשויות המקומיות ולפורומים המקצועיים של השלטון המקומי. נציגים מטעם הצוות נפגשו עם גורמים שונים ודיווחו על תוכן הפגישות לצוות במליאתו.

8. כידוע, קוד אתי לראשי רשויות מקומיות נוגע לכלל ראשי הרשויות המקומיות, וכן לציבור הנמנה עם קבוצות שונות שיש להן קשרים עם ראש הרשות המקומית, כמו חברי מועצת הרשות המקומית, עובדי הרשות, הספקים של הרשות וגורמי השלטון המרכזי. נוכח נגיעה רחבה זו לאוכלוסיות שונות, פנה הצוות עם סיום הכנת טיוטת הקוד לראשי הרשויות המקומיות וביקש את תגובותיהם. לאחר מכן, פרסם הצוות את ההצעה באתר האינטרנט של מרכז האתיקה והודיע על כך לגורמים שהיה אתם בקשר במהלך הכנת הקוד. הודעה כזו הובאה גם לידיעת הציבור הרחב במודעה שפורסמה בעיתונים המקומיים ברחבי הארץ. במהלך כל תקופת עבודתו דן הצוות בהערות שקיבל.

ג. מטרת הקוד האתי

9. מטרתם של כללי האתיקה היא, כפי שנאמר בפתח הקוד, להנחות את ראש הרשות המקומית להתנהגות ראויה, בהתאם לחובת הנאמנות שלו כלפי הציבור, כדי לשפר את תפקודו ואת תפקוד הרשות המקומית, לשמור על כבודה, להבטיח את טוהר המידות ולקדם את אמון הציבור ברשות המקומית. נקודת המוצא היא שראשי הרשויות המקומיות מעוניינים לנהוג באופן אתי והכללים אמורים להדריך ולהתוות את דרכם באשר לנורמות הראויות. נורמות אלו מגבשות את ההתנהגות הרצויה המצופה מראש רשות מקומית, מעבר לקבוע בהוראות הדין.

10. יצוין כי לפי המצב המשפטי דהיום חלה על ראשי הרשויות המקומיות מערכת דינים מסועפת העוסקת בחלקה בהוראות בתחום שיכול להיחשב כתחום אתי. על ראשי הרשויות חלות הוראות הדין הפלילי בעניינם של עובדי הציבור בכלל וכן הדינים בחקיקה המיוחדים לעניין השלטון המקומי (כמו דיני התכנון והבנייה, דיני רישוי עסקים, חוק הרשויות המקומיות הדין בבחירה הישירה של ראש הרשות המקומית וסגניו, דיני הבחירות ודיני המכרזים). בחוק הבחירה הישירה³ אף קבועה הוראה מיוחדת לעניין ראש רשות מקומית המתנהג התנהגות שאינה הולמת את מעמדו של ראש רשות. מקור נוסף לכללי אתיקה הוא הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, ככל שהן נוגעות ישירות לשלטון

³ חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות סגניו וכהונתם), התשל"ה-1975 (להלן - חוק הבחירה הישירה), סעיף 22 שזו לשונו:

"(א) נוכחה המועצה כי ראש הרשות מתנהג התנהגות שאינה הולמת את מעמדו של ראש רשות וסבורה היא שעל כן אין הוא ראוי לכהונתו, רשאית היא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע דברו, להעבירו מכהונתו.

(ב) "...".
הוראה דומה קבועה בסעיף 66 בחוק המועצות האזוריות (בחירת ראש המועצה), התשמ"ח-1988. ראה גם סעיף 116 לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950.

המקומי או נגזרות מהנחיות לגורמים אחרים. מקור ייחודי לכללים להתנהגות נבחר השלטון המקומי הם חוזרי המנהל הכללי של משרד הפנים.⁴

11. תחום אתי חשוב - ניגוד עניינים - זכה, עוד בשנת 1984, לטיפול מיוחד לגבי נבחר הרשויות המקומיות. באותה תקופה הצטברו מקרים אחדים שהיועץ המשפטי לממשלה סבר כי יש מקום להגיש בגינם כתבי אישום נגד חברי מועצה של רשויות מקומיות. חברי המועצה טענו שלא היו מודעים לנורמות הנדרשות ושהתנהגותם תאמה את המקובל באותה העת בתחומים מסוימים. במענה לטענה זו הוחלט לחבר כללים בדבר ניגוד עניינים שיבהירו את הנורמות הרצויות.⁵ הכללים הוכנו בשיתוף נציגי מרכז השלטון המקומי, משרד הפנים והיועץ המשפטי לממשלה. מרכז השלטון המקומי קיבל עליו את הכללים ככללים בדבר מניעת ניגוד עניינים שלפיהם ינהגו נבחרים הציבור. הכללים היו על דעת היועץ המשפטי לממשלה ומשרד הפנים ועוגנו בחוזר המנהל הכללי של משרד הפנים.⁶

12. כדי לסייע לנבחרים הציבור ביישום הכללים עוגנה בהם ועדה מייעצת שתפקידיה הם: לתת חוות דעת וייעוץ לנבחר הפונה אליה; לקבוע איסורים וסייגים נוספים על אלה המצויים בכללים לעניין קבלת טובות הנאה; לגבש ולפרסם הנחיות בנושא ניגוד עניינים. חברים בוועדה נציג היועץ המשפטי לממשלה, שמכהן כיושב ראש הוועדה, ראש רשות מקומית, יועץ משפטי ומבקר של רשות מקומית ונציג משרד הפנים. נציג מבקר המדינה רשאי להשתתף בדיוני הוועדה כמשקיף.⁷ ועדה זו פועלת מאז שנת 1984, ונותנת חוות דעת לנבחרים עצמם וכן לכל מי שפונה אליה. החלטות עקרוניות מפורסמות באתר האינטרנט של משרד המשפטים.⁸

13. הסקירה מראה שיש לא מעט הוראות בדיון הקיים השייכות לתחום האתי, אולם עדיין יש נושאים שלגביהם רצוי להשלים, להבהיר ולפרט את הנורמות. לשם כך נתבקש צוות החשיבה להכין הצעה לכללים שמפורטים בהמשך.

14. בהקשר זה יש לציין שקביעת כללי אתיקה לראשי רשויות מקומיות היא מורכבת יותר מקביעת כללים כאלה לגבי בעלי תפקידים אחרים בשירות הציבורי. חברי הכנסת או שרי הממשלה, למשל, הם קבוצה לא גדולה של בעלי תפקידים, הומוגנית יחסית בדרך פעילותה, המרוכזת בפורום אחד מוגדר. במקרים אחרים, כאשר כללי האתיקה אמורים

⁴ מעמד חוזרי המנהל הכללי של משרד הפנים מעוגן בסעיף 233 לפקודת העיריות, הקובע: "עירייה תעשה בתוך תחומה ... והכל כשאינן הוראה אחרת מאת השר בעניינים אלה, כולם או מקצתם ובכפוף להוראות הפקודה או לכל דין אחר". לעניין מועצות מקומיות ואזוריות, מעוגן המעמד בסעיף 146 לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950 וסעיף 63 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958.

⁵ הכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרים ברשויות המקומיות (ילקוט פרסומים התשמ"ד, עמ' 3114).

⁶ חוות דעת שהן בעלות חשיבות כללית פורסמו בשני חוזרים של המנהל הכללי של משרד הפנים (מיום 24 בפברואר 1986 ומיום 27 באפריל 1987). חוות דעת עקרוניות בשנים מאוחרות יותר נמצאות בקובץ החלטות באתר האינטרנט של הוועדה. ראה הערת שוליים 8.

⁷ סעיף 6 בכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרים הציבור ברשויות המקומיות.

⁸ <http://www.justice.gov.il/MOJHeb/NigudInyanim>

לחול על מספר גדול של בעלי תפקידים מגוונים, כמו עובדי המדינה - ישנה מערכת מרכזית, ממוסדת ומאורגנת, שקובעת את הכללים ומיישמת אותם. לא כך הם פני הדברים כאשר דנים בראשי רשויות מקומיות. זוהי קבוצה גדולה של בעלי תפקידים שכל אחד מהם נבחר אישית ישירות על ידי הציבור. ראשי הרשויות המקומיות הם בעלי סמכויות רבות ומגוונות ומכהנים בכל רחבי הארץ ברשויות בעלות מאפיינים שונים זו מזו. ראש רשות מקומית בהתנהלותו חייב להתחשב בתרבות המקומית על גווניה השונים, הנוהגת באותה רשות מקומית. נוסף על כך, לתפקיד ראש רשות מקומית הייחוד שלו, כמתואר בפרק ד' להלן.

15. אחד ההבדלים המשמעותיים בין ראש רשות מקומית ובין נבחרים אחרים במגזר הציבורי הוא שראש הרשות המקומית נבחר אישית, ישירות על ידי הציבור הרשות המקומית. משום כך לעיתים נשמעת הדעה שאין להכביד על ראשי הרשויות בכללים, שהרי הציבור בחר בהם, כאשר התנהלותם ידועה לו. בהקשר זה יש להביא בחשבון שהציבור ככלל אינו מודע לאופן ההתנהגות היום-יומי של ראש הרשות המקומית, לא כל שכן של מועמדים שעדיין לא כיהנו בתפקיד. הציבור לא תמיד יכול להעריך נכונה את ההתנהלות של ראש הרשות המקומית משום שלא כל העובדות בידיעתו. יש גם לזכור שלעיתים בתקופת בחירות התעמולה מציגה עובדות לציבור באופן מגמתי, כך שהיא מבליטה מעשים או מחדלים מסוימים ומעלימה אחרים.

16. אין ספק שיש משקל רב לבחירה האישית הישירה של מועמד, שכן הציבור הביע את עמדתו מיהו ראש הרשות המקומית המועדף עליו לנהל את הרשות המקומית. אולם אין פירושה של בחירה זו שראש הרשות פטור מהחובה להתנהג באופן ראוי ההולם את השליחות הציבורית. את הבחירה הישירה יש לראות לא רק כהבעת אמון בכישוריו של ראש הרשות לנהל את הרשות המקומית, אלא גם כהנחה שהוא ינהל את הרשות באופן חוקי ובדרך אתית.

17. מטרת הכללים המוצעים היא, כאמור, להנחות את ראשי הרשויות המקומיות ולהבהיר להם מהי ההתנהגות הראויה, אף אם זו אינה מעוגנת בהוראות מפורשות בדין החקוק. יש בהם גם כדי להביא לידיעת הכלל (הציבור הרחב, חברי המועצה, העובדים וכל מי שבא במגע עם ראש הרשות) את הכללים ונורמות ההתנהגות המצופות מראש הרשות המקומית.

ד. הייחודיות של תפקיד ראש רשות מקומית

18. כללי אתיקה ייחודיים לכל תפקיד ומותאמים למאפייניו העיקריים. הם מנסים להתוות את דרך הפעולה בדילמות האתיות האופייניות לתפקיד המסוים. זו הסיבה שכללי האתיקה של שרי הממשלה שונים מאלה של חברי הכנסת, ואלה שונים מכללי האתיקה של השופטים או של נציגי הציבור בבית הדין לעבודה. ושוב, קיים שוני מהותי בין כללי

האתיקה שאוזכרו עד כה לבין כללי האתיקה שחלים על עובדי המדינה או על עובדי הרשויות המקומיות. לכן נודעת חשיבות להכרת הסמכויות, התפקידים ודרך ההתנהלות של ראש רשות מקומית במילוי תפקידו, טרם קביעת כללי האתיקה.

19. ראש רשות מקומית הוא תפקיד מורכב וייחודי ביותר. ראש הרשות המקומית מרכז בידי סמכויות ביצוע - הרשות המקומית פועלת באמצעותו והוא גם בעל סמכויות בתחום אכיפת חוקים שהרשות המקומית מופקדת עליהם. כמו כן, הוא שותף להליך החקיקה המוניציפלית, הבא לידי ביטוי בחוקי העזר המותקנים על ידי הרשות המקומית. כמובן שהוא גם "דמות פוליטית" שנבחר ישירות על ידי ציבור הבוחרים ברשות המקומית.

20. הנהגת הבחירה הישירה של ראש הרשות המקומית וקציבתה לחמש שנים גרמה לשינוי דרמטי בתחום השלטון המוניציפלי. עד לחקיקת חוק זה בשנת 1975, היו הבחירות נערכות למועצות הרשויות המקומיות בלבד. מועצת הרשות הנבחרת הייתה בוחרת מבין חבריה את מי שיעמוד בראש הרשות המקומית, וכשם שזה האחרון נבחר על ידי המועצה, כך הייתה המועצה יכולה להדיחו מתפקידו. עם התגברות תופעת ה"כלנתריזם" גמר המחוקק אומר לשנות את השיטה ולנתק את הבחירות לראשות הרשות המקומית מהבחירות למועצת הרשות, כדי להקנות לראש הרשות מעמד עצמאי שאינו תלוי במועצה לעצם כהונתו בתפקיד.

21. גם בשיטת הבחירה הישירה נשאר ראש הרשות המקומית חבר המועצה, וככזה הוא חלק מ"הרשות המחוקקת" של הרשות המקומית. לעניין זה נקבע שמועצה "רשאית להתקין חוקי עזר כדי לאפשר לעירייה ביצוע הדברים שהיא נדרשת או מוסמכת לעשותם על פי הפקודה או כל דין אחר או לעזור לה בביצועם, או כדי לדרוש מבעל נכס או מחזיקו לבצע באותו נכס עבודה הנחוצה למטרה האמורה"⁹.

22. נוסף על כך, לראש הרשות המקומית סמכויות בתחום האכיפה. בין השאר, הוא מוסמך להוציא צווים בענייני תפיסה ועיקול לשם גביית תשלומי ארנונה לרשות המקומית¹⁰, וכן להוציא צווי הריסה מינהליים לפי חוק התכנון והבנייה¹¹, וצווי סגירה או צווים להפסקת פעילות לעסק לפי חוק רישוי עסקים¹². בחוק אכיפה סביבתית¹³, ניתנו לראש הרשות המקומית סמכויות אכיפה נרחבות והוצאת צווי ניקיון לגופים מסוימים בגין עבירות סביבתיות. החוק מרחיב סמכויות אכיפה ופיקוח של הרשויות המקומיות באמצעות ראש הרשות המקומית והפקחים הממונים על ידו. כמו כן, לכל רשות סמכויות מקומיות לפי חוקי העזר המקומיים - צווי סילוק מפגעים, צווי ניקיון ועוד.

⁹ סעיף 250 לפקודת העיריות, סעיף 22 לפקודת המועצות המקומיות.

¹⁰ סעיפים 305 עד 330 לפקודת העיריות, סעיף 19 לפקודת המועצות המקומיות.

¹¹ חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965.

¹² חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968.

¹³ חוק הרשויות המקומיות (סמכויות פקחים - אכיפה סביבתית), התשס"ח-2008.

23. ניתן לסכם, כי במסגרת תפקידיו הביצועיים של ראש הרשות המקומית, כמי שעומד בראש הגוף הציבורי-מוניציפלי המופקד על ניהול ההליכים ברשות המקומית, עומדת לפניו המשימה לפעול ליישומם של החוקים, התקנות וחוקי העזר השונים, בין באופן ישיר ובין באמצעות מנגנון פיקוח מקומי.

24. לסמכויות החקיקה והאכיפה משמעות רבה, ואולם אלה היו קיימות אף קודם לשינוי שיטת הבחירה של ראש הרשות המקומית. עיקר השינוי שחל במעמדו של ראש הרשות המקומית עקב חוק הבחירה הישירה, נוגע לניהול הרשות וליחסים בינו לבין המועצה. בידי ראש הרשות המקומית, נבחר הציבור, הופקדו סמכויות ביצועיות רבות. הוא העומד, על פי החוק, בראש הפירמדה הניהולית-ביצועית של הרשות, לצד מעמדו כנבחר ציבור. אם עד לחקיקת חוק הבחירה הישירה שימשה המועצה כולה כזרוע הביצועית ברשות המקומית, הרי שלאחר חקיקת החוק הופרדו הסמכויות: ראש הרשות המקומית הוא הזרוע הביצועית של הרשות המקומית ואילו המועצה כולה היא הזרוע המחוקקת והמפקחת ברשות המקומית. שינוי זה עוגן בפקודת העיריות, בפקודת המועצות המקומיות ובצו המועצות האזוריות.

25. דיני הרשויות המקומיות קובעים במפורש כי ראש הרשות המקומית הוא האחראי לכך שהתפקידים שהוטלו על הרשות המקומית בפקודת העיריות או בכל דין אחר, "יבוצעו כראוי". וכך נאמר לעניין זה בפקודת העיריות, ובשינויים המחויבים בחקיקה שחלה על המועצות המקומיות ועל המועצות האזוריות:

"(א) עירייה תפעל באמצעות ראש העירייה; אין בהוראה זו כדי לפגוע בסמכויות המועצה לפי פקודה זו, לפי חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965 או לפי כל דין אחר.

(ב) ראש העירייה יהיה אחראי לכך שהתפקידים שהוטלו על העירייה בפקודה זו או בכל דין אחר יבוצעו כראוי."¹⁴

26. דיני השלטון המקומי מונים תפקידים רבים שראש הרשות המקומית אחראי עליהם: ניהול ישיבות המועצה (אלא אם כן מונה, בנסיבות הקבועות בפקודת העיריות ובהסכמת ראש העירייה, יושב ראש מועצה מבין חבריה); מינוי עובדים לרשות המקומית (בכפוף לכללי המכרזים ולמעט עובדים שמינויים טעון אישור המועצה)¹⁵; חתימה על מסמכי תשלום, חוזים והתקשרויות בשם הרשות המקומית¹⁶; מתן הנחיות לגזבר בדבר הכנת

¹⁴ סעיף 126 לפקודת העיריות; סעיף 112 לצו המועצות המקומיות (א) התשי"א-1950; סעיף 3 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958.

¹⁵ סעיפים 167 עד 170 לפקודת העיריות, תקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים), התש"ם-1979; צו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובדים לעבודה), התשל"ז-1977; סעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות - סעיף החלה על מועצות מקומיות ואזוריות.

¹⁶ סעיפים 191, 195 לפקודת העיריות וסעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות - סעיף החלה על מועצות מקומיות ואזוריות.

התקציב של הרשות המקומית¹⁷; עמידה בראשות ועדת התכנון והבנייה של הרשות המקומית וגיבוש מדיניותה התכנונית יחד עם אנשי המקצוע הרלוונטיים ברשות ובכפוף להוראות ומגבלות הדין; עמידה בראש מערכת החינוך המקומית ואחריות עליונה לקיומה הפיזי של מערכת החינוך המקומית, אבטחת תלמידיה, בטיחותם והנהגת מדיניות חינוכית התואמת את חזון הרשות המקומית וצורכי הקהילה שבה.

27. כאמור, תפקידו של ראש רשות מקומית הוא ייחודי מבחינת מורכבותו והיקף סמכויותיו. ראש הרשות המקומית אחראי למגוון פעילויות של הרשות המקומית. הרשות המקומית שהוא עומד בראשה אחראית לאספקת חלק חשוב של השירותים הבסיסיים לציבור ברמה יום-יומית. ברוב הרשויות המקומיות, הקשר של ראש הרשות עם תושביה הוא ישיר ומיידי יותר מאשר הקשר של נבחרים המכהנים בממשלה או בכנסת, ותושבי הרשות רואים בו את הכתובת לתפקוד הכולל של הרשות. הם פונים אליו לטיפול גם בבעיות שהמפתח לפתרונן אינו בהכרח בידי, כגון בעיות שיכון ותעסוקה. בהקשר זה יש לציין שלראש הרשות ממשק עם גורמים שונים, ברשות המקומית ומחוצה לה. הוא נמצא בקשר עם ציבור תושבי הרשות, ציבור בעלי העסקים ברשות, ציבור המבקרים ברשות, המזדמנים אליה והעושים בה למחייתם, מועצת הרשות המקומית, עובדיה, ספקיה ואחרים. במסגרת תפקידו נדרש ראש הרשות המקומית לקיים יחסי עבודה והידברות גם עם משרדי הממשלה שיש להם קשר ישיר לתפקידיה של הרשות המקומית. משכך, עליו לקיים מערכת יחסים תקינה וראויה עם השלטון המרכזי כגורם המייצג את הרשות המקומית ואת תושביה.

28. לצורך מילוי תפקידו, צויד ראש הרשות המקומית בסמכויות רבות ומגוונות, ייחודיות בהשוואה לבעלי תפקידים אחרים במגזר הציבורי. הוא ראש ההיררכיה הביצועית ובעל השפעה ניכרת בקביעת סדר העדיפויות של הרשות המקומית. אמנם סדרי העדיפויות באים לידי ביטוי בתקציב, המאושר על ידי מועצת הרשות, עם זאת, במקרים רבים מותר התקציב מרווח שיקול דעת רחב באשר לפעולות שיבוצעו במסגרת אותו סעיף תקציבי, שיקול הדעת הנתון בידי ראש הרשות המקומית.

29. ראוי לציין בהקשר האחריות המוטלת על ראש הרשות המקומית וריכוז הסמכויות שבידו, את קיומם של מנגנוני פיקוח ענפים, הן ברמה המוניציפלית והן ברמה הארצית, המבקרים ואומדים את פעילותו באופן צמוד למדי. כך למשל, מערך הפיקוח והבקרה מטעם משרדי הממשלה ובעיקר משרד הפנים, מפקח על הרשות המקומית ומבקר אותה ואת תפקודו של ראש הרשות המקומית, הן מבחינת ההתנהלות הכספית והן מבחינת הניהול הכללי התקין. גם ברמה המקומית ישנם מנגנוני ביקורת ובקרה, החל מחברי המועצה ובמיוחד חברי האופוזיציה, עובר דרך מבקר הרשות המקומית וועדת הביקורת וכלה בתקשורת המקומית ובציבור בכללו.

¹⁷ סעיף 206 לפקודת העיריות, סעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות - סעיף החלה על מועצות מקומיות ואזוריות.

30. כובד האחריות שראש הרשות המקומית נושא בה, מורכבות התפקיד וכן הסמכויות הרבות המוקנות לו על פי הדין, כפי שתוארו בפרק זה, מגבירים את הצורך במיסוד כללי אתיקה. מחויבותו לציבור, הן בכובעו כנבחר הציבור והן בכובעו כאחראי על תפקוד הרשות המקומית, מעצימה את הצורך בכללים שינחו אותו, מחד גיסא, ויהיו ידועים לציבור, מאידך גיסא. כללים אלה יוכלו גם לסייע לראש הרשות המקומית בקבלת החלטות מורכבות, שיש להן השלכות על התחום האתי, במיוחד בתקופה שבה ראשי רשויות נתקלים בקשיים לא מעטים במילוי תפקידם, הנובעים לעיתים מגורמים שאינם בשליטתם.

ה. כללי אתיקה לסגני ראש רשות מקומית ולחברי המועצה

31. הכללים המוצעים נועדו רק לראשי רשויות מקומיות ולא לנבחרים האחרים ברשויות המקומיות. הסיבה אינה שלאחרונים לא נדרשים כללי אתיקה, אלא משום שבסדר העדיפויות ובגלל ייחוד התפקיד (ראה פרק ד' לעיל) נראה היה שיש להתחיל עם כללים לראש הרשות המקומית. יש שוני מהותי בין התפקיד של ראש הרשות המקומית לבין התפקיד של חבר המועצה, החייב לבוא לביטוי גם בכללי האתיקה. אלה נגזרים לפי מידת מחויבותו ואחריותו של כל בעל תפקיד. מובן שכללים בתחום האתי שנקבעו כבר לגבי חברי המועצה, כמו הכללים בדבר מניעת ניגוד עניינים של נבחרים ברשויות המקומיות, ימשיכו לחול על חברי המועצה גם לאחר קביעת כללים מיוחדים לגבי ראש הרשות המקומית.

32. עלתה השאלה האם אין מקום להחיל את הכללים לפחות על סגני ראש הרשות המקומית בשכר. הצוות סבר שלמרות האצלת סמכויות מסוימות ומסירת תפקידים ביצועיים לסגנים בשכר, עדיין רב המרחק בין שני התפקידים מבחינת היקף הסמכות הניתן להם. בעוד שסמכויותיו של סגן ראש רשות, ככל שהואצלו לו, הן בתחום מוגדר, נושא ראש הרשות המקומית באחריות כוללת לניהול ולתפקוד הרשות המקומית כולה, לרבות התפקידים שהאציל לסגנו.

33. ההבדלים המתוארים לעיל בין ראש רשות מקומית לבין חברי המועצה, ואף בינו לבין הסגנים בשכר, הביאו את כל הגורמים לכלל מסקנה שבשלב הראשון יש לקבוע כללי אתיקה רק לראשי הרשויות המקומיות, ולאחר מכן לעסוק בכללי האתיקה של הנבחרים האחרים. עם זאת, ההנחה של הצוות היא שהכללים שייקבעו לגבי ראש הרשות המקומית ינחו גם את סגני ראש הרשות ואת חברי המועצה האחרים, בשינויים המתחייבים מהשוני במעמדם ובתפקידיהם.

ו. מתכונת הכללים

34. כללי האתיקה, כפי שכבר הוזכר, נועדו להנחות את ראשי הרשויות המקומיות בתחום שאינו מוסדר בדיון. מדיניות הצוות הייתה לכלול בקוד רק כללים אלה ולא לחזור על נושאים שכבר קבועים בחוק, בתקנות או בחוזרי המנהל הכללי של משרד הפנים.

35. עם זאת, לעיתים היה צורך לחזור בכללים על הוראה קיימת לשם שלמות התמונה. למשל, בנושא של תפקידים נוספים של ראש הרשות המקומית, לא ניתן להבין את הכללים שנקבעו בקוד בלי שיוזכרו הוראות החוק לעניין איסור עיסוק נוסף שחל על ראש הרשות. לכן הוצגו בכללים גם הוראות החוק, וכך מתקבלת התמונה הכוללת של עיסוקים ותפקידים האסורים על ראש הרשות המקומית והמותרים לו, בין שהם כבר מוסדרים בדיון ובין שמדובר בהוראות חדשות הנובעות מהמלצות הצוות. דוגמא אחרת נמצאת בפרק הדין בפרסומים שמפרסם ראש הרשות המקומית. למרות הסדרת הנושא בחוק מיוחד, היה מקום לשלב את הוראותיו בפרק זה, כדי להקיף את כל סוגי הפרסומים.

36. כאמור, קבועות בדיון הוראות הנוגעות לתחום האתיקה, שהקוד מסתמך על קיומן, אולם אינו מזכירן במפורש. לשם השלמת התמונה, הכין הצוות מסמך נלווה של חקיקה והוראות נוספות, ובו פירוט הוראות אלה או הפניה אליהן. כך, מי שיעיין בכללי הקוד שמשקפים ככלל נורמות מעבר לנדרש בחוק, יוכל לברר בנוחות את הדין הקיים בנושא מסוים.

37. הכללים המוצעים מנוסחים לרוב באופן כללי. הסיבה לכך היא שהצוות הביא בחשבון שהגיוון של הרשויות המקומיות הוא רב והשוני ביניהן לעיתים גדול: יש למעלה מ-250 רשויות מקומיות, בחלקן האוכלוסייה היא של מאות אלפי תושבים ובאחרות - אלפים בודדים¹⁸. מבנה הרשויות הוא הטרוגני מבחינת המשאבים הכלכליים שעומדים לרשותן ומבחינה חברתית ותרבותית.

38. המסגרת הרחבה של הכללים וההתייחסות הכללית לנושאים השונים יאפשרו לכל רשות מקומית לצקת לתוכם את התוכן המתאים עבורה.

39. כאמור, הרוב המכריע של הכללים המוצעים בא להוסיף על הקבוע בדיון בנושא ההתנהגות הראויה של ראש הרשות המקומית. עם זאת, ברור שגם כללים אלה אינם ממצים את נושא ההתנהגות הראויה של ראש הרשות המקומית, ויהיה עליו להפעיל את שיקול דעתו באשר לנדרש ממנו בפעילותו כנאמן הציבור.

¹⁸ סך הכל בישראל 251 רשויות (75 עיריות, 121 מועצות מקומיות, 2 מועצות תעשייתיות, 53 מועצות אזוריות). מתוך 251 הרשויות, ב-170 האוכלוסייה היא פחות מ-20.000 תושבים (8 עיריות, 119 מועצות מקומיות, 43 מועצות אזוריות).

ז. נושאים שהצוות לא דן בהם

40. בשל מגבלה במשאבים ודרישה לעמידה בלוח זמנים צפוף החליט הצוות שלא לדון במספר נושאים, למרות נגיעתם לתחום האתיקה, ולהתמקד בנושאים שבהם תצמח מרב התועלת. יתרה מזאת, חלק מהנושאים דורשים מומחיות מיוחדת, שלא נמצאה אצל חברי הצוות. ואלה הנושאים שהצוות לא דן בהם:

אתיקה בתקופת בחירות

41. נושא הבחירות הוא נושא ייחודי לתקופה מסוימת אחת לכמה שנים, ולכן לא ראה הצוות, שבמסגרת המגבלות שלו במשאבים ובזמן, מקום להיזקק לנושא. נוסף על כך, כללי ההתנהגות בתקופת הבחירות מוסדרים בפירוט בחיקוקים, בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה ובחוזרי המנהל הכללי של משרד הפנים, שמתעדכנים לקראת תקופת הבחירות.

אתיקה בתחום התכנון והבנייה

42. תחום התכנון והבנייה הוא נושא מרכזי בפעילות של רשות מקומית. לעיתים קרובות ראש הרשות המקומית הוא גם יושב ראש הוועדה המקומית לתכנון ובנייה, וגם כאשר אינו מכהן בתפקיד זה יש לו עניין רב בנושא. הכללים המוצעים על ידי הצוות חלים, כמובן, גם בתחום זה, אולם ייתכן שלאור המאפיינים המיוחדים של תחום זה (כפי שגם בית המשפט התייחס אליו¹⁹), יש מקום להשלים את הקוד בכללים שיחולו במיוחד על ראש הרשות המקומית כאשר הוא עוסק בנושאים השייכים לתחום התכנון והבנייה.

הצהרות הון

43. ראשי רשויות מקומיות מחויבים להגיש הצהרות הון לשופט בדימוס מכוח חוק ראש הרשות המקומית וסגניו (הצהרת הון), התשנ"ד-1993. הצהרות ההון נועדו, כפי שמוסבר בדוח זמיר²⁰, להגן על טוהר המידות ולאפשר בקרה במצב של ניגוד עניינים. הצהרת ההון, נאמר בדוח זמיר, "עשויה להיות גורם מרתיע מפני ניצול תפקיד ציבורי לצורך התעשרות שלא כדין, תוך שימוש בסמכות, מידע או קשרים שהתפקיד מקנה לאיש ציבור. הדבר יכול לבוא לידי ביטוי בחשיפה של מקורות ההכנסה וסכומי ההכנסה של איש הציבור תוך כדי הכהונה, או בהשוואה בין הצהרת הון שהוגשה על ידו עם סיום הכהונה לבין הצהרות הון קודמות. עצם החשש מפני הגשה של הצהרת הון כוזבת (שהיא עבירה פלילית) ומפני

¹⁹ בלשון בית המשפט: "מן הבחינה הציבורית ובמיוחד מבחינת קיומו של שלטון מקומי תקין ... הרישוי והבנייה והפיקוח על הבנייה הם מבין הנושאים הרגישים ביותר בשלטון המקומי, אם לא אפילו הרגישים ביותר כפשוטם, והם אף נתונים תדירות למחלוקות לסוגיהן..." (ד"נ 6/86 שולמן נ' לנדאו, פ"ד מ (2), 481, 485).

²⁰ דוח זמיר, עמ' 103 עד 107.

חשיפה של מקורות הכנסה או גידול בהון (הכרוכים בעבירה פלילית), יכול לשמש גורם מרטיע מפני ניצול התפקיד הציבורי לצורך התעשרות פרטית.²¹

44. דברים אלה שנאמרו לגבי חברי הכנסת נכונים גם לגבי ראשי רשויות מקומיות. למרות שהנושא שייך לתחום האתיקה, הצוות לא דן בו משום שהוא דורש בדיקה מיוחדת שעל יישום תוצאותיה להיות בחקיקה ראשית ובהסדרים מינהליים. נוסף על כך, בכנסת ה-17 הוגשה הצעת חוק הדנה בנושא: הצעת חוק גילוי עניינים של נבחרי ציבור. הצעה זו הוגשה שוב בכנסת ה-18.²²

ראש הרשות לאחר סיום כהונה

45. נושא נוסף ששייך לתחום האתי הוא ההגבלות על ראש הרשות המקומית לאחר שפרש מתפקידו. בהקשר זה יש לציין, כי בהתאם לחוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969, המסדיר את הנושא לגבי שירות הציבור, ובכלל זה גם שירות ברשות מקומית, מי שטיפל, אגב מילוי תפקידו בשירות הציבור, בעניין פלוני של אדם פלוני, לא ייצג אחרי פרישתו מהשירות את האדם באותו עניין כלפי המוסד של שירות הציבור שבו שירת. החוק מגביל את עובד הציבור שפרש משירות הציבור מייצוג בפני הכפופים לו במשך שנה, וכן עוסק באיסור עבודה או טובת הנאה בעסקים שהיו בטיפולו של עובד הציבור.

46. הנושא המרכזי בסוגיית ההגבלות לאחר פרישה של עובד הציבור הוא נושא ניגוד העניינים. ההגבלות לאחר פרישה מטרתן למנוע מצב שעובד הציבור יחליט, בעודו בתפקידו הציבורי, בענייניו של מי שעומד להעניק לו טובת הנאה לאחר שיפרוש מתפקידו. ואולם, אין בכללים בדבר ניגוד עניינים שקבועים בקוד התייחסות לנושא של הגבלות לאחר פרישה, משום שנראה שהוא דורש הסדרה מיוחדת שתחייב גם הסדרים בחקיקה. יצוין שלגבי השרים, קיימת חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה והסוגיה עלתה והוסדרה בדוח שמגר.²³

ייחוס מעשה עבירה לראש רשות מקומית

47. מראש רשות מקומית מצופה, כנבחר ציבור, התנהגות מסוימת במקרים שבהם מיוחס לו מעשה עבירה. בהצעות כללי האתיקה לשרים²⁴ ולחברי הכנסת²⁵ יש התייחסות לנושא זה. הנושא שייך אמנם לתחום האתיקה, אולם הוא דורש טיפול תוך הסתייעות בגורמים נוספים והיה נראה שלא ניתן לקיימו במסגרת מגבלות הצוות כאמור.

21 דוח זמיר, עמ' 104.

22 פ/3493; פ/1077/18.

23 דוח שמגר, עמ' 106 עד 111.

24 דוח שמגר, סעיף 19.

25 דוח זמיר, סעיף 19.

בקרה על יישום כללי האתיקה

48. מטרת הקוד היא להנחות ולהדריך את ראשי הרשויות המקומיות. הקוד אינו כולל מנגנון בקרה על מידת יישום הכללים על ידי ראשי הרשויות המקומיות. נושא זה נדון במסגרת נפרדת.

הצעת חוק העיריות, התשס"ז-2007

49. הצוות ער לכך שעל שולחנה של הכנסת מונחת מזה זמן, הצעה לחוק עיריות חדש. לאור העובדה שאין לדעת מה יהיה תוכנו של החוק כפי שיתקבל בכנסת, מסתמכים כללי האתיקה על החקיקה הקיימת. לאחר שיחוקק חוק עיריות חדש, יהיה צורך לבדוק האם נדרשות התאמות בכללי האתיקה. הדברים נכונים גם לגבי ההצעה לחוק תכנון ובנייה חדש, הנדונה בימים אלה בכנסת.

הטמעת הקוד ויישומו

50. טיבו של קוד אתי שהוא דורש הטמעה. לכן, לאחר שיאומץ, יהיה צורך ליצור הליך הטמעה של הכללים בקרב ראשי הרשויות המקומיות, וחזקה על מרכז השלטון המקומי ומרכז המועצות האזוריות שידאגו לכך.

ח. תוכן הקוד האתי

51. בקוד שלושה חלקים: בחלק הראשון נקבעו ערכי היסוד שעליהם מושתתים כל הכללים האמורים להנחות את ראש הרשות המקומית להתנהגות ראויה. בחלק השני מרוכזות ההליכות ההולמות את התנהלותו של ראש רשות מקומית. בחלק השלישי מפורטים הכללים שאמורים לכוון את התנהלותו של ראש רשות מקומית בקשרים שהוא מקיים עם גורמים אחרים, בראש ובראשונה בקשריו עם הציבור ברשות המקומית, וכן בקשריו עם חברי המועצה, עם עובדי המועצה והקבלנים שמספקים לה שירותים, ולבסוף בקשר עם השרים ומשרדי הממשלה.

52. הכללים מדברים בעד עצמם ודברי ההסבר הקצרים לפרקים המובאים בזה, תפקידם להרחיב מעט את היריעה. ההסברים מפורטים לגבי החלק הראשון משום חשיבותו ומרכזיותו. לגבי הפרקים האחרים, מקום שהדבר נדרש, מצוינים הנושאים שיש מקום להפנות אליהם במיוחד את תשומת לבו של המעיין בקוד.

53. **החלק הראשון** של הקוד כולל פרק אחד: ערכי היסוד. פרק זה מביא את עיקרי הציוויים האתיים; שאר הכללים הם פירוט של ערכי היסוד שמטרתם לסייע לראש הרשות המקומית לתרגם את הערך המופשט יחסית להלכה מעשית. ערכי היסוד הם גם העקרונות שלאורם יפורשו הכללים במקרה של ספק לגבי משמעותו של כלל מסוים או במקרה של סתירה בין הכללים.

54. ערכי היסוד מדגישים את היותו של ראש רשות מקומית נאמן הציבור ואת מחויבותו לפעול לטובתו של הציבור על גווניו ומרכיביו. הוא שליח של הציבור ועליו לפעול למען האינטרס הציבורי ללא קשר לשיקולים זרים ולעניינים אישיים.

55. ראש רשות מקומית נדרש לנהוג באופן שלא יהיה בו כדי לפגוע באמון הציבור ברשות המקומית בכלל, ובתפקיד של מי שעומד בראשה בפרט. הכוונה היא שלציבור יהיה אמון במשטר הנהוג ברשות, ובכך שראש הרשות המקומית משרת את האינטרס של כלל הציבור ופועל לטובתו. על ראש רשות מקומית לפעול תוך מודעות לכך שפעילותו ופעילות הרשות משפיעות על אמון הציבור. עליו למלא את תפקידו באופן המביא בחשבון את הצורך להתנהל בדרך שתגרום לציבור לרחוש אמון לו ולמערכת שבראשה הוא עומד.

56. יודגש, כי אין די ביצירת תדמית גרידא או מראית עין של התנהגות ראויה לצורך גיוס תמיכה של הציבור, אלא יש להקפיד על התנהלות אתית, בהתאם לכללי האתיקה; התנהלות כזו תיטע בציבור את האמון הנדרש בראש הרשות המקומית וברשות שבראשה הוא מכהן.

57. ראש רשות מקומית נבחר על ידי הציבור בבחירות ישירות כדי להנהיג ולהוביל את הרשות המקומית. הוא הדמות המרכזית ברשות המקומית, ולכן נודעת חשיבות מיוחדת שבהתנהלותו ישמש דוגמא אישית. מנהיגותו של ראש רשות מקומית מתבטאת, בין השאר, ביכולתו לפעול לאור חזון ולהציב לעצמו ולאחרים מטרות ויעדים ראויים לטווח הקצר והארוך, גם אם אלה אינם תמיד פופולריים בציבור.

58. ראש רשות מקומית עומד בראש גוף שהוא הרשות המקומית. עליו המשימה לדאוג לכך שהתנהלותו שלו וזו של הרשות המקומית יהיו כאלה שיגרמו לציבור לכבד את הרשות המקומית כמוסד שלטוני. לעניין זה עליו להיות ער לכך שכל הליכותיו, גם כאדם פרטי, משפיעות על תדמית הרשות המקומית בעיני הציבור.

59. אחד הערכים הבסיסיים שאמורים להדריך את ראש הרשות המקומית בפעילותו ברשות המקומית הוא השמירה על טוהר המידות, וההקפדה שתימנע אף מראית עין של פגיעה בטוהר המידות. עליו לפעול ביושר, בהגינות וביושרה וללא העדפה והפליה פסולות.

60. ראש הרשות המקומית נקבע בחוק כבעל התפקיד שאחראי לביצוע הראוי של התפקידים שהוטלו על הרשות המקומית לפי הדין; זאת, בין השאר בהתחשב בגורמים חיצוניים שאינם תלויים בו. במסגרת זו עליו למלא את תפקידו תוך תחושת מחויבות אישית, גילוי מעורבות ויוזמה, הפעלת שיקול דעת במסגרת סמכותו, ולהיות נכון לשאת באחריות לתוצאות פעולותיו ומחדליו.

61. אחריותו של ראש רשות מקומית אינה רק כלפי תושבי הרשות המקומית וגורמים אחרים בתקופת כהונתו, אלא גם כלפי הדורות הבאים. עליו לשיקול שיקולי קיימות, כלומר, את ההשלכות של פעילות הרשות בתקופת כהונתו על הרשות בעתיד, וכן עליו להביא בחשבון את השפעת פעילות הרשות על גורמים נוספים, כמו רשויות גובלות.

62. ראש הרשות המקומית אחראי על תחומים רבים ומגוונים ואין לצפות שבכולם תהיה לו מומחיות. הדרישה ממנו היא למקצועיות שתבטא ביכולתו ובנכונותו להכיר וללמוד מגוון של נושאים שהוא מופקד עליהם, תוך חתירה מתמדת להשתפרות. מקצועיותו מתבטאת גם ביכולתו להסתייע בגורמים מקצועיים מתאימים לכל נושא. עליו לדאוג לשיפור רמתם של עובדי הרשות ולבחור, בכפוף להוראות כל דין, את הגורמים המקצועיים המתאימים שבהם ייעזר ועליהם יסתמך.

63. ראש רשות מקומית מחויב לתת לציבור דין וחשבון מתוך הבנה שכנאמן הציבור עליו לפעול למען הציבור ובשליחותו. עליו לאפשר לציבור להתרשם מפעילותו, לעקוב אחריה ולבקרה. לשם כך עליו לדאוג לשקיפות של פעילות הרשות. בנוסף על כך, רצוי שראש רשות מקומית ימסור מידע לציבור, בעת המתאימה וככל שהמידע יכול להיות לתועלת הציבור, לא רק לפי בקשה אלא אף ביוזמתו. כל זאת באופן מידתי וסביר שאינו פוגע בהתנהלות התקינה של הרשות ובהתחשבות בסודיות הנדרשת ובשמירה על צנעת הפרט.

64. **החלק השני** של הקוד פותח בפרק ההליכות ההולמות של ראש רשות מקומית, ולאחר מכן מתרכז בנושאים של עיסוק נוסף, ניגוד עניינים, מתנות, מתן חסויות ופרסומים. בהמשך יוקדשו מילים אחדות לכל אחד מפרקים אלה.

הליכות הולמות

65. בפרק הדין בהליכות הולמות מתוארת ההתנהגות הראויה של ראש הרשות המקומית שבאה לידי ביטוי, בין השאר בהופעה בלבוש הולם, בהתבטאות בלשון הולמת ובהתנהגות מנומסת ומכבדת את הזולת. הכללים האחרים בחלק זה מיועדים למנוע התנהגות שאינה הולמת. כדי למנוע התנהגות כזו קובעים הכללים שראש הרשות המקומית ישתמש במשאבי הרשות ובשם הרשות וכן יסתייע בעובדי הרשות המקומית -

רק לצורך מילוי תפקידו. דברים אלה נכונים גם לגבי הנושא הרגיש של שימוש במידע שנמסר לרשות לצורך ביצוע תפקידה.

עיסוק נוסף

66. הפרק הדין בעיסוק נוסף הוא חריג בקוד מבחינה זו שהוא במידה רבה חזרה על לשון החוק. אולם כפי שכבר הוסבר, הדבר נדרש לצורך שלמות התמונה והבנת הכללים הדנים בנושא זה ובנושא ניגוד העניינים. כידוע, ראש רשות מקומית מנוע לפי חוק לעסוק בעיסוק נוסף בשכר וחלות עליו מגבלות גם לגבי פעילות בהתנדבות. הכללים מוסיפים כמה מגבלות, החשובה מביניהן היא הדרישה שראש רשות מקומית לא יהיה בעל עניין באמצעי תקשורת מקומי, ונדמה שהדברים לא צריכים הסבר.

67. ההגבלות שחלות על ראשי העיריות והמועצות המקומיות בחוק הבחירה הישירה, אינן חלות, מכוח החוק, על ראשי המועצות האזוריות. ראשי מועצות אלו סברו שעקרונית ראוי שכללי האתיקה בנושא העיסוק הנוסף יחולו גם עליהם, בסייג אחד והוא שלא תהיה מגבלה על העיסוק במשק החקלאי. פעילות חקלאית היא מטיבה של ההתיישבות במועצות האזוריות. לפיכך, סייג הקוד את ההוראות בדבר העיסוק הנוסף, כך שהן לא יחולו על ראשי המועצות האזוריות שמחזיקים במשקים חקלאיים, עוסקים בפעילות חקלאית ומקבלים הכנסות מפעילות זו.

68. נושא אחר בתחום העיסוק הנוסף הוא החברות של ראשי הרשויות המקומיות בגופים מסוימים. הקוד מבהיר שאין כוונה למנוע מראשי רשויות מקומיות להיות חברים בגופים שבהם מתבקשת השתתפות של ראשי רשויות מכוח מעמדם. ההשתתפות בגופים אלה יכול שתהיה מכוח חוק או תקנות או בגופים שהוקמו בידי הרשויות המקומיות או בגופים, שבהם ראש הרשות מייצג אינטרס של השלטון המקומי.

ניגוד עניינים

69. הפרק העוקב את הפרק הדין בעיסוק נוסף, קובע כללים בנושא קרוב מבחינת מאפייניו, והוא מניעת מצבים של חשש לניגוד עניינים. נושא זה מטופל מזה שנים בכללים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות²⁶, שכבר הוזכרו לעיל. כללים אלה, אשר נקבעו עוד בשנת 1984, חלים על כלל חברי המועצה, לרבות ראש הרשות המקומית. עתה, משנוצר קוד עבור ראשי רשויות מקומיות יש לבחון את הכללים על רקע הייחודיות של תפקידו של ראש הרשות המקומית. מחד גיסא, חלק מהכללים משנת 1984, אינם רלוונטיים לגבי ראש רשות מקומית משום האיסור על עיסוק נוסף. מאידך גיסא, יש להתאים את הכללים הנתורים לתפקיד המיוחד של ראש רשות מקומית, להבדיל מתפקידו של חבר מועצה. התאמה זו נעשתה בפרק זה הדין בניגוד עניינים.

²⁶ כללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרי הציבור ברשויות המקומיות.

70. בפרק זה נוסף פירוט מסוים לגבי תפקידים שראש הרשות המקומית לא אמור לקבל על עצמו, אף אם אינם בשכר. למשל, כפי שכבר נקבע בפסיקה של בית המשפט העליון²⁷, ראש רשות מקומית מנוע מלכהן כיושב ראש או חבר מועצה דתית. דוגמא אחרת מדגישה את העובדה שראש הרשות המקומית הוא ראש הרשות של כל תושבי הרשות, ולכן אין מקום שיהיה חבר בגופים פרטיים. התוספות האחרות על הכללים שנקבעו בשנת 1984 מתבטאות בעיקר בהליך של בדיקת ניגוד עניינים של ראש הרשות המקומית והכנת הסדרים בדבר מניעת מצבים של ניגוד עניינים.

מתנות

71. במסגרת ההליכות ההולמות של ראש רשות מקומית יוחד פרק לנושא המתנות. הנושא של קבלת מתנות ונתינתן מוסדר בדינים שונים²⁸; הפרק בקוד משלב בין המקורות השונים ובכך מקל על ראש הרשות המקומית ביישום הדינים וכללי האתיקה. מטרתם של הכללים לשמור על טוהר המידות. ידוע שמתנה הניתנת לראש רשות מקומית בשל היותו ראש הרשות, עלולה לגרום לו לשקול שיקולים זרים כאשר הוא דן בעניינו של נותן המתנה. לעניין זה, די במראית עין שהמתנה שניתנה גרמה להשפעה על ראש הרשות המקומית, כדי לפגוע באמון הציבור בתפקודו של ראש הרשות.

72. הפרק מפרט את המתנות שאסור לראש הרשות המקומית לקבל, תוך התחשבות בנסיבות מיוחדות שבשלן נמנע לעיתים ראש רשות מקומית מלסרב לקבל מתנה או להחזירה לנותן. הכללים גם קובעים את המתנות שראש הרשות המקומית רשאי לקבל, כגון מתנה קטנת ערך שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין. כדי למנוע אי הבנות באשר למושג "קטנת ערך" נקב סכום של 300 ₪, שהוא הסכום המקובל לגבי עובדי המדינה²⁹. לעניין מתנות שראש הרשות המקומית רשאי ליתן בתוקף תפקידו, בנסיבות מסוימות, מפנים הכללים לסכומים שנקבעו על ידי משרד הפנים בחוזר המנהל הכללי³⁰.

החזר הוצאות ומימון נסיעות לחוץ לארץ

73. נושא אשר מתקשר לנושא המתנות הוא קבלת החזר הוצאות על ידי ראש הרשות המקומית מגורם שאינו הרשות המקומית, וכן קבלת מימון לנסיעה לחוץ לארץ שלא על חשבון הרשות המקומית. בנושאים אלה קובעים הכללים הסדר וסייגים להסדר.

²⁷ בג"צ 529/89 ריעני נ. המועצה המקומית יהוד, פ"ד מג(3) 389, 392, 394; בג"צ 4608/91 דוד עציון נ. שר הדתות, פ"ד מו(1) 776.

²⁸ חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979; תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980; הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 1.1709; חוזר המנהל הכללי של משרד הפנים 7-2008.

²⁹ תקש"ר, סעיף 42.701.

³⁰ חוזר המנהל הכללי של משרד הפנים 7-2008.

מתן חסויות

74. נושא חדש, אשר עד כה לא היו לגביו הוראות לגבי ראשי רשויות מקומיות, הוא נושא מתן החסויות. ראש הרשות המקומית יכול שיתבקש לתת את חסותו, למשל לאירוע מסוים, לגוף שפועל להשגת מטרה מסוימת או לגוף שמגייס תרומות לטובת גוף הפועל שלא למטרות רווח. הכללים בפרק זה באים להנחות את ראש הרשות המקומית כיצד לנהוג כך, שמחד גיסא יוכל לסייע להגשמת מטרות חיוביות בתחומי הרשות המקומית, ומאידך גיסא יימנע מתקלות. יש להדגיש כי הפרק עוסק במתן חסות על ידי ראש הרשות המקומית עצמו, ואינו עוסק במתן חסות מטעמה של הרשות המקומית (אף כי הכללים עשויים להיות רלוונטיים גם לגבי הרשות המקומית, בשינויים המתחייבים).

75. הכללים מתבססים על הנחיית היועץ המשפטי לממשלה לשרים ולעובדי המדינה, שנכתבה בעקבות מקרים שבהם מתן החסות גרם לעובדי הציבור להיות מעורבים בפעילות לא תקינה של גופים מבלי שהיו ערים לכך, והדבר גרם להם לאי-נוחות ולמבוכה. למשל, מתן חסות להענקת תעודות הוקרה לעסקים שבעליהם הורשעו בעבירות פליליות, לגופים שהתברר שהתנהלותם הכספית אינה תקינה או שגייסו תרומות שלא הגיעו לייעודן, לגורמים שהמקורות הכספיים של שותפיהם חשודים וכיוצא באלה.

76. הבעיות התעוררו בנושאים כמו האחריות שנותן החסות לכאורה נוטל על עצמו לעניין אופן התנהלותו של מבקש החסות, החשש שעובד הציבור (לענייננו ראש הרשות המקומית) ימצא במצב של ניגוד עניינים כאשר יידונו ענייניו של מבקש החסות, החשש להשפעה לא הוגנת על הציבור שמבקש החסות פונה אליו משום העובדה שהוא נזקק לשירותי הרשות המקומית, אופן בחירת מבקשי החסות ועוד, הכל כפי שמפורט בפרק הדין בחסויות.

77. הכללים בפרק מתן החסות בנויים באופן שונה משאר הפרקים משום שהם רק מתווים את הדרך שבה ראש הרשות המקומית אמור לבדוק את הנושא ולהפעיל את שיקול דעתו. בכללים אלה מוצע שראש הרשות המקומית ידאג, בשלב ראשון, לבדיקה אם מתקיימים תנאי סף מסוימים, ולאחר מכן ידאג לבדיקה מעמיקה יותר של הנושאים המפורטים בכללים בפרק זה.

78. **החלק השלישי** של הכללים בוחן את התנהלות ראש הרשות המקומית אל מול הגורמים המרכזיים שעמם הוא בא במגע: הציבור הרחב, חברי המועצה, העובדים וספקי השירותים של הרשות המקומית, ולבסוף - השלטון המרכזי.

הקשר בין ראש רשות מקומית לבין הציבור

79. ראש רשות מקומית, בהיותו נבחר הציבור, פועל כנאמן הציבור, ובתור שכזה עליו לקיים קשר עם הציבור באופן אמין, אחראי והוגן. הפרק הדין בקשר בין ראש הרשות המקומית לבין הציבור, מכוון להבהיר שמדובר בציבור הרשות המקומית כולו, ללא התחשבות בהשתייכות פוליטית, חברתית או אחרת. הקשר עם הציבור כולל את המענה של ראש הרשות המקומית לפניית הציבור, כמו גם את השיתוף היזום על ידי ראש הרשות המקומית של הציבור ועידודו למעורבותם של תושבי הרשות. בהקשר זה הושם דגש על הנגשת המידע לציבור, שקיפות המידע ודרך מסירתו. היבט אחר שהוזכר בכללים הוא אופן קיום הקשר עם הציבור כך שיהיה יעיל, חסכוני תוך התחשבות בשיקולים של שמירה על איכות הסביבה.

הקשר בין ראש רשות מקומית לבין חברי המועצה

80. ראש הרשות המקומית, בין אם הוא מכהן כיושב ראש מועצת הרשות המקומית ובין אם לאו,³¹ מקיים קשר עם חברי המועצה. לא כאן המקום לפרט את המבנה של מועצת הרשות והקשרים בין הגורמים השונים. חלק מיחסים אלה מוסדרים כבר בחקיקה הראשית ובחקיקת המשנה³²; מטרתו של הפרק בכללים היא להדגיש את חובותיו של ראש הרשות המקומית כלפי חברי המועצה בהיותו ראש הרשות המבצעת ברשות המקומית.

81. הכללים מכוונים ליחס המצופה מראש הרשות המקומית כלפי חברי המועצה - שברור שחלקם לא רואים עין בעין אתו בנושאים מסוימים - כך שיוכלו למלא את תפקידם על הצד הטוב ביותר במועצה, בוועדות השונות ובכל תפקיד אחר שקיבלו על עצמם במסגרת פעילותם במועצה. מבין תפקידים אלה, הכללים מבליטים את היחס הנדרש כלפי ועדת הביקורת, שבפעילותה קיים קושי מובנה עבור ראש הרשות המקומית. נושא אחר שהכללים מתייחסים אליו במפורש הוא סמכויות³³ ראש הרשות המקומית לעניין חדלות כהונה של חבר המועצה. מראש הרשות המקומית נדרשת התייחסות עניינית והתבססות על שיקולים רלוונטיים בלבד בכל פעילותו, אולם נמצא לנכון להדגיש את הדבר במיוחד לגבי החלטות הנוגעות לחדלות כהונה של חבר מועצה שהוא נבחר ציבור.

³¹ בהתאם לסעיף 130 לפקודת העיריות, מועצת עירייה שמספר חבריה 21 או יותר, רשאית לבחור מבין חבריה יושב ראש בהסכמת ראש העיריה.

³² כמו התקנות בדבר ישיבות מועצה והנוהל בהן (תוספת שנייה לפקודת העיריות); פרק שביעי לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950 והתוספת השלישית שבו; פרק שביעי לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות) התשי"ח-1958.

³³ סעיפים 123 ו-125 לפקודת העיריות; סעיפים 105 ו-108א לצו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950; סעיף 37 לצו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות) התשי"ח-1958.

הקשר בין ראש רשות מקומית לבין עובדי הרשות המקומית

82. פרק נכבד בכללים עוסק בקשר בין ראש הרשות המקומית והעובדים. העובדים הם חלק מהזרוע הביצועית של ראש הרשות ואתם הוא בא במגע יום-יומי. אמנם קיימות הוראות שונות לגבי העובדים בדיני השלטון המקומי, אולם כמעט ואין התייחסות להיבטים האתיים של נושא זה.

83. הפרק כולל הוראות משלושה סוגים: יחסו של ראש הרשות המקומית לעובדים, ניהול העובדים, ולבסוף, אזהרה מפני תופעות לא רצויות ביחסים של ראש הרשות המקומית עם העובדים. ראש הרשות נדרש לכבד את העובדים, ליידע אותם על זכויותיהם, לאפשר להם למלא את תפקידם ולדאוג לרווחתם.

84. בנושא ניהול העובדים מושם הדגש על כך שראש הרשות המקומית ייתן לעובדים רק הוראות שתואמות את הדין, לא יעמיד אותם במצבים אשר עלולים לגרום להם שלא לכבד את החוק או את כללי האתיקה שלהם, יתייחס בכבוד לדעתם המקצועית וימנע מניצול סמכותו לרעה. סוגיה חשובה אחרת בתחום ניהול העובדים היא דרך הקליטה והקידום של העובדים שחייבת להיות עניינית, ולא מונעת משיקולים זרים, כמו למשל, תיגמול עבור סיוע לראש הרשות המקומית בפעילות פוליטית בתקופת הבחירות. דברים אלה נכונים גם לגבי תחומים אחרים, כמו הפיתוח המקצועי של העובדים בדרך של השתלמויות, הדרכות וכו'. נושאים מרכזיים אלה לא אמורים להיות מושפעים משיקולים שאינם רלוונטיים.

85. הסוג השלישי של הכללים בפרק זה מזהיר את ראש הרשות המקומית מקבלת טובות הנאה מהעובדים מהעסקתם בעבודות פרטיות או מעירובם בפעילות פוליטית.

הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין שרי הממשלה ומשרדיה

86. הפרק האחרון דן בנושאים האתיים שעשויים להתעורר לעיתים בקשר שבין ראש רשות מקומית לבין שרי הממשלה ועובדי משרדי הממשלה. בהקשר זה מדגישים הכללים את הצורך בהתנהגות עניינית שלא מערבת שיקולים הפוליטיים.

הקוד האתי

חלק ראשון: ערכי יסוד

פרק א': ערכי יסוד

מטרה

1. מטרתם של כללים אלה היא לשמש הנחיות לראש רשות מקומית³⁴ להתנהגות ראויה, בהתאם לחובת הנאמנות שלו כלפי הציבור, כדי לשפר את תפקודו ותפקוד הרשות המקומית, לשמור על כבודה, לקדם את אמון הציבור בה ולהבטיח את טוהר המידות.

נאמן הציבור

2. (א) ראש רשות מקומית ימלא את תפקידו כנאמן הציבור לטובת כלל הציבור ברשות המקומית.

(ב) ראש רשות מקומית יקדיש את זמנו ומרצו לרשות המקומית.

אמון הציבור

3. ראש רשות מקומית ינהג בדרך שתקדם את אמון הציבור בפעילות התקינה של הרשות המקומית.

מנהיגות

4. (א) ראש רשות מקומית ינהיג ויוביל את הרשות המקומית במסירות ויקדם אותה לאור חזון ויעדים ארוכי טווח.

(ב) ראש רשות מקומית ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כראש רשות וישמש דוגמא אישית להתנהגות ראויה.

---

³⁴ בכללים אלה - "ראש רשות מקומית" - ראש רשות נבחר או ממונה לפי הוראות סעיף 145 לפקודת העיריות; סעיף 41 לפקודת המועצות המקומיות; "מועצה", "מועצת הרשות המקומית" - לרבות ועדה מוועדותיה; "רשות מקומית" - עירייה ומועצה מקומית, לרבות מועצה אזורית.

כבוד הרשות המקומית

5. ראש רשות מקומית יפעל באופן שיטפח את כבוד הרשות המקומית כמוסד שלטוני.

טוהר מידות

6. ראש רשות מקומית ימלא את תפקידו וינהג בכל הליכותיו בדרך ישרה, מתוך הקפדה על טוהר המידות.

שלטון החוק ומינהל תקין

7. ראש רשות מקומית יכבד את שלטון החוק ויפעל למען קיום כללי המינהל התקין ונהלי הרשות המקומית וישתמש בסמכויותיו אך ורק למטרות שלהן נועדו, על יסוד שיקולים ענייניים וסבירים.

מניעת ניגוד עניינים ומשוא פנים

8. ראש רשות מקומית ינהג במילוי תפקידו ללא משוא פנים, מתוך גישה הוגנת כלפי הכל, וינהל את ענייני הרשות המקומית כך שלא יימצא במצב שבו יש חשש לניגוד עניינים.

נשיאה באחריות

9. ראש רשות מקומית יפעל מתוך מחויבות וינשא באחריות לפעילותה ולתפקודה של הרשות המקומית, תוך התחשבות בשיקולי קיימות ורווחת התושבים.

מקצועיות

10. ראש רשות מקומית יקפיד על התנהלות מקצועית שלו ושל הרשות המקומית, ישקיע בלימוד התחומים שהוא מופקד עליהם, ויבצע את התפקידים המוטלים עליו תוך הסתייעות בגורמים מקצועיים מתאימים.

פומביות

11. (א) ראש רשות מקומית ינהג בשקיפות ובפתיחות וידווח לציבור על פעילות הרשות באופן הראוי בנסיבות העניין.

(ב) ראש רשות מקומית ידאג לכך שלציבור תהיה נגישות למידע, תוך שמירה על הסודיות הנדרשת וצנעת הפרט.

חלק שני: הליכות הולמות

פרק ב': התנהגות הולמת

הליכות הולמות

12. (א) ראש רשות מקומית ינהג בהליכות ההולמות את מעמדו כנבחר ציבור שאמור לשמש דוגמא אישית להתנהגות ראויה. ההתנהגות ההולמת נועדה לשמור על כבוד הרשות המקומית וכבוד ראש הרשות המקומית כמוסדות שלטוניים.

(ב) ראש רשות מקומית יופיע בלבוש הולם ומכובד, ינהג בנימוס ויתבטא בלשון הולמת ומכובדת.

כבוד לאחר

13. ראש רשות מקומית ינהג בחברי המועצה, בעובדי הרשות, בתושבי הרשות ובכל הגורמים שהוא בא במגע עמם, בכבוד ובהגינות.

שימוש בשם הרשות המקומית

14. (א) ראש רשות מקומית יעשה שימוש בשם הרשות המקומית רק למטרות הרשות ומתוקף תפקידו כראש הרשות.

(ב) ראש רשות מקומית יעשה שימוש בתוארו כראש רשות מקומית למטרות הולמות ולא למטרות פרטיות שאינן ראויות.

שמירה על משאבי הרשות המקומית

15. ראש רשות מקומית ינהג ביעילות ובחיסכון במשאבי הרשות.

שימוש במשאבי הרשות המקומית

16. ראש רשות מקומית לא יעשה שימוש במשאבי הרשות שלא במסגרת תפקידו כראש רשות מקומית, אלא בהתאם לדין.

התנהלות ציבורית

17. ראש רשות מקומית יתנהל באופן ההולם את תפקידו הציבורי, ויפריד בין פעילותו המפלגתית והסיעתית ובין ניהול ענייני הרשות המקומית.³⁵

שימוש במידע

18. ראש רשות מקומית לא יעשה שימוש, במישרין או בעקיפין, במידע שהגיע אליו מכוח תפקידו ושאינו נחלת הכלל, למען ענייניו או ענייני אחרים שאינם ענייני הציבור, ולא יפעל תוך שימוש במידע כאמור, והכל, אלא אם כן ניתנה לכך הסכמה של הנוגע בדבר ומטעמים של טובת הציבור ובמסגרת תפקידו.

סודיות

19. ראש רשות מקומית יקפיד על שמירת סודיות ולא ימסור מידע סודי אלא למי שהוסמך כדין לקבלו.

חילופי שלטון

20. (א) במטרה ליצור רציפות שלטונית, יקפיד ראש רשות מקומית המסיים את כהונתו על תהליך מסודר ומובנה להעברה שיטתית ויסודית של התפקיד לראש הרשות הנבחר.

(ב) במסגרת העברת התפקיד, יציע ראש רשות מקומית לראש הרשות הנבחר להעביר בצורה סדורה את המדיניות שנקט, את התכניות שישומן הושלם ואלה שעדיין בהליך יישום, את הנושאים הבעייתיים שעומדים על הפרק ונושאים כיוצא באלה.

(ג) ראש הרשות המקומית הנבחר ישתף פעולה בהליך העברת התפקיד.

---

³⁵ בכלל זה - "מפלגה" - חבר בני אדם שהתאגדו כדי לקדם בדרך חוקית מטרות מדיניות או חברתיות ולהביא לייצוגם בכנסת על ידי נבחרים (ההגדרה בסעיף 1 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992).
"סיעה" - רשימת המועמדים שבמסגרתה נבחר חבר המועצה לתפקידו לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965.

פרק ג': עיסוק נוסף

איסור על עיסוק נוסף³⁶

21. (א) ראש רשות מקומית לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות ובלא תמורה בכפוף לאמור בכלל 23.

(ב) ראש רשות מקומית לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף אף אם הוא עוסק בהם בהתנדבות וללא תמורה, אם יש בעיסוק כאמור אחד מאלה:

- (1) פגיעה בכבוד הרשות המקומית, או במעמדו או בקיום חובותיו כראש רשות מקומית;
- (2) חשש של ניצול לרעה או השגת יתרון או עדיפות אישיים בשל היותו ראש רשות מקומית;
- (3) אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק בעסק או בעיסוק הנוסף לבין תפקידו כראש רשות מקומית, כמפורט בפרק ניגוד העניינים;
- (4) ייצוג משפטי כאמור בכלל 33.

סייגים לאיסור בדבר עיסוק נוסף

22. אלה לא ייחשבו כעיסוק בעסק או כעיסוק נוסף:

- (1) כהונה כיושב ראש, כחבר, כדירקטור או כבעל תפקיד אחר מקביל להם, לפי העניין, באחד מהגופים האלה:
  - (א) מוסד תכנון³⁷;
  - (ב) איגוד ערים שהרשות המקומית חברה בו³⁸;
  - (ג) תאגיד שרשות מקומית הקימה בהתאם לסמכויותיה לפי כל דין, ויש בידיה הון או כוח הצבעה בתאגיד³⁹.

³⁶ שלא כמקובל בכללים אלה, הכללים בפרק זה חוזרים במידה רבה עם תוספות מסוימות, על האמור בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975. הסיבה היא שהוראות אלו הן תשתית לכללים שונים בפרק זה ובפרק הדין בניגוד עניינים. לכן, למען שלמות התמונה חוזרים הכללים על הוראות החוק.

בהתאם לכך גם ההגדרות הן ההגדרות שמופיעות בחוק:
"עיסוק נוסף" - עיסוק נוסף על העיסוק כראש רשות, לרבות עיסוק חד-פעמי, ייצוג של אדם אחר, מתן ייעוץ או קיום פעילות שתדלנית למענו;

"תמורה חומרית" - לרבות העמדת משרד ושירותי משרד לרשות ראש רשות מקומית לצרכיו הפרטיים, ולרבות העמדת רכב לרשותו הן לצרכיו הפרטיים והן לצורך עיסוק בהתנדבות ובלא תמורה.

³⁷ מוסד תכנון - כל רשות שיש לה סמכות בעניין תכניות או היתרים (ההגדרה בסעיף 1 לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה-1965).

³⁸ איגוד ערים - איגוד רשויות מקומיות סמוכות זו לזו, אף אם אינן גובלות זו בזו (ההגדרה בסעיף 1 לחוק איגודי ערים, התשט"ו-1955).

³⁹ כלל זה לא בא למנוע מראשי רשויות מקומיות השתתפות בגופים שמטיבם ומהותם מתבקשת בהם השתתפות של ראשי רשויות מכוון מעמדם. מדובר בגופים שבהם השתתפות ראשי הרשויות היא מכוון חיקוק (ועדות מחוזיות לתכנון ובנייה, רשויות ניקוז וכ"ב), בגופים שהוקמו על ידי הרשויות המקומיות (מרכז השלטון המקומי, החברה למשק וכלכלה, מרכז המועצות האזוריות וכ"ב) או בגופים שבהם ראש רשות מקומית מייצג אינטרס של השלטון המקומי (רשות מקרקעי ישראל, גופים הפועלים לשמירת שטחים פתוחים).

- (2) פעילות במסגרת סיעה או מפלגה, ובלבד שראש הרשות המקומית אינו מקבל שכר בעבור פעילות זו; ואולם ראש הרשות רשאי לקבל מהסיעה או מהמפלגה לצורך פעילות זו משרד, שירותי משרד, רכב ונהג;
- (3) החזקה בלבד של מניות בתאגיד;
- (4) קבלת הכנסות מנכס של ראש רשות מקומית או מנכס של משפחתו;
- (5) קבלת הכנסה מיצירה ספרותית, דרמטית, מוסיקלית, אמנותית או מדעית;
- (6) לגבי ראש מועצה אזורית - החזקה במשק חקלאי, פעילות בו או קבלת הכנסות ממנו.

גילוי פעילות התנדבותית

23. ראש רשות מקומית העוסק בעסק או בעיסוק נוסף בהתנדבות ובלא תמורה כספית או תמורה חומרית אחרת, ימסור על כך הודעה בכתב לשר הפנים ולמועצה ביום תחילת כהונתו; החל לעסוק בעסק או בעיסוק נוסף לאחר תחילת כהונתו - במועד שבו החל לעסוק בו. ההודעה למועצה תכלול גם את היקף הפעילות ההתנדבותית.

ראש רשות מקומית בעל עניין באמצעי תקשורת

24. ראש רשות מקומית לא יהיה בעל עניין באמצעי תקשורת מקומי.

בכלל זה -

- "ראש רשות מקומית" - לרבות בן זוגו ומי שסמוך על שולחנו;
- "בעל עניין" - לרבות בעל מניות, שותף, כתב, מנהל או עורך באמצעי תקשורת מקומי;
- "אמצעי תקשורת מקומי" - אמצעי תקשורת בעל אופי מקומי, היוצא לאור או משדר למען תושבי הרשות המקומית.

פרק ד': ניגוד עניינים

חובה למנוע ניגוד עניינים

25. ראש רשות מקומית יימנע, במסגרת תפקידו, מלהימצא, אף למראית עין, במצב של חשש לניגוד עניינים. ניגוד העניינים יכול שיהיה בין כהונתו ברשות המקומית לבין עניין אישי שלו או בין כהונתו כראש רשות לבין תפקיד אחר שלו, כמפורט בפרק זה.⁴⁰

⁴⁰ פרק זה כולל הוראות כלליות ופרטניות בנושא ניגוד עניינים. יש להעיר (הערה שנכונה לגבי הקוד כולו, אולם לגבי פרקים אלה יש להדגיש אותה במיוחד) שההתייחסות לנושא פרטני אינה גורעת מתחולת הכלל. לדוגמה, ההוראה המפורטת בנושא "ראש רשות בעל עניין בתחום התכנון והבנייה" אינה גורעת מהתחולה של ההוראה בנושא "מניעת ניגוד עניינים אישי". דברים אלה אמורים גם לגבי הוראות בפרקים אחרים. כך למשל, ההוראה הקובעת שקבלת הכנסות מנכס אינה "עיסוק נוסף" לפי פרק ג', אינה גורעת מההוראה שייתכן שראש הרשות נמצא במצב של ניגוד עניינים לגבי אותו נכס שממנו מתקבלת ההכנסה, ולכן נדרש לעשות הסדר למניעת ניגוד העניינים.

מסירת מידע ליועץ המשפטי לרשות המקומית

26. (א) ראש רשות מקומית ימסור, סמוך לאחר בחירתו, ליועץ המשפטי לרשות המקומית מידע

בדבר -

- (1) נכסים שברשותו וברשות בני משפחתו⁴¹, הנמצאים בתחומי הרשות המקומית;
- (2) גופים שיש לו או לבני משפחתו עניין בהם, הפעילים בתחומי הרשות המקומית;
- (3) מקורות ההכנסה שלו ושל בני משפחתו;
- (4) תפקידים שהוא ממלא בגופים שאינם קשורים לרשות המקומית.

(ב) ראש הרשות המקומית לא נדרש לפרט בהודעתו ליועץ המשפטי את שווי הנכסים והיקף הסכומים.

(ג) היועץ המשפטי ישמור את המידע בסודיות, למעט מידע שהוא נדרש למסור על פי דין ומידע שניתן לפרסום לפי כללים אלה.

בכלל זה -

"בן משפחה" - בן זוג ומי שסמוך על שולחנו של ראש הרשות המקומית.

הודעה למועצת הרשות המקומית

27. (א) ראש רשות מקומית שסבור שהוא מצוי במצב של חשש לניגוד עניינים או שהועלתה טענה שהוא מצוי במצב של חשש כאמור, ייוועץ, בהקדם האפשרי, עם יועץ המשפטי לרשות המקומית.

(ב) לאחר ההיוועצות, ימסור ראש הרשות המקומית הודעה למועצה ולגורמים אחרים שקבע היועץ המשפטי, שתכלול את אלה:

- (1) השאלה או הטענה בדבר החשש לניגוד עניינים;
- (2) העובדות הרלוונטיות לשאלה או לטענה;
- (3) חוות דעתו של היועץ המשפטי לרשות המקומית בשאלת קיומו של ניגוד עניינים;

---

⁴¹ תחולת הכללים היא על ראש הרשות בעצמו. אולם, לעיתים הורחבה התחולה גם על קרובים של ראש הרשות או על מקרים שבהם הוא בעל עניין בגוף מסויים. ההגדרות של מונחים אלה אינן אחידות. חוסר האחידות נובע לרוב מסיבות ענייניות, אם כי לעיתים הוא נובע גם מאי-התאמות בחקיקה. כעיקרון, ככל שתוכן ההוראה מטיל מגבלות חמורות יותר, מעגל הקרובים או הנושאים, שבהם ראש הרשות נחשב בעל עניין, יהיה צר יותר. כך למשל, באיסור עשיית עסקאות עם הרשות המקומית, "קרוב" מוגדר "בן זוג, הורה, בן או בת, אח או אחות"; "בעל עניין" מוגדר סוכן או שותף או מי שיש לו יותר מ-10% בהון או ברווחים של תאגיד. לעומת זאת, כאשר ראש הרשות נדרש רק להימנע מנושאים מסוימים, "קרוב" מוגדר באופן רחב יותר (כמו בחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963, המגדיר קרוב של אדם כבן-זוג; הורה, הורי הורה, צאצא, צאצאי בן-זוג ובני-זוגם של כל אחד מאלה; אח או אחות ובני-זוגם) והשיעור שבהחזקתו ייחשב בעל עניין בתאגיד הוא רק 5%.

בחקיקה חדשה יותר מקובלת הגדרה של "בעל עניין" בדומה לזו שבחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, שהיא מדויקת מההגדרה של "בעל עניין" בחוקי השלטון המקומי. הצוות החליט לשלב בקוד את ההגדרות של החיקוקים הקיימים שעליהם מסתמך הקוד. יש להתחשב בכך שחלק מהגדרות אלו ימשיכו לחול על ראש הרשויות גם לאחר שהקוד ייכנס לתוקף. השינויים שנעשו הם מזעריים לצורך יצירת עקביות ואחידות, ככל הניתן, בין ההוראות.

(4) הסדר למניעת ניגוד עניינים, במקרה שהיועץ המשפטי סבר שאכן התעורר חשש לניגוד עניינים.

(ג) ראש הרשות המקומית יוועץ ביועץ המשפטי לרשות במקרה שהוא מעוניין להשמיט מההודעה פרטים או חלקים, שיש בדיון טעם לחיסוים בשל פגיעה בפרטיותו או בפרטיותם של אחרים, בשל פגיעה בסוד מסחרי או מקצועי או בשל טעם אחר.

הסדר למניעת ניגוד עניינים

28. (א) סבר היועץ המשפטי לרשות המקומית שנדרש הסדר למניעת ניגוד עניינים, יערוך את ההסדר בכתב. ההסדר יכול שיכלול חלק פומבי וחלק חסוי.

(ב) החלק הפומבי יכלול את הפרטים האלה:

- (1) הודעתו של ראש הרשות המקומית למועצה כאמור בכלל 27(ב);
- (2) הודעה מפורטת בדבר הימנעותו של ראש הרשות המקומית מטיפול בנושאים הרלוונטיים;
- (3) הודעה בדבר הגורמים ברשות המקומית שימלאו את תפקידו של ראש הרשות המקומית בכל נושא שהוא מנוע מלטפל בו.

(ג) החלק החסוי של ההסדר יכלול רק את הפרטים או החלקים שיש בהם פגיעה בפרטיותו של ראש הרשות המקומית או בפרטיותם של אחרים, פגיעה בסוד מסחרי או מקצועי של ראש הרשות או של אדם אחר, או שקיים טעם אחר לחיסוים בהתאם לדיון (למשל רשימת לקוחות של גוף שלא פורסם שהם לקוחותיו). חלק זה של ההסדר יישמר בסודיות בידי היועץ המשפטי לרשות והוא ימסור אותו רק לפי דרישה כדיון.

(ד) רשות מקומית תמסור העתק מהחלק הפומבי של ההסדר למי שיבקש אותו. נוסף על כך יועבר החלק הפומבי של ההסדר לכל גורם מקצועי ברשות או מחוצה לה, ככל שיהיה בכך צורך לדעת היועץ המשפטי, כדי שניתן יהיה לפעול לפיו.

מניעת ניגוד עניינים אישי

29. (א) ראש רשות מקומית לא ישתתף בדיון, יימנע מקבלת החלטה, מביצוע פעולה או מכל טיפול אחר, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של חשש לניגוד עניינים בין תפקידו כראש רשות מקומית לבין ענייניו האישיים.

(ב) נתברר לראש הרשות המקומית שעליו להימנע מטיפול בנושא מסוים, כאמור בסעיף קטן (א), ימסור הודעה למועצה, כמפורט בכלל 27(ב).

בכלל זה -

"עניין אישי" - לרבות עניין אישי של קרוב, או של גוף שראש הרשות המקומית או קרובו הם בעלי עניין בו;
"בעל עניין" - מנהל או עובד אחראי בגוף, וכן מי שיש לו חלק העולה על 5% בהון או ברווחים של גוף;
"קרוב" - בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא, צאצא של בן זוג ובני זוגם של כל אחד מאלה, אח או אחות ובני זוגם, שלוח או שותף.

איסור עסקאות

30. ראש רשות מקומית או קרובו לא יהיה צד לחוזה או לעסקה עם הרשות המקומית. הוראה זו לא תחול על אלה:

- (1) חוזה בדבר קבלת שירות מהשירותים שהרשות המקומית מספקת לכלל תושביה;
- (2) מקרים חריגים שבהם החוזה או העסקה בין הרשות המקומית לבין קרובו של ראש הרשות המקומית, או לבין מי שקרובו של ראש הרשות הוא בעל עניין בו, קיבלו את אישור המועצה, ברוב של שני שלישים מחבריה, ואת היתר שר הפנים ולפי התנאים שבהיתר; על מתן היתר כאמור תפורסם הודעה ברשומות;
- (3) הסכם בהליכי רכישה לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943, או בהליכי העברת מקרקעין במקום רכישה כאמור; נכרת הסכם כאמור, ימסור ראש הרשות המקומית את פרטי ההסכם למועצה;

בכלל זה -

"בעל עניין" - מי שיש לו חלק העולה על 10% בהון או ברווחים של גוף;
"קרוב" - בן זוג, הורה, בן או בת, אח או אחות, שלוח או שותף.

ראש רשות מקומית בעל עניין בתחום התכנון והבנייה

31. ראש רשות מקומית שהוא או קרובו הם בעלי עניין בגוף שפעיל באופן מהותי בתחום התכנון והבנייה במרחב התכנוני שאליו שייכת הרשות המקומית שהוא מכהן בה, או שמי מקרובו עוסק בתחומי אותו מרחב ביזמות מקרקעין או בתיווך פרויקטים משמעותיים בתחום המקרקעין, לא יהיה חבר במוסד תכנון, לא יעסוק בנושאים הקשורים לתכנון ובניה ברשות שבה הוא מכהן, ויאציל את סמכותו לעסוק בתחום התכנון.⁴²

בכלל זה -

⁴² במוקד המגבלה המוטלת בכלל זה נמצא ראש הרשות המקומית שלגביו נקבע שהוא אינו ראשי, בעת כהונתו, לעסוק בתחום מהתחומים המנויים בכלל זה. המגבלות הורחבו גם לגבי קרוביו של ראש הרשות, המוגדרים בכלל. בתחום התיווך, שכולל פעילויות מסוגים שונים, מובהר בזה שאין הכוונה למנוע מראש רשות לכהן בוועדה מקומית לתכנון ובנייה או לעסוק בענייני התכנון והבנייה, אם קרובו עוסק בתיווך בנכסים למגורים מיד שנייה או בפעילות דומה. הדגש הוא על כך שראש הרשות לא יעמוד בראש הוועדה לתכנון ובנייה בשעה שקרובו עוסק בתיווך בנכסי מקרקעין בהיקפים גדולים ובעלי משמעות שיש להם או עשויה להיות להם השפעה תכנונית על מרחב התכנון המקומי או על חלק ממנו.

"בעל עניין" - מנהל או עובד אחראי בגוף, וכן מי שיש לו חלק העולה על 5% בהון או ברווחים של גוף;
"קרוב" - בן זוג, אח או אחות, בן או בת, הורה ומי שסמוך על שולחנו של ראש הרשות המקומית, ובני זוגם של כל אלה.

טובת הנאה אגב הליכי תכנון

32. ראש רשות מקומית יודיע למועצת הרשות על טובת הנאה שהוא או קרובו זכו בה אגב הליכי תכנון.

בכלל זה -

"קרוב" - בן זוג, בן או בת, אח או אחות, וכן מי שסמוך על שולחנו של ראש הרשות המקומית.

ניגוד עניינים בייצוג

33. (א) ראש רשות מקומית לא ייצג אדם בפני הרשות המקומית שהוא מכהן בה או בפני גופים הקשורים עמה, כגון הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה, איגוד ערים שהרשות המקומית חברה בו או תאגיד שהקימה וגופים דומים.

(ב) ראש רשות מקומית לא ייצג אדם בכל עניין הנמצא בפני בית משפט, בית דין או גוף מעין שיפוטי או ועדה, אם הרשות היא צד לאותו עניין.

(ג) הוראות כלל זה לא יחולו על ראש רשות מקומית המייצג את עצמו בהליך משפטי שהרשות המקומית היא צד לו.

(ד) ראש רשות מקומית יימנע מפנייה אל עובד הרשות המקומית שהוא מכהן בה כדי שזה יטפל בענייניו האישיים או המשפחתיים ויקדם אותם שלא באופן המקובל והשגרתי של עבודת הרשות המקומית. במקרים חריגים שבהם, לדעת ראש הרשות המקומית, בכל זאת נדרשת פנייה כאמור, יעשה כן בידיעת היועץ המשפטי לרשות המקומית.

בכלל זה -

"ייצוג" - לרבות כל פנייה, הגשת בקשה או ניהול משא ומתן.

ניגוד עניינים בין תפקידים

34. (א) ראש רשות מקומית לא ישתתף בדיון, יימנע מקבלת החלטה, מביצוע פעולה או מכל טיפול אחר, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של חשש לניגוד עניינים בין כהונתו כראש רשות מקומית לבין תפקיד אחר שלו.

(ב) במקרה שבו התעוררו טענה או חשש לניגוד עניינים כאמור, יפעל ראש הרשות המקומית כאמור בכללים 26 עד 28.

(ג) ככל שיעלה הצורך בדבר, ייועץ ראש הרשות המקומית, לבד מהיועץ המשפטי לרשות המקומית, גם ביועצים המשפטיים של הגופים הרלוונטיים האחרים.

(ד) ראש רשות מקומית אינו רשאי לכהן, במקביל לכהונתו כראש רשות -

(1) כיושב ראש או כחבר מועצה במועצה דתית;

(2) כחבר בגוף או באחד מהמוסדות של גוף הפעיל בתחום הרשות, שהרשות המקומית אינה משתתפת בניהולו או שאינה בעלת עניין בו, בין שהם נתמכים בידי הרשות המקומית ובין שאינם נתמכים;⁴³

(3) כדירקטור בחברה ממשלתית העוסקת בפיתוח אותה רשות מקומית או כל חלק ממנה, או בבינוי בתחומי אותה רשות מקומית.

כורח השעה

35. (א) מצב של כורח השעה הוא מצב שבו ראש רשות מקומית מחויב לפעול, למרות היותו מצוי במצב של ניגוד עניינים, בשל היעדרה של חלופה אחרת.

(ב) במצב של כורח השעה רשאי ראש רשות מקומית לפעול למרות היותו מצוי במצב ניגוד עניינים, בהתקיים כל התנאים האלה:

(1) הוא מסר הודעה למועצה בדבר ניגוד העניינים והכורח כאמור בכלל 27(ב);

(2) היועץ המשפטי לרשות המקומית הודיע למועצה, כי אכן מדובר, לדעתו, במצב של כורח השעה;

(3) ראש הרשות המקומית יבצע את הפעולה או יקבל את ההחלטה, יחד עם עובד נוסף ונבחר נוסף שהמועצה תקבע את זהותם.

(ג) בהעדר אפשרות לצרף גורמים נוספים לטיפול, בשל דחיפות העניין, יקבל ראש הרשות המקומית את ההחלטה או יבצע את הפעולה בעצמו, לאחר היוועצות ביועץ המשפטי לרשות המקומית.

⁴³ ישנם גופים שראשי רשויות מקומיות מכהנים בהם כחברים או כמשתתפים ואשר אינם באים בגדר כלל 22(1), שלגביהם יש מקום לקיים דיון נפרד בוועדה למניעת ניגודי עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות. עם גופים אלה נמנות למשל קרנות או עמותות העוסקות בפעילות לרווחת ציבור מסוים בתחום הרשות המקומית.

(ד) ראש רשות מקומית שהחליט או שפעל מסיבות של כורח השעה בנסיבות שבהן לא ניתן היה להיוועץ ביועץ המשפטי לרשות או לתת הודעה מראש כאמור בכלל 27(ב) בשל דחיפות הטיפול בעניין, ימסור למועצה הודעה שתכלול את הפרטים המנויים בכלל 27(ב), בסמוך ככל האפשר לאחר ההחלטה או הפעולה.

ועדה מיעצת

36. ראש רשות מקומית המבקש חוות דעת מראש בנושא ניגוד עניינים, עומדת בפניו האפשרות לפנות לוועדה המיעצת לפי הכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות; חוות דעת יכול שתבקש בעניין מסוים או בנושא כללי. ראש הרשות המקומית יעביר ליועץ המשפטי לרשות המקומית העתק מפנייתו לוועדה.

פרק ה': מתנות

מתנה אסורה

37. (א) הקניית נכס או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה (להלן - מתנה) המוצעת לראש רשות מקומית או לקרובו בשל היותו ראש רשות מקומית, היא מתנה שאסור לראש הרשות לקבלה. לעניין זה, אין זה משנה אם המתנה היא עבור ראש הרשות המקומית או עבור קרובו.

(ב) טובת הנאה שאסור לראש רשות מקומית לקבלה במישרין, אסור לו גם לקבלה בעקיפין או באמצעות אדם אחר. כמו כן, חייב ראש הרשות המקומית להשתמש בסמכותו ובהשפעתו כדי שגם קרובו לא יקבל טובת הנאה בנסיבות אלו. נודע לראש הרשות המקומית כי קרוב שלו קיבל טובת הנאה כאמור, עליו להודיע על כך למועצה.

בכלל זה -

"טובת הנאה" - כסף, שווה כסף, מוצר, שירות או טובת הנאה אחרת לפי נסיבות העניין, ולרבות -

(1) תלושי קניה ומתנות לחגים;

(2) כרטיסים ומנויים למופעים ולכניסה למתקני ספורט ובידור;

(3) הזמנות או כרטיסים לאירועים שחוזרים תקופתית, כגון סדרת קונצרטים או משחקי כדורגל;

(4) הנחות בקשר לרכישת מצרך או קבלת שירות מעבר להנחה המקובלת לגבי כלל הציבור;

- (5) השתלמות והשתתפות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם הרשות המקומית, למעט השתתפות על חשבון גופים המייצגים את הרשויות המקומיות ומשרדי הממשלה;
- (6) מתן זכות לרכוש נכסים או שירותים אצל גופים שנותנים הנחות לחברי גוף מסוים⁴⁴, ככל ראש הרשות המקומית אינו חבר באותו גוף.

"קרוב" - בן זוג, בן או בת, ומי שסמוך על שולחנו של ראש הרשות המקומית.

החזרת מתנה אסורה

38. (א) ראש רשות מקומית שקיבל מתנה אסורה כאמור בכלל 37, יחזירה מיד למי שנתנה, תוך מתן הסבר מתאים לנותן המתנה.

(ב) אם בנסיבות המקרה אין אפשרות להחזיר את המתנה למי שנתנה, או אין זה ראוי לעשות כן משום שהסירוב עלול להתפרש כפגיעה בנותן או בגוף שהוא מייצג, יקבל ראש הרשות המקומית את המתנה וימסור אותה בהקדם האפשרי לרשות המקומית. במקרה זה יודיע ראש הרשות המקומית בכתב לנותן המתנה כי המתנה עברה לקניין הרשות המקומית.

(ג) הייתה המתנה שירות או זכות שנתקבלו, ישלם ראש הרשות המקומית את שווייה לרשות המקומית.

הטיפול במתנות וקבלת היתרים

39. דרכי טיפול במתנה שקיבל ראש רשות מקומית, לרבות דיווח על מתנות וקבלת היתרים, שלא הוסדרו בפרק זה, קבועים, בשינויים המחויבים, בחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980 ובתקנות על פיו.

מתנות שאינן אסורות

40. המתנות המנויות בכלל זה אינן מתנות אסורות:
- (1) מתנה הניתנת לראש רשות מקומית מאדם שיש לראש הרשות המקומית קשרי משפחה או קשרי ידידות קרובה עמו;
  - (2) מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין;
  - (3) השתתפות באירועים כמפורט בכלל 41.

⁴⁴ למשל, חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ, קרנות השוטרים.

בכלל זה -

"מתנה קטנת ערך" - מתנה שאינה עולה על סכום של 300 ₪, צמוד למדד, ובלבד שלא יתקבלו מתנות בסכום שאינו עולה על 1,500 ₪, צמוד למדד⁴⁵ במשך אותה שנה מאותו גוף באירועים שונים.

השתתפות באירועים

41. ההשתתפות באירועים אלה לא תיחשב בגדר קבלת טובת הנאה אסורה:
- (1) אירוע מקומי או ממלכתי או אירוע בעל אופי ציבורי רשמי (כגון אירוע לציון מאורע בתולדות הרשות המקומית או המדינה);
  - (2) אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרה ציבורית שראש הרשות המקומית נושא בו דברים או משתתף בדרך אחרת לשם קידום המטרה הציבורית;
  - (3) אירוע פומבי בעל משמעות ציבורית מיוחדת שראש הרשות המקומית הוא אורח כבוד בו. ככלל, עם אירועים מסוג זה לא נמנים אירועים שגרתיים, כגון תחרויות ספורט או מופעי תרבות, הנערכים דרך שגרה למינויים או לצופים מזדמנים, ואין הצדקה מיוחדת שיהיו בהם אורחי כבוד;
  - (4) כנסים והשתלמויות, ימי עיון או אירועים דומים שראש הרשות המקומית משתתף בהם מתוקף תפקידו או מעמדו. ואולם, ראש הרשות המקומית לא ישתתף באירועים שנערכים על ידי גופים עסקיים או גופים הפועלים שלא למטרות רווח, כאשר ההשתתפות בהם עשויה להתפרש כקבלת טובת הנאה מצד הגוף המזמין שמנהל או מקיים, או עשוי לקיים, קשר עסקי או חוזי עם הרשות המקומית. לעניין זה, השתתפות כאמור באירועים של גופים ממלכתיים בארץ או בחוץ לארץ או על ידי ארגונים בין-לאומיים מוכרים כגון מוסדות של האומות המאוחדות, הבנק העולמי או ההסתדרות הציונית העולמית - לא תיחשב בגדר קבלת טובת הנאה אסורה.

מתן מתנות

42. ראש רשות מקומית, הנותן מתנה במימון הרשות במסגרת מילוי תפקידו, יעניק את המתנה בשמה של הרשות המקומית וינהג באופן שוויוני לגבי כלל האירועים שהוא נוטל בהם חלק. ערך המתנה ואופן נתינתה יהיו בהתאם להוראות שקבע המנהל הכללי של משרד הפנים.⁴⁶

⁴⁵ הסכומים יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ויתעדכנו ב-1 בינואר בכל שנה, בהתאם לשיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה שקדמה לו, ולעניין יום העדכון הראשון - לעומת המדד שהיה ידוע ביום 1 בינואר 2010; הסכומים יעוגלו לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 5 ₪.

⁴⁶ בכלל זה נוספו לאחר דיוני הוועדה המילים: "יעניק את המתנה בשמה של הרשות המקומית".

פרק ו': החזר הוצאות ומימון נסיעות

החזר הוצאות

43. (א) ראש רשות מקומית לא יקבל החזר עבור כספים שהוציא, זולת החזר הוצאות שהוא זכאי לקבל על פי דין מהרשות המקומית שהוא עומד בראשה.

(ב) החזר הוצאות יהיה בכפוף לדין הרלוונטי ובגבולות הסביר.

(ג) הוראות כלל זה לא יחולו על הוצאות המוחזרות על ידי גופים ממלכתיים בארץ או בחוץ לארץ או על ידי ארגונים בין-לאומיים מוכרים, כגון מוסדות של האומות המאוחדות, הבנק העולמי או ההסתדרות הציונית העולמית.

מימון נסיעות

44. (א) ראש רשות מקומית המבקש לנסוע לחוץ לארץ במימון ישיר או עקיף של גוף שאינו הרשות המקומית וסבור, לאחר היוועצות ביועץ המשפטי לרשות, כי בקבלת מימון לנסיעה האמורה אין משום חשש לניגוד עניינים, יביא את הנושא בפני מועצת הרשות ויבצע את הנסיעה לאחר קבלת אישור המועצה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא ייסע ראש רשות מקומית לחוץ לארץ במימון ישיר או עקיף של גוף עסקי או מסחרי.

(ג) במקרה שבו בן משפחה מתלווה לראש הרשות המקומית הנוסע לחוץ לארץ, יישא ראש הרשות המקומית בהוצאות הנסיעה ובהוצאות הנלוות של בן המשפחה, והן לא ימומנו על חשבון הרשות או על חשבון הגוף שהזמין את ראש הרשות או שמימן את נסיעתו.

(ד) כל הטבה המוענקת על ידי חברת נסיעות וניתנת לצבירה (כגון נקודות טיסה) בגין נסיעות שביצע ראש הרשות המקומית בענייני הרשות המקומית, יהיו רכושה של הרשות המקומית וראש הרשות המקומית לא יעשה בהן שימוש פרטי.

בכלל זה -

"בן משפחה" - בן זוג, או בן או בת בגירים אם הדבר נחוץ לראש הרשות המקומית לצורך מילוי תפקידו.

פרק ז': מתן חסויות

מתן חסות⁴⁷

45. ראש רשות מקומית שהתבקש לתת את חסותו לאירוע, ישקול את השיקולים המפורטים בפרק זה, בהתחשב ביתרונות שעשויים לצמוח לרשות המקומית ממתן החסות.

נושאים שראש רשות מקומית מחויב לתת עליהם את הדעת

46. (א) נטילת אחריות לפעילות מבקש החסות

(1) על ראש רשות מקומית להיות ער לכך שבמתן החסות הוא עלול ליצור את הרושם שהוא אחראי לפעילות ולתקינות הפעולה של מבקש החסות; זאת בשעה, שבדרך כלל, לא עומד לרשותו מלוא המידע לגבי הרכב הגוף והתנהלותו, וקרוב לוודאי שאין לו אפשרות להמשיך ולקבל מידע מעודכן על כך.

(2) על ראש רשות מקומית לתת את דעתו לכך שמבקש החסות עלול לעשות שימוש לא מבוקר בעצם מתן החסות על ידי ראש הרשות, שאינו על דעת ראש הרשות ועלול שלא לעמוד בדרישות הדין והמינהל התקין.

(ב) השפעה לא הוגנת וחשש לניגוד עניינים

(1) על ראש רשות מקומית להיות ער לכך שמתן החסות עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כלפי מבקש החסות (למשל, במקרה שמבקש החסות נמצא בקשר עסקי או אחר עם הרשות המקומית) או כלפי מי מהציבור שנענה לגוף מבקש החסות (למשל, כאשר זה יבקש תמורה עבור שיתוף הפעולה עם מי שקיבל את החסות מראש הרשות המקומית).

(2) על ראש רשות מקומית להיות מודע לכך שהוא עלול לגרום להשפעה לא הוגנת על קהל היעד שמבקש החסות פונה אליו. למשל, במקרים שבהם מבקש החסות פונה בבקשה לקבל תרומה או לקשור עסקה, לגורמים שעלולים לחשוש מלסרב לבקשה נוכח מתן החסות, משום שהם נזקקים לרשות בנושאים כמו קבלת רישיונות, היתרים ותמיכות.

⁴⁷ בפרק זה -

"מבקש חסות" - אדם או תאגיד שאינו בעל תפקיד ברשות המקומית, בין אם הוא פועל למטרות רווח ובין אם לאו, המבקש סיוע או תמיכה, שלא במסגרת הפעילות השוטפת של הרשות המקומית;
"מתן חסות" - בין באופן קבוע ובין באופן זמני או חד-פעמי; מתן זכות שימוש בשם ראש הרשות המקומית או בתואר תפקידו; השתתפות באירועים מטעם מבקש החסות; פנייה לגורמים שונים בשמו של מבקש החסות; המלצה על מבקש החסות; סיוע בגיוס תרומות או כל פעולה אחרת בעלת אופי כ"ל. לעניין זה אין זה משנה אם ראש הרשות אינו מקבל תמורה עבור הפעולה המבוקשת ממנו.

ג) בחירת מבקש החסות

- (1) ראש רשות מקומית חייב להתחשב בכך שחסות יכול שתינתן רק לגוף מהימן, הפועל באופן תקין ובטוהר מידות, וכי על נושאים אלה להיבדק טרם מתן החסות וכן בתקופת מתן החסות, אם זו מתמשכת על פני זמן.
- (2) על ראש רשות מקומית לתת את דעתו, בעת שהוא שוקל את מתן החסות ואת תנאיה, לאופי של הגוף מבקש החסות, ובמיוחד האם מדובר בגוף עסקי או גוף הפועל שלא למטרות רווח.
- (3) על ראש רשות מקומית להביא בחשבון שייתכן שלא יוכל להיענות לכל מבקשי החסות, ולכן עליו לקבוע מראש את התנאים להיענות ולסירוב לבקשות אלו.

בחירת התנאים למתן חסות

47. (א) ככלל, יש מקום למתן חסות רק למי שעומד בתנאים שיציב ראש הרשות המקומית למבקש החסות. בדיקת התנאים יכול שתהיה בשני שלבים: הראשון - בחינת תנאי סף שאי עמידה בהם תפסול את בקשתו של מבקש החסות, והשני - הליך מתן החסות שכולל את בדיקת התנאים באופן מקיף יותר וקביעת אופן ההתנהלות של ראש הרשות המקומית כלפי מבקש החסות.

ב) תנאי סף למתן החסות

- ראש רשות מקומית יוכל להיענות לבקשת חסות לאחר שהשתכנע באלה:
- (1) הנושא שהחסות מתבקשת עבורו הוא בעל חשיבות ציבורית או חברתית;
  - (2) קבלת החסות אינה למטרה עסקית של מבקש החסות או לצורך פרסומת מסחרית;
  - (3) מתן החסות כשלעצמו מהווה סיוע מהותי לנושא שהחסות מתבקשת עבורו, ולא לנותן החסות;
  - (4) בנושא החסות ובמקבלה אין פגם מבחינה ציבורית, מוסרית או מבחינה אחרת, או פגיעה בלאום, בגזע, בעדה, בדת, במגדר או בכל קבוצת אנשים אחרת;
  - (5) ראש הרשות המקומית מסוגל לברר ברמה סבירה את הרכבו, מקורותיו הכספיים ופעילותו של מבקש החסות, ושל שותפיו לנושא שהחסות מתבקשת עבורו. ראש הרשות המקומית מסוגל לעקוב אחר נושאים אלה גם בתקופת מתן החסות, אם זו מתמשכת על פני זמן.

הליך מתן החסות

48. לאחר שנתמלאו תנאי הסף לפי כלל 47 יתקיים הליך מתן החסות, שיכלול בדיקת נושאים שונים ברמה מתאימה לנסיבות העניין של בקשת החסות. בין השאר, ידאג ראש הרשות המקומית לבדיקה זו ברמה סבירה, וינהג כך:
- (1) ידאג לבדיקה פרטנית של תנאי הסף שבסעיף 47, וידרוש הקפדה מיוחדת במתן חסות לגיוס כספים או לקבלת תרומות;
  - (2) יגרום לבדיקת זהותו של מבקש החסות ופעילותו התקינה. בין השאר, יבקש מידע לגבי מקורותיו הכספיים ופעילותו התקינה (למשל, שהמבקש הוא בעל רישיון עסק או שהוא עומד בדרישות דיני התכנון והבנייה);
  - (3) ידרוש מידע לגבי מעורבות של גורמים או תקציבים של הרשות המקומית בנושא שהחסות מתבקשת עבורו;
  - (4) ידרוש את הגדרת נושא החסות ויקבע את התקופה שבה תינתן;
  - (5) יביא בחשבון את מעורבותו של מבקש החסות בנושא שעבורו הוא מבקש את החסות (למשל, נכונותו של מבקש החסות לתרום כספים או משאבים אחרים לנושא שהחסות מתבקשת עבורו);
  - (6) יימנע מניגוד עניינים בין תפקידו לבין ענייניו של מבקש החסות (למשל, מתן יחס מיוחד לבקשותיו של מבקש החסות במגעיו עם הרשות המקומית);
  - (7) יודא שנבחרי הרשות המקומית ועובדיה לא יזכו את מבקש החסות בעדיפות ברשות המקומית רק משום שקיבל את חסות ראש הרשות;
  - (8) ידאג לכך שקהל היעד של מבקש החסות לא יהיה תחת הרושם של מחויבות להיענות לפניות של מי שקיבל את החסות מראש הרשות (למשל, מי שנזקק תדיר לשירותיה של הרשות המקומית - כמו קבלנים, אדריכלים או בעלי עסקים - עשוי להיות תחת הרושם שמוטב לו לא לסרב לבקשה של גורם שראש הרשות נתן לו את חסותו).

מתן חסות ביוזמת ראש רשות מקומית

49. ראש רשות מקומית היוזם מתן חסות, יעשה כן בהתאם לנהלים בנושא זה שתקבע הרשות המקומית.

פרק ח': פרסומים

עקרונות הפרסום

50. (א) ראש רשות מקומית ידאג לכך שפרסומים מטעם הרשות המקומית יתייחסו לפעילותו ולפעילות הרשות ברוח עקרונות חופש המידע והשקיפות.
- (ב) ראש רשות מקומית המפרסם פרסומים מטעמו יתחשב, בין השאר במטרת הפרסום ובמועד שבו יפורסם.

שוויוניות בפרסום

51. ראש רשות מקומית המפרסם באמצעי תקשורת מקומי ינהג באופן שוויוני וענייני כלפי כל אמצעי התקשורת המקומיים, בכל הנוגע להעברת פרסומים אליהם מטעם הרשות.

ברכות ואיחולים⁴⁸

52. (א) ראש רשות מקומית לא ייזום פרסום במימון הרשות של מודעות ברכה או איחולים שאינן קשורות לעבודת הרשות.
- (ב) ראש רשות מקומית לא יפרסם מודעת ברכה מטעם הרשות, על חשבונה, במישרין או בעקיפין, לרגל מאורע חגיגי של עובד הרשות או של מי שאינו עובד הרשות, או של בן משפחתם, או מודעת ברכה המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו.
- (ג) ראש רשות מקומית לא יפרסם מודעת אבל מטעם הרשות, על חשבונה, במישרין או בעקיפין, המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו.
- (ד) על אף האמור לעיל, נפטר חבר מועצה או עובד הרשות המקומית, או מי שכיהן בעבר כחבר מועצה או כעובד ברשות, או בני משפחתם, רשאי ראש הרשות המקומית, או מי מטעמו, לפרסם מודעת אבל בשם הרשות.

בכלל זה -

"בן משפחה" - בן זוג, הורה, צאצא, אח או אחות.

⁴⁸ כדי לתת תמונה שלמה בנושא הפרסומים, שולבו סעיפים 2 ו-3 מחוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996, אשר חל גם על הרשויות המקומיות. בחוק זה מוגדרים -
"עיתון" - לרבות פרסום חד פעמי או עיתי, שתפוצתו ארצית או מקומית;
"פרסום" - פרסום מודעה בעיתון בתמורה שניתנה, במישרין או בעקיפין.

חלק שלישי: הקשרים בין ראש הרשות המקומית לבין גורמים אחרים

פרק ט': הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין הציבור

קשר עם הציבור

53. (א) ראש רשות מקומית יקיים במסגרת תפקידו קשר אמין, רציף, אחראי והוגן עם הציבור. הקשר יכול שיתקיים בדרכים שונות, כגון פרסום באמצעי תקשורת, פרסום באתר האינטרנט, שיחה טלפונית, התכתבות, קבלת קהל, הופעה בפני קהל, השתתפות באירועים.

(ב) ראש רשות מקומית יקיים את הקשר בדרך המכבדת את הציבור וידאג למענה לפניות הציבור בתוך זמן סביר.

(ג) ראש רשות מקומית ייתן את דעתו על אופן קיום הקשר בינו לבין הציבור, כך שיהיה, בין השאר, יעיל, חסכוני, נגיש ומתחשב בשיקולים סביבתיים.

(ד) ראש רשות מקומית יקיים את הקשר עם הציבור גם באמצעות הקשר עם נציגי הציבור החברים או משתתפים בגופים, כגון חברות עירוניות, עמותות ואגודות מקומיות.

קשר מכובד והולם

54. ראש רשות מקומית יקיים את הקשר עם הציבור באופן ההולם את מעמדו, תוך שמירה על כבודם, מעמדם ותדמיתם של הרשות, חברי המועצה ועובדיה.

יחס שוויוני

55. ראש רשות מקומית ידאג לכך שהקשר עם הציבור יתנהל באופן שוויוני ויימנע ממעשים או מהצהרות שיש בהם כדי לפגוע בגזע, בעדה, בדת, במגדר או באנשים עם מוגבלות.

שיתוף הציבור

56. מן הראוי שראש רשות מקומית ייזום ויעודד מעורבות ושיתוף של הציבור בסוגיות הקשורות לפעילותה השוטפת של הרשות וכן בקביעה ובתכנון של יעדיה לטווח ארוך.

נגישות למידע

57. (א) ראש רשות מקומית ידאג לכך שלציבור תהיה נגישות למידע אמין וענייני, ויזום הפצת מידע שיכול להיות לתועלת הציבור.

(ב) ראש רשות מקומית ידאג לדיווח על פעילות הרשות וייתן את דעתו על השלב המתאים, לפי מהות הנושא העומד על הפרק, שבו יש מקום לדיווח לציבור.

(ג) ראש רשות מקומית ידאג לכך שמידע שמתפרסם, יתפרסם בכפוף לסודיות הנדרשת ובהתחשב בצנעת הפרט.

פניות אישיות מהציבור

58. סבר ראש רשות מקומית שראוי שבנסיונות המקרה הוא יטפל בפנייה באופן אישי, יעשה כן תוך שיתוף הדרג המקצועי המתאים והקפדה על כללי המינהל התקין.

פרק י': הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין המועצה

יחס ראש רשות מקומית לחברי המועצה

59. ראש רשות מקומית ינהג בכבוד כלפי חברי המועצה והמועצה כאורגן, בין השאר מתוך הכרה בכך שמועצת הרשות המקומית וחבריה מייצגים את כלל תושבי הרשות המקומית. ההתייחסות של ראש הרשות המקומית לעניין פרק זה תהיה שוויונית כלפי חברי הקואליציה וחברי האופוזיציה במועצה.

נורמות התנהלות

60. ראש רשות מקומית יפעל להנהגת נורמות של התנהלות, התנהגות ותרבות דיבור בישיבות המועצה, בשמשו דוגמא אישית לעניין זה.

נגישות לחברי המועצה

61. ראש רשות מקומית יהיה זמין ונגיש לחברי המועצה, ובכלל זה יקיים עמם שיח דמוקרטי ענייני, בין השאר בקיום פגישות מעת לעת על פי בקשתם ומענה לפניותיהם.

מסירת מידע

62. ראש רשות מקומית נדרש לפעול באופן מהיר, ככל הניתן, במסירת מידע המתבקש על ידי חברי המועצה.

עידוד יוזמות של חברי המועצה

63. (א) ראש רשות מקומית יעודד גילוי יוזמה בקרב חברי המועצה, שיש בה כדי לקדם את ענייני הרשות המקומית, ויאפשר, ככל הניתן, תנאים נוחים להתמקצעות חברי המועצה.

(ב) ראש רשות מקומית יתייחס באופן ענייני להצעות חברי מועצה לעריכת שינויים בתחומים שונים, לייזום פרויקטים רלוונטיים ויקדם חשיבה משותפת עם חברי המועצה בנושאים העומדים על הפרק.

תנאי פעילות לחברי המועצה

64. ראש רשות מקומית ייתן, במסגרת המשאבים העומדים לרשות המועצה, תנאים הולמים לפעילותם הציבורית של חברי המועצה.

החלטות בעניין חדלות כהונה

65. ראש רשות מקומית השוקל לקבל החלטות לפי סמכות על פי דין, לגבי חברי מועצה בנושאים דוגמת חדלות כהונתם והשתייכותם הסייעתית, יקבל אותן באופן ענייני ועל בסיס שיקולים הרלוונטיים לעניין ובזהירות הראויה, מתוך מודעות לכך ששימוש בסמכויות אלו מהווה התערבות במימוש זכות הבחירה של תושבי הרשות המקומית.

יישום החלטות המועצה

66. ראש רשות מקומית יפעל ליישום ההחלטות שקיבלה מועצת הרשות המקומית כדין ובהתאם לסמכותה, אף אם הן נוגדות את עמדתו.

ראש הרשות המקומית והוועדות

67. (א) ראש רשות מקומית יקפיד להתייחס לעבודתה של ועדה מוועדות המועצה, להמלצות שהיא מגישה ולתכניות שהיא מציעה, במלוא כובד הראש ובאופן ענייני ומקצועי, מתוך הכרה בכך שהוועדות הן חלק חשוב של הדיון הציבורי המתקיים במועצה.

(ב) ראש רשות מקומית, מתוך הכרה בחשיבות עבודתן של וועדות המועצה, יפעל לכך שיתאפשר להן לקיים את ישיבותיהן באופן שוטף וסדיר, תוך מתן תנאים הולמים לפעילותן ובשיתוף פעולה עמן.

ראש רשות מקומית וועדת הביקורת

68. ראש רשות מקומית יתייחס לוועדת הביקורת ולהמלצותיה על בסיס ענייני, תוך שהוא מאפשר לוועדה למלא את תפקידה, ויקפיד ליטול חלק בישיבות ועדת הביקורת שאליהן יוזמן.

ראש רשות מקומית ויושב ראש המועצה

69. נבחר יושב ראש מועצה במועצת רשות מקומית, יאפשר לו ראש הרשות המקומית למלא את תפקידו⁴⁹ באופן עצמאי וללא התערבות בשיקול דעתו.

פרק י"א: הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין עובדי הרשות

דוגמא אישית

70. ראש רשות מקומית ישמש דוגמא אישית לעובדים בדרך התנהגותו ובפעילותו בניהול הרשות המקומית.

כיבוד העובדים

71. (א) ראש רשות מקומית ינהג כלפי עובדי הרשות המקומית בכבוד, ביושר ובהגינות.

(ב) ראש רשות מקומית המבקש להעביר ביקורת על פעילותו של עובד, יעשה כן בהגינות, במקום ובזמן המתאימים.

יחס שוויוני

72. ראש רשות מקומית לא יפלה עובד מטעמי דת, עדה, גזע, מגדר, מוגבלות או כל שוני אחר שאינו רלוונטי למהות ההעסקה.

בכלל זה -

---

⁴⁹ כדוגמת התפקידים הקבועים ב"תקנון בדבר ישיבות מועצה והנהלה בה".

"מוגבלות" - לקות פיסית, נפשית או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו של האדם באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים.⁵⁰

יחס אישי

73. ראש רשות מקומית יעניק לעובדים, ככל הניתן, יחס אישי, יגלה אכפתיות ויהיה קשוב לבקשותיהם ולהצעותיהם.

פתיחות

74. ראש רשות מקומית יעודד ביקורת בונה ואווירה של פתיחות בקרב העובדים כך שיביעו את דעתם בפניו ובפני מוסדות הרשות המקומית.

שמירת ההיררכיה הארגונית

75. ראש רשות מקומית, במגעיו עם עובדי הרשות המקומית, יכבד את ההיררכיה הארגונית של הרשות המקומית.

העסקת מתנדבים

76. (א) ראש רשות מקומית ידאג לכך שליבת פעילותה של הרשות המקומית, בתפקידים שבדרך כלל ממלאים עובדים בשכר, לא תבוצע על ידי מי שאיננו מקבל שכר או שמקבל שכר סמלי.

(ב) ניתן להעסיק את מי שאינו מקבל שכר או שמקבל שכר סמלי, בתפקידים שלא כרוכה בהם סמכות שלטונית, דוגמת תפקידים אלה:
חינוך מבוגרים; טיפול חינוכי וחברתי בקידום משפחות, ילדים או נוער; קליטת עולים; שירותי ייעוץ לתושבים ולתיירים; טיפול בקשישים, בנכים, בחולים או במשפחותיהם; עזרה באחזקת מעונות או מוסדות של קשישים, נכים או עולים; טיפול במשפחות שכולות; התנדבות שלא בשכר לשירות עבודה כמשמעו בסעיף 1 לחוק שירות עבודה בשעת חירום, התשכ"ז-1967; אבטחת פעולות חינוכיות, לרבות אבטחת טיולים וליוויים ואבטחת מסעות גדנ"ע וליוויים; מניעת עבריינות; פעולות תרבות על ידי אמנים מתנדבים בתחומי הרשות באירועים מיוחדים שהיא מקיימת.

הגנה על עובדים שהגישו תלונה

⁵⁰ זו ההגדרה של "אדם עם מוגבלות" בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.

77. ראש רשות מקומית ידאג לכך שלא תהיה פגיעה בענייני עבודתו של עובד רק בשל כך שהגיש תלונה נגד ממונה או עובד אחר ברשות המקומית.

פרטיות

78. ראש רשות מקומית יכבד את פרטיותם של העובדים ולא יחשוף מידע אישי על אודותיהם, למעט מידע שמסירתו נדרשת לפי דין.

יידוע על זכויות

79. ראש רשות מקומית ידאג לכך שיובאו לידיעת העובדים מלוא זכויותיהם ופרטים מהותיים על תנאי העסקתם.

רווחת העובדים ותנאי עבודה

80. (א) ראש רשות מקומית יפעל לשיפור רווחת העובדים.

(ב) ראש רשות מקומית יבטיח, ככל הניתן, תנאי עבודה סביבתיים נאותים המביאים בחשבון את כבודם, בריאותם, בטיחותם ונוחותם של העובדים.

(ג) ראש רשות מקומית יעודד יישוב חילוקי דעות בדרך של גישור ובדרכי נועם.

מניעת הטרדה

81. ראש רשות מקומית יפעל למניעת ביטויי הטרדה, איום והפליה כלפי העובדים, וידאג למניעת התופעות האמורות בין העובדים לבין עצמם.

עבירות משמעת

82. (א) ראש רשות מקומית ידאג להנחיה ולהדרכה של העובדים באשר לנוהלי הרשות ולהתנהגות ההולמת שנדרשת מהם, כדי למנוע עבירות משמעת.

(ב) הטיפול בעבירות משמעת יהיה במסגרת כללים קבועים וידועים מראש.

(ג) ראש רשות מקומית שבכוונתו להשעות עובד, ישמע במסגרת ההליך המשמעת את הסבריו של העובד לאירוע נושא ההליך המשמעת.

(ד) ראש רשות מקומית ידאג לכך שההיבט העקרוני של ההחלטות בענייני משמעת יפורסם בקרב עובדי הרשות המקומית, תוך שמירה על צנעת הפרט וכבודו של העובד.

הנחיות לעובדים

83. ראש רשות מקומית יקפיד כי הנחיותיו לעובדים יינתנו בהתאם לדין ולא יעמיד אותם במצב שיגרום להם לפעול שלא בהתאם לחוק ולקוד האתי שחל עליהם.

עצמאות מקצועית

84. (א) ראש רשות מקומית יקיים התייעצות עם הגורמים המקצועיים הרלוונטיים ברשות, במסגרת עבודת המטה העוסקת בגיבוש מדיניות בתחומים שהוא מופקד עליהם.

(ב) ראש רשות מקומית יכבד את עצמאות שיקוליהם המקצועיים של העובדים, ייתן משקל ראוי לחוות דעת מקצועיות ומנומקות ויבחן אותן בכובד ראש.

(ג) ראש רשות מקומית יכבד את הקוד האתי המקצועי של העובדים.

(ד) ראש רשות מקומית המבקש חוות דעת מקצועית מגורם שאינו עובד הרשות, יודיע על כך לעובד הרשות שהנושא בתחומו, יעביר את חוות הדעת לידיעתו וישמע את דעתו בנושא.

קשר בין חברי מועצה לעובדי הרשות המקומית

85. ראש רשות מקומית יקבע הסדרים בדבר הקשר בין חברי המועצה לעובדי הרשות. ככלל, מתאים שהקשר יתקיים באמצעות המנהל הכללי או המזכיר של הרשות המקומית.

יחסי עבודה ברשות המקומית

86. (א) ראש רשות מקומית יעודד טיפוח של יחסי העבודה הבין-אישיים בין העובדים.

(ב) ראש רשות מקומית יעודד עבודת צוות ושיתוף במידע, בידע המקצועי ובמיומנויות שרכשו העובדים.

קליטה וקידום של עובדים

87. ראש רשות מקומית ידאג לכך שמינוי עובדים, קליטתם וקידומם ייעשו בהתאם לשיקולים מקצועיים, צורכי התפקיד ואופיו, כישורי המועמדים, השכלתם והתאמתם לתפקיד, תוך

הקפדה על שוויון הזדמנויות, הימנעות משיקולים זרים, לרבות שיקולים מפלגתיים או סיעתיים, ותוך שמירה על הליך שוויוני, הגון ושקוף.

העסקת מי שסייע פוליטית לראש הרשות המקומית

88. (א) ראש רשות מקומית לא יהיה מעורב בבחירת עובד שסייע לו פוליטית.

(ב) הוראות כלל זה יחולו במשך 18 חודשים מהיום שבו התקיימו הבחירות האחרונות לרשות המקומית.

פיתוח מקצועי

89. (א) ראש רשות מקומית ידאג לפיתוח מקצועי לעובדיו, לרבות בדרך של השתלמויות, ימי עיון, הדרכה וכנסים.

(ב) בפיתוח מקצועי כאמור יפעל ראש רשות מקומית על פי אמות מידה מקצועיות ושיקולים ענייניים בלבד.

קבלת טובת הנאה מעובדים

90. ראש רשות מקומית לא יקבל, במישרין או בעקיפין, טובות הנאה מעובדי הרשות המקומית, בכפוף לכללים שבפרק המתנות.

ניהול עסקים עם עובדי הרשות המקומית

91. ראש רשות מקומית לא ינהל יחסים עסקיים עם עובדי הרשות המקומית.

העסקת עובדי רשות המקומית בעבודות פרטיות

92. (א) ראש רשות מקומית לא יעסיק עובד של הרשות המקומית בעבודות פרטיות. לעניין זה, אין זה משנה אם ההעסקה היא אחרי שעות העבודה וכן אין זה משנה שההעסקה היא בתמורה מלאה.

(ב) במקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם לא ניתן לרכוש, באופן סביר, את המוצר או את השירות ממי שאינו עובד הרשות המקומית, יודיע ראש הרשות המקומית ליועץ המשפטי לרשות על כוונתו לרכוש את המוצר או השירות מעובד הרשות ויפעל לפי חוות דעתו; בנסיבות חירום שבהן לא ניתן להודיע מראש ליועץ המשפטי, תינתן ההודעה בסמוך ככל האפשר למועד הרכישה.

קבלת סיוע בנושאים פוליטיים

93. (א) ראש רשות מקומית לא יעזר בעובדי הרשות בנושאים מפלגתיים או סיעתיים בכלל, ובזמן בחירות בפרט.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי ראש רשות מקומית להשתמש בשירותי עובדי לשכתו לפעילות מפלגתית או סיעתית, אם מדובר בפעילות אקראית ומוגבלת בהיקפה. ראש הרשות המקומית יקפיד על אקראיות הסיוע והיקפו המוגבל, כדי שלא ייווצר רושם שפעילותו המפלגתית או הסיעתית היא על חשבון הציבור, והכל בהתאם לדין.

פרק י"ב: הקשר בין ראש רשות מקומית לבין ספקים של הרשות המקומית

ביצוע התקשרויות

94. ראש רשות מקומית יקפיד לפעול על פי דין בכל הקשור להתקשרות הרשות עם ספקי המוצרים והשירותים של הרשות (להלן - ספקים), בין שההתקשרות נעשית לפי דיני המכרזים ובין שהיא פטורה ממכרז.

התנהלות שוויונית

95. (א) ראש רשות מקומית ינהג בשוויוניות וללא משוא פנים כלפי ספקים של הרשות ויימנע מכל פעולה שיש בה כדי להשפיע על הליך ההתקשרות לרכישת מוצרים או שירותים מספקים.

(ב) על מנת למנוע, ולו חשש, בדבר אי-תקינות מינהלית, יקפיד ראש רשות מקומית להימנע מכל פעולה שיש בה כדי להשפיע על דיונו או החלטותיו של גוף המחליט על התקשרויות עם ספקים.

התקשרות עם ספק שסייע פוליטית לראש הרשות המקומית

96. (א) ראש רשות מקומית לא יהיה מעורב בבחירת ספק שסייע לו פוליטית.

(ב) הוראות כלל זה יחולו במשך 18 חודשים מהיום שבו התקיימו הבחירות האחרונות לרשות המקומית.

ניהול עסקים עם ספקי הרשות המקומית

97. ראש רשות מקומית לא ינהל יחסים עסקיים על בסיס אישי עם ספקים של הרשות המקומית.

העסקת ספקים הקשורים עם הרשות המקומית בעבודות פרטיות

98. (א) ראש רשות מקומית לא יתקשר עם ספק של הרשות המקומית לביצוע עבודות פרטיות; לעניין זה אין זה משנה אם ההעסקה היא בתמורה מלאה.

(ב) במקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם לא ניתן לרכוש, באופן סביר, את המוצר או השירות ממי שאינו קשור עם הרשות המקומית, יודיע ראש הרשות המקומית ליועץ המשפטי לרשות על כוונתו לרכוש את המוצר או השירות ממי שקשור עם הרשות, ויפעל לפי חוות דעתו; בנסיבות חירום שבהן לא ניתן להודיע מראש ליועץ המשפטי, תינתן ההודעה בסמוך ככל האפשר למועד הרכישה.

פרק י"ג: הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין משרדי הממשלה

העסקת מייצגים

99. (א) במטרה לקדם את ענייני הרשות המקומית אל מול משרדי הממשלה, ישכור ראש רשות מקומית רק את שירותיו של אדם או גוף שהוא בעל מקצוע מוגדר, דוגמת עורך דין, רואה חשבון או אדריכל, או שהוא בעל מומחיות מיוחדת בתחום הקשור לשלטון המקומי.

(ב) ראש רשות מקומית לא ישכור את שירותיו של אדם או גוף במטרה לקדם את ענייני הרשות המקומית אל מול משרדי הממשלה, תוך ניצול קשריו האישיים של אותו אדם או גוף, לרבות קשרי חברות, קשרי משפחה או קשרים פוליטיים.

העסקת בן משפחה של בכיר במשרדי הממשלה

100. ראש רשות מקומית לא ייתן עדיפות להעסקת עובד ברשות המקומית הקשור בקשרי משפחה לגורם בכיר או בעל השפעה במשרדי הממשלה.

תמיכה בגורם פוליטי תמורת סיוע לרשות המקומית

101. ראש רשות מקומית לא יבטיח תמיכה או סיוע לגורם פוליטי במשרדי הממשלה בתמורה לקידום ענייניה של הרשות המקומית בדרך של הקצאת משאבים, אישור עסקאות במקרקעין, אישור התקציב השנתי של הרשות המקומית או בדרכים דומות.

הפעלת סמכויות שר הפנים

102. ראש רשות מקומית לא יעשה שימוש באמצעים לא רלוונטיים על מנת להניא את שר הפנים משימוש בסמכויותיו כאשר הנסיבות מחייבות זאת, כגון מינוי חשב מלווה, מינוי נאמן לרשות, אישור תקציב הרשות המקומית או אישור עסקה במקרקעין.

צוות החשיבה להכנת קוד אתי
לראשי הרשויות המקומיות

**מסמך נלווה לקוד האתי לראשי
רשויות מקומיות
חקיקה והוראות נוספות**

ירושלים, התש"ע-2010

מבוא

הכללים בקוד האתי נועדו להנחות את ראשי הרשויות המקומיות בסוגיות שמעבר לנושאים המוסדרים בדין. כלומר, הכללים בקוד האתי, למעט מספר יוצאים מהכלל, אינם חוזרים על האמור בדברי חקיקה ובהנחיות מחייבות אחרות. עם זאת, מאליו מובן, שהכללים אינם ממצים והם נקבעו בהסתמך על קיומן של הוראות משיקות, המחייבות את ראשי הרשויות המקומיות.

מסמך זה הוא מסמך רקע שעל בסיסו יש לקרוא את הכללים שבקוד (להלן - מסמך נלווה). ההוראות בדין הנוגעות לנושאים שבקוד הן רבות ומגוונות והכללת כולן במסמך היתה מכבידה על ההתמצאות בו ופוגמת ביעילות השימוש בו. לכן, מתמקד המסמך רק בהוראות הנוגעות במישרין להתנהגות ההולמת של ראש הרשויות המקומיות. כל משתמש יכול להוסיף על המסמך או לגרוע ממנו, לפי שיקול דעתו.

כדי להמחיש את המדיניות לעניין הכללת הוראות במסמך, מובאות בזה מספר דוגמאות. המסמך אינו כולל הוראות כלליות כמו אלה שחלות על עובדי ציבור בכלל, כמו למשל, בחוק העונשין, התשל"ז-1997, ואף לא הוראות יותר ספציפיות כגון אלו בחוק רישוי עסקים, התשל"ח-1968, המעניק סמכויות לראש הרשות. דברים אלה אמורים גם לגבי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה וחוזרי המנהל הכללי של משרד הפנים (להלן - חוזרי מנכ"ל), שנכללים במסמך זה רק ככל שההוראות בהם נוגעות לנושאים המופיעים בקוד וחלים ישירות על ראשי הרשויות המקומיות. לכן למשל, הוראות מפורטות בענייני בחירות, שלא נדונות בקוד (ראו מבוא לקוד, פרק ז'), אינן נזכרות במסמך הנלווה.

מבנה המסמך הנלווה מקביל למבנה הקוד. כך, מי שמעיין בקוד יכול לאתר במסמך הנלווה לפי שם הפרק ומספר הכלל, את ההוראות השייכות לעניין. ההתייחסות הבסיסית היא לפקודת העיריות, משום שהיא המסמך המרכזי והמפורט ביותר. ההוראות המתאימות לגבי מועצות מקומיות ומועצות אזוריות, מוזכרות באותו כלל על דרך ההפניה.

לסיכומם של דברים, מטרת המסמך הנלווה היא להדגיש שהכללים בקוד האתי אינם ממצים, ולהקל על המשתמש בקוד את הבירור בדבר ההוראות הנוספות שחלות בנושא שבו הוא מתעניין. מובן שגם מסמך זה אינו ממצה את כלל ההוראות שחלות על נושא מסוים, אלא רק את אלה שקרובות ביותר לנושא וחלות במישרין על ראשי רשויות מקומיות.

פרק א': ערכי יסוד

כלל 9: נשיאה באחריות

ראש העיריה

126. (א) עיריה תפעל באמצעות ראש העיריה; אין בהוראה זו כדי לפגוע בסמכויות המועצה לפי פקודה זו, לפי חוק התכנון והבניה, תשל"ה-1965, או לפי כל דין אחר.

(ב) ראש העיריה יהיה אחראי לכך שהתפקידים שהוטלו על העיריה בפקודה זו או בכל דין אחר יבוצעו כראוי.

פקודת העיריות. צו המועצות המקומיות (א), התשי"א-1950 (להלן - צו המועצות המקומיות (א)), סעיף 112, מחיל הוראה דומה על מועצות מקומיות; צו המועצות המקומיות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958 (להלן - צו המועצות האזוריות), סעיף 3, מחיל הוראה דומה על מועצות אזוריות.

כלל 11: פומביות

ראו הוראות מתוך חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, ומתוך חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 המפורטות בכלל 18.

פרק ב': התנהגות הולמת

כלל 12: הליכות הולמות

העברה מכהונה מחמת התנהגות

22. (א) נוכחה המועצה כי ראש הרשות מתנהג התנהגות שאינה הולמת מעמדו של ראש רשות וסבורה היא שעל כן אין הוא ראוי לכהונתו, רשאית היא, לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע דברו, להעבירו מכהונתו.
(ב) ההחלטה להעביר את ראש הרשות מכהונתו תהיה מנומקת ותתקבל בישיבה מיוחדת, סגורה, של המועצה ברוב של שלושה רבעים ממספר חבריה; ההחלטה טעונה אישור השר.
(ג) לא קרא ראש הרשות לישיבה מיוחדת כאמור תוך 14 יום מהיום שרוב חברי המועצה דרשו ממנו לעשות כן, רשאים רוב חברי המועצה לקרוא לישיבה כאמור והם יקבעו מי ישב בראשה.

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975.

כלל 16: שימוש במשאבי הרשות המקומית

שימוש בנכסי עיריה

13. (א) חבר מועצה לא יעסיק עובד של הרשות המקומית, ולא יעשה שימוש ברכוש של הרשות המקומית, שלא בקשר למילוי תפקידו כחבר המועצה.
(ב) לעניין סעיף זה, אחת היא אם ההעסקה או השימוש הם בתמורה או שלא בתמורה, ואם לעובד הרשות המקומית יש היתר לעסוק בעבודה פרטית.
(ג) חבר מועצה לא יעשה עסקה, בין במישרין ובין בעקיפין, תוך שימוש בידיעה מוקדמת, בידיעה סודית או בכל ידיעה אחרת שאיננה נחלת הכלל ושהגיעה אליו בתוקף תפקידו כחבר מועצה.

הכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור לרשויות המקומיות.

כלל 18: שימוש במידע

חופש המידע

חופש מידע

1. לכל אזרח ישראלי או תושב, הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית, בהתאם להוראות חוק זה.

הגדרות

2. בחוק זה -

- "ועדה משותפת" - ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט וועדת החוץ והבטחון של הכנסת;
  - "מידע" - כל מידע המצוי ברשות ציבורית, והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב;
  - "ממונה" - מי שמונה לפי סעיף 3;
  - "קבלת מידע" - לרבות עיון, צפייה, האזנה, העתקה, צילום, קבלת פלט מחשב או קבלת מידע בכל דרך אחרת, בהתאם לסוג המידע וצורת החזקתו;
  - "רשות ציבורית" -
- (1) ...

...

(6) רשות מקומית;

(7) תאגיד בשליטת רשות מקומית;

"ראש רשות ציבורית" - המנהל הכללי, ובאין מנהל כללי - בעל התפקיד המקביל באותו גוף; ברשות מקומית - ראש הרשות המקומית;

"תאגיד בשליטת רשות מקומית" - תאגיד עירוני, כמשמעותו בסעיף 249א לפקודת העיריות, וכן תאגיד שבו יש למועצה מקומית, כמשמעותה בפקודת המועצות המקומיות, לפחות מחצית ההון או מחצית כוח ההצבעה בו;

"תושב" - כהגדרתו בסעיף 1 לחוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965, וכן תאגיד שהתאגד לפי הדין בישראל.

ממונה

3. ראש רשות ציבורית ימנה, מקרב עובדי הרשות, ממונה על העמדת מידע לרשות הציבור, על טיפול בבקשות לקבלת מידע ועל יישום הוראות חוק זה.

פרסום רשימת הרשויות הציבוריות

4. (א) ...

(ב) רשות מקומית תעמיד לרשות הציבור, במקום ובאופן שייקבעו בתקנות, את הפרטים האמורים בסעיף קטן (א), לגביה ולגבי התאגידים שבשליטתה, אשר חוק זה חל עליהם.

דוח תקופתי

5. (א) רשות ציבורית תפרסם דין וחשבון שנתי, שיכלול מידע על אודות פעילותה ותחומי אחריותה והסבר על תפקידיה וסמכויותיה; הדין וחשבון יכלול גם דיווח של הממונה על הפעלת חוק זה ברשות הציבורית, ואולם רשאי הוא לפרסם דיווח זה בנפרד.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע, לגבי רשות ציבורית מסוימת, כאמור בפסקאות (1) ו-(6) עד (10) להגדרה "רשות ציבורית", או לסוגים של רשויות ציבוריות, תקופה אחרת לפרסום של הדין וחשבון.

(ג) הוראות בדבר מתכונת הדין וחשבון ודרך פרסומו, ייקבעו בתקנות.

הנחיות מינהליות וחוקי עזר

6. (א) רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור.

(ב) הוראות סעיף 9 יחולו, בשינויים המחויבים, על העמדת הנחיות מינהליות לעיון הציבור לפי סעיף זה.

(ג) רשות מקומית תעמיד לעיון הציבור את חוקי העזר שלה.

מידע על איכות הסביבה

א6. (א) רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור מידע על איכות הסביבה שיש ברשותה, באתר האינטרנט של הרשות הציבורית, אם קיים אתר כאמור, ובדרכים נוספות שיקבע השר לאיכות הסביבה; לענין זה, "מידע על איכות הסביבה" - מידע עלחומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה ותוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, שלא ברשות היחיד.

(ב) הוראות סעיפים 9 ו-13 יחולו, בשינויים המחויבים, על העמדת המידע לעיון הציבור לפי סעיף זה.

(ג) השר לאיכות הסביבה, בהסכמת שר האוצר ובהתייעצות עם שר המשפטים ועם השר הנוגע בדבר, ולענין רשויות מקומיות גם בהסכמת שר הפנים, יקבע את סוגי המידע על איכות הסביבה שיועמד לעיון הציבור, את דרכי העמדתו כאמור ואת המועדים לכך; תקנות כאמור יובאו לאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

נוהל הגשת בקשות והטיפול בהן

7. (א) בקשה לקבלת מידע תוגש בכתב לממונה, או למי שהוסמך לכך על ידו; אין המבקש חייב לציין את הטעם לבקשתו.
- (ב) הרשות הציבורית תודיע למבקש המידע ללא שיהוי, ולא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הבקשה, על החלטתה בבקשתו; ראש הרשות הציבורית, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להאריך את התקופה האמורה, במקרה הצורך, ב-30 ימים נוספים, ובלבד שהודיע על כך למבקש בכתב, ונימק את הצורך בהארכת התקופה.
- (ג) ראש הרשות הציבורית רשאי להאריך, הארכה נוספת, את התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), בהחלטה מנומקת אשר תישלח למבקש תוך התקופה האמורה, אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש יש צורך להאריך את התקופה; ההארכה הנוספת לא תעלה על התקופה המתחייבת מהטעמים האמורים, ובכל מקרה לא תעלה על 60 ימים.
- (ד) החליטה הרשות הציבורית להעמיד את המידע לרשות המבקש, תבוצע החלטתה תוך זמן סביר בנסיבות הענין אך לא יאוחר מ-15 ימים, זולת אם קבע הממונה, מטעמים מיוחדים, כי ההחלטה תבוצע במועד מאוחר יותר; הרשות תודיע למבקש היכן ומתי יעמוד המידע לרשותו.
- (ה) המידע יועמד לרשות המבקש כפי שהוא מצוי בידי הרשות הציבורית ואין הרשות חייבת לעבד את המידע לצרכיו של המבקש; היה המידע ממוחשב, הוא יופק עבור המבקש באמצעים המשמשים דרך קבע את הרשות.
- (ו) החליטה הרשות הציבורית לדחות את בקשת המבקש, כולה או חלקה, תשלח למבקש הודעה בכתב שתפרט את נימוקי ההחלטה, ותיידע את המבקש על זכותו לעתור נגד ההחלטה לפי הוראות חוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000.

דחיית בקשות במקרים מסוימים

8. רשות ציבורית רשאית לדחות בקשה לקבלת מידע באחד מאלה:
- (1) הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה;
  - (2) המידע נוצר, או נתקבל בידה, למעלה משבע שנים לפני הגשת הבקשה ואיתורו כרוך בקושי של ממש;
  - (3) לאחר שנקטה אמצעים סבירים, התברר לה שלא ניתן לאתר את המידע או שאינו מצוי ברשותה;
  - (4) המידע פורסם ועומד לרשות הציבור או לעיונו, בין בתשלום ובין שלא בתשלום; ואולם בדחותה את הבקשה לפי פסקה זו, תודיע הרשות למבקש היכן יוכל לרכוש את המידע המבוקש, לקבלו או לעיין בו;
  - (5) המידע נוצר בידי רשות ציבורית אחרת, ואין בהפניית המבקש לאותה רשות כדי להכביד הכבדה בלתי סבירה על קבלתו של המידע על ידו; ואולם, בדחותה בקשה לפי פסקה זו, תפנה הרשות הציבורית את המבקש לרשות הציבורית אשר בידיה נוצר המידע.

מידע שאין למסרו או שאין חובה למסרו

9. (א) רשות ציבורית לא תמסור מידע שהוא אחד מאלה:
- (1) מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בבטחון הציבור או בבטחונו או בשלמו של אדם;
  - (2) מידע בנושאים ששר הבטחון, מטעמים של שמירה על בטחון המדינה, קבע אותם בצו, באישור הועדה המשותפת;
  - (3) מידע שגילוי מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 (להלן - חוק הגנת הפרטיות), אלא אם כן הגילוי מותר על פי דין;
  - (4) מידע אשר אין לגלותו על פי כל דין.
- (ב) רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע שהוא אחד מאלה:
- (1) מידע אשר גילוי עלול לשבש את התפקוד התקין של הרשות הציבורית או את יכולתה לבצע את תפקידיה;
  - (2) מידע על אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב;
  - (3) מידע על אודות פרטי משא ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ לרשות;

(4) מידע בדבר דיונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי רשויות ציבוריות, חבריהן או יועציהן, או של דברים שנאמרו במסגרת תחקיר פנימי, וכן חוות דעת, טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה, למעט התייעצויות הקבועות בדין;

(5) מידע הנוגע לניהול פנימי של הרשות הציבורית, שאין לו נגיעה או חשיבות לציבור;

(6) מידע שהוא סוד מסחרי או סוד מקצועי או שהוא בעל ערך כלכלי, שפרסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו, וכן מידע הנוגע לענינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילוי עולל לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי; למעט מידע שהוא אחד מאלה -

(א) מידע על חומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה;

(ב) תוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, שלא ברשות היחיד;

(7) מידע שהגיע לידי הרשות הציבורית, שאי-גילוי היה תנאי למסירתו, או שגילוי עולל לפגוע בהמשך קבלת המידע;

(8) מידע על אודות שיטות עבודה ונהלים של רשות ציבורית העוסקת באכיפת החוק, או שיש לה סמכות חקירה או ביקורת או בירור תלונות על פי דין, אם גילוי עולל לגרום לאחד מאלה:

(א) פגיעה בפעולות האכיפה או הביקורת או בירור התלונות של הרשות;

(ב) פגיעה בהליכי חקירה או משפט או בזכותו של אדם למשפט הוגן;

(ג) גילוי או מתן אפשרות לגלות את קיומו או זהותו של מקור מידע חסוי;

(9) מידע הנוגע לעניני משמעת של עובד של רשות ציבורית, למעט מידע בדבר ההליכים הפומביים על פי החוק; לענין פסקה זו, "עובד" - לרבות חייל, שוטר, סוהר ונושא משרה ברשות הציבורית;

(10) מידע שיש בגילוי פגיעה בצנעת הפרט של אדם שנפטר.

(ג) לענין סעיף זה, אין נפקא מינה אם העילה לאי-גילוי המידע היא בשל המידע המבוקש

לבדו או בשל הצטברותו למידע אחר.

שיקולי הרשות הציבורית

10. בבואה לשקול סירוב למסור מידע לפי חוק זה, מכוח הוראות סעיפים 8 ו-9, תיתן הרשות הציבורית דעתה, בין היתר, לענינו של המבקש במידע, אם ציין זאת בבקשתו, וכן לענין הציבורי שבגילוי המידע מטעמים של שמירה על בריאות הציבור או בטיחותו, או שמירה על איכות הסביבה.

מסירת מידע חלקי ומסירת מידע בתנאים

11. היה המידע המבוקש מידע אשר הרשות הציבורית רשאית או חייבת שלא למסרו כאמור בסעיף 9, וניתן לגלות את המידע, ללא הקצאת משאבים בלתי סבירה או הכבדה ניכרת על פעולתה של הרשות, תוך השמטת פרטים, תוך עריכת שינויים או תוך התניית תנאים בדבר דרך קבלת המידע והשימוש בו, תמסור הרשות את המידע בהשמטת, בשינויים או בתנאים המחויבים, לפי הענין; נעשו השמטות או שינויים כאמור, תציין זאת הרשות, אלא אם כן אין לגלות עובדה זו, מהטעמים המפורטים בסעיף 9(א)(1).

תחולה לגבי אדם שאינו אזרח או תושב

12. הוראות חוק זה יחולו גם על מבקש מידע שאינו אזרח ישראלי או תושב, לגבי מידע בדבר זכויותיו בישראל.

הגנה על צד שלישי

13. (א) נתבקש מידע הכולל פרטים על אודות צד שלישי, אשר מסירתם עלולה לפגוע בצד השלישי, והרשות הציבורית שוקלת לאפשר למבקש המידע לקבל את המידע, תודיע הרשות לצד השלישי, בכתב, על דבר הגשת הבקשה ועל זכותו להתנגד למסירת המידע ותודיע על כך למבקש; קיבל אדם הודעה כאמור, רשאי הוא להודיע לרשות, בתוך 21 ימים, כי הוא מתנגד לבקשה,

בנימוק שאין למסור את המידע, כולו או מקצתו, מכוח הוראות סעיף 9 או הוראות כל דין; 21 הימים האמורים, לא יבואו במנין המועדים המנויים בסעיף 7.

(ב) החליטה הרשות הציבורית לדחות את התנגדותו של הצד השלישי, תמציא לו, בכתב, את החלטתה המנומקת, ותודיע לו על זכותו לעתור נגד החלטתה על פי חוק זה.

(ג) על אף האמור בסעיף 7(ב), לא תאפשר הרשות הציבורית את קבלת המידע המבוקש, בטרם חלפה התקופה להגשת העתירה או בטרם הוחלט לדחותה, לפי הענין, אלא אם כן הודיע הצד השלישי שהתנגד, בכתב, כי הוא מוותר על זכותו להגישה.

...

תיקון מידע

16. קיבל אדם מידע על אודותיו לפי חוק זה ומצא כי המידע אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי הוא לפנות לרשות הציבורית בבקשה לתקנו, ויחולו, לענין זה, הוראות סעיפים 14 ו-15 לחוק הגנת הפרטיות, בשינויים המחוייבים.

...

חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998

הגנת הפרטיות

פרק א': פגיעה בפרטיות

איסור הפגיעה בפרטיות

1. לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו.

פגיעה בפרטיות מהי

2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:

- (1) בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת;
- (2) האזנה האסורה על פי חוק;
- (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
- (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
- (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו; לענין זה, "כתב" - לרבות מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
- (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם ריווח;
- (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי עניניו הפרטיים של אדם;
- (8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
- (9) שימוש בידיעה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
- (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);
- (11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.

הגדרת מונחים

3. לענין חוק זה -
"אדם", לענין סעיפים 2, 7, 13, 14, 17, 17ג, 17ו, 17ז, 23א, 23ב ו-25 - למעט תאגיד;
"הסכמה" - הסכמה מדעת, במפורש או מכללא;
"מחזיק, לענין מאגר מידע" - מי שמצוי ברשותו מאגר מידע דרך קבע והוא רשאי לעשות בו שימוש;
"פרסום" - כמשמעותו בסעיף 2 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965;
"צילום" - לרבות הסרטה;
"שימוש- לרבות גילוי, העברה ומסירה.

פגיעה בפרטיות - עוולה אזרחית

4. פגיעה בפרטיות היא עוולה אזרחית, והוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש], יחולו עליה בכפוף להוראות חוק זה.

פגיעה בפרטיות - עבירה

5. הפוגע במזיד בפרטיות זולתו, באחת הדרכים האמורות בסעיף 2(1), (3) עד (7) ו-9 עד (11), דינו - מאסר 5 שנים.

מעשה של מה בכך

6. לא תהיה זכות לתביעה אזרחית או פלילית לפי חוק זה בשל פגיעה שאין בה ממש.

פרק ב': הגנה על הפרטיות במאגרי מידע

הגדרות

7. בפרק זה ובפרק ד' -
"אבטחת מידע" - הגנה על שלמות המידע, או הגנה על המידע מפני חשיפה, שימוש או העתקה, והכל ללא רשות כדין;
"מאגר מידע" - אוסף נתוני מידע, המוחזק באמצעי מגנטי או אופטי והמיועד לעיבוד ממוחשב, למעט -
(1) אוסף לשימוש אישי שאינו למטרות עסק; או
(2) אוסף הכולל רק שם, מען ודרכי התקשרות, שכשלעצמו אינו יוצר איפיון שיש בו פגיעה בפרטיות לגבי בני האדם ששמותיהם כלולים בו, ובלבד שלבעל האוסף או לתאגיד בשליטתו אין אוסף נוסף;
"מידע" - נתונים על אישיותו של אדם, מעמדו האישי, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, הכשרתו המקצועית, דעותיו ואמונתו;
"מידע רגיש" -
(1) נתונים על אישיותו של אדם, צנעת אישיותו, מצב בריאותו, מצבו הכלכלי, דעותיו ואמונתו;
(2) מידע ששר המשפטים קבע בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, שהוא מידע רגיש;
"מנהל מאגר" - מנהל פעיל של גוף שבבעלותו או בהחזקתו מאגר מידע או מי שמנהל כאמור הסמיכו לענין זה;
"רשם" - מי שמתקיימים בו תנאי הכשירות למינוי שופט של בית משפט השלום, והממשלה מינתה אותו, בהודעה ברשומות, לנהל את פנקס מאגרי מידע (להלן - הפנקס) כאמור בסעיף 12;
"שלמות מידע" - זהות הנתונים במאגר מידע למקור שממנו נשאבו, בלא ששוננו, נמסרו או הושמדו ללא רשות כדין.

סימן א': מאגרי מידע

רישום מאגר מידע והשימוש בו

8. (א) לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא אם כן התקיים אחד מאלה:

- (1) המאגר נרשם בפנקס;
  - (2) הוגשה בקשה לרישום המאגר והתקיימו הוראות סעיף 10(ב1);
  - (3) המאגר חייב ברישום לפי סעיף קטן (ה) והוראת הרשם כללה הרשאה לניהול והחזקה של המאגר עד רישומו.
- (ב) לא ישתמש אדם במידע שבמאגר מידע החייב ברישום לפי סעיף זה, אלא למטרה שלשמה הוקם המאגר.
- (ג) בעל מאגר מידע חייב ברישום בפנקס ועל בעל המאגר לרשמו אם נתקיים בו אחד מאלה:

- (1) מספר האנשים שמידע עליהם נמצא במאגר עולה על 10,000;
  - (2) יש במאגר מידע רגיש;
  - (3) המאגר כולל מידע על אנשים והמידע לא נמסר על ידיהם, מטעמים או בהסכמתם למאגר זה;
  - (4) המאגר הוא של גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;
  - (5) המאגר משמש לשירותי דיוור ישיר כאמור בסעיף 17ג.
- (ד) הוראת סעיף קטן (ג) לא תחול על מאגר שאין בו אלא מידע שפורסם לרבים על פי סמכות כדין או שהועמד לעיון הרבים על-פי סמכות כדין.
- (ה) הרשם רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להורות על קיום חובת רישום לגבי מאגר הפטור מחובת רישום לפי סעיפים קטנים (ג) ו-(ד); הוראה כאמור תומצא לבעל המאגר ובה יפרט הרשם הוראות לענין ניהול ואחזקת המאגר עד לרישומו.

בקשה לרישום

9. (א) בקשה לרישום מאגר מידע תוגש לרשם.
- (ב) בקשה לרישום מאגר מידע תפרט את -
- (1) זהות בעל מאגר המידע, המחזיק במאגר ומנהל המאגר, ומעניהם בישראל;
  - (2) מטרות הקמת מאגר המידע והמטרות שלהן נועד המידע;
  - (3) סוגי המידע שייכללו במאגר;
  - (4) פרטים בדבר העברת מידע מחוץ לגבולות המדינה;
  - (5) פרטים בדבר קבלת מידע, דרך קבע, מגוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23, שם הגוף הציבורי מוסר המידע ומהות המידע הנמסר, למעט פרטים הנמסרים בהסכמת מי שהמידע על אודותיו.
- (ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות פרטים נוספים שיפורטו בבקשה לרישום.
- (ד) הבעל או המחזיק של מאגר מידע יודיע לרשם על כל שינוי בפרט מהפרטים המפורטים בסעיף קטן (ב) או לפי סעיף קטן (ג) ועל הפסקת פעולתו של מאגר המידע.

...

זכות עיון במידע

13. (א) כל אדם זכאי לעיין בעצמו, או על ידי בא-כוחו שהרשהו בכתב או על ידי אפוטרופסו, במידע שעליו המוחזק במאגר מידע.
- (ב) בעל מאגר מידע יאפשר עיון במידע, לפי בקשת אדם כאמור בסעיף קטן (א) (להלן - המבקש), בשפה העברית, הערבית או האנגלית.
- (ג) בעל המאגר רשאי שלא למסור למבקש מידע המתייחס למצבו הרפואי או הנפשי אם לדעתו עלול המידע לגרום נזק חמור לבריאותו הגופנית או הנפשית של המבקש או לסכן את חייו; במקרה זה ימסור בעל המאגר את המידע לרופא או לפסיכולוג מטעמו של המבקש.

- (ג) אין בהוראות סעיף זה כדי לחייב למסור מידע בניגוד לחסיון שנקבע לפי כל דין, אלא אם כן המבקש הוא מי שהחסיון נועד לטובתו.
בסעיף קטן זה, "דין" - לרבות הלכה פסוקה.
(ד) האופן, התנאים והתשלום למימושה של זכות העיון במידע ייקבעו בתקנות.
(ה) הוראות סעיף זה וסעיף 13א לא יחולו -

...

עיון במידע שאינו בהחזקת בעל המאגר

- 13א. בלי לגרוע מהוראות סעיף 13 -
(1) בעל מאגר מידע, המחזיק אותו אצל אחר (בסעיף זה - המחזיק), יפנה את המבקש אל המחזיק, תוך ציון מענו, ויורה למחזיק, בכתב, לאפשר למבקש את העיון;
(2) פנה המבקש תחילה למחזיק, יודיע לו המחזיק אם הוא מחזיק מידע עליו, וכן את שם בעל מאגר המידע ואת מענו.

תיקון מידע

14. (א) אדם שעייין במידע שעליו ומצא כי אינו נכון, שלם, ברור או מעודכן, רשאי לפנות לבעל מאגר המידע, ואם הוא תושב חוץ - למחזיק מאגר המידע, בבקשה לתקן את המידע או למוחקו.
(ב) הסכים בעל מאגר המידע לבקשה כאמור בסעיף קטן (א), יבצע את השינויים הנדרשים במידע שברשותו ויודיע עליהם לכל מי שקיבל ממנו את המידע בתקופה שנקבעה בתקנות.
(ג) סירב בעל מאגר המידע למלא בקשה כאמור בסעיף קטן (א), יודיע על כך למבקש, באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.
(ד) מחזיק חייב לתקן מידע, אם בעל מאגר המידע הסכים לתיקון המבוקש או שביט משפט ציווה על התיקון.

תובענה לבית המשפט

15. על סירובו של בעל מאגר מידע לאפשר עיון כאמור בסעיף 13 או בסעיף 13א ועל הודעת סירוב כאמור בסעיף 14(ג), רשאי מבקש המידע להגיש תובענה לבית המשפט באופן ובדרך שנקבעו בתקנות.

סודיות

16. לא יגלה אדם מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו כעובד, כמנהל או כמחזיק של מאגר מידע, אלא לצורך ביצוע עבודתו או לביצוע חוק זה או על פי צו בית משפט בקשר להליך משפטי; אם הוגשה הבקשה לפני תחילת ההליך תידון הבקשה בבית משפט השלום. המפר הוראות סעיף זה, דינו - מאסר 5 שנים.

אחריות לאבטחת מידע

17. בעל מאגר מידע, מחזיק במאגר מידע או מנהל מאגר מידע, כל אחד מהם אחראי לאבטחת המידע שבמאגר המידע.

מחזיק במאגרים של בעלים שונים

- 17א. (א) מחזיק במאגרי מידע של בעלים שונים יבטיח כי אפשרות הגישה לכל מאגר תהיה נתונה רק למי שהורשו לכך במפורש בהסכם בכתב בינו לביין בעליו של אותו מאגר.
(ב) מחזיק שברשותו חמישה מאגרי מידע לפחות, החייבים ברישום לפי סעיף 8, ימסור לרשם, מדי שנה, רשימה של מאגרי המידע שברשותו, בציון שמות בעלי המאגרים, תצהיר על כך שלגבי כל אחד מן המאגרים נקבעו הזכאים בגישה למאגר בהסכם בינו לביין הבעלים, ושמו של הממונה על האבטחה כאמור בסעיף 17ב.

ממונה על אבטחה

17. (א) הגופים המפורטים להלן חייבים במינוי אדם בעל הכשרה מתאימה שיהיה ממונה על אבטחת מידע (להלן - הממונה):

- (1) מחזיק בחמישה מאגרי מידע החייבים ברישום לפי סעיף 8;
  - (2) גוף ציבורי כהגדרתו בסעיף 23;
  - (3) בנק, חברת ביטוח, חברה העוסקת בדירוג או בהערכה של אשראי.
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף 17, הממונה יהיה אחראי לאבטחת המידע במאגרים המוחזקים ברשות הגופים כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) לא ימונה כממונה מי שהורשע בעבירה שיש עמה קלון או בעבירה על הוראות חוק זה.

סימן ב': דיוור ישיר

הגדרות

17.ג. בסימן זה -

"דיוור ישיר" - פניה אישית לאדם, בהתבסס על השתייכותו לקבוצת אוכלוסין, שנקבעה על פי איפיון אחד או יותר של בני אדם ששמותיהם כלולים במאגר מידע;

"פניה" - לרבות בכתב, בדפוס, בטלפון, בפקסימליה, בדרך ממוחשבת או באמצעי אחר;

"שירותי דיוור ישיר" - מתן שירותי דיוור ישיר לאחרים בדרך של העברת רשימות, מדבקות או נתונים בכל אמצעי שהוא.

דיוור ישיר

17.ד. לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן הוא רשום בפנקס ואחת ממטרותיו הרשומות היא שירותי דיוור.

ציון מקור המידע

17.ה. לא ינהל אדם ולא יחזיק מאגר מידע המשמש לשירותי דיוור ישיר, אלא אם כן יש בידו רישום המציין את המקור שממנו קיבל כל אוסף נתונים המשמש לצורך מאגר המידע ומועד קבלתו, וכן למי מסר כל אוסף נתונים כאמור.

מחיקת מידע ממאגר המשמש לדיוור ישיר

17.ו. (א) כל פניה בדיוור ישיר תכיל באופן ברור ובולט -

- (1) ציון כי הפניה היא בדיוור ישיר, בצירוף ציון מספר הרישום של המאגר המשמש לשירותי דיוור ישיר בפנקס מאגרי מידע;
  - (2) הודעה על זכותו של מקבל הפניה להימחק מן המאגר כאמור בסעיף קטן (ב), בצירוף המען שאליו יש לפנות לצורך כך;
  - (3) זהותו ומענו של בעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל פיו בוצעה הפניה, והמקורות שמהם קיבל בעל המאגר מידע זה.
- (ב) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר מידע המשמש לדיוור ישיר, שמידע המתייחס אליו יימחק ממאגר המידע.
- (ג) כל אדם זכאי לדרוש, בכתב, מבעל מאגר המידע המשמש לשירותי דיוור ישיר או מבעל מאגר המידע שבו מצוי המידע שעל-פיו בוצעה הפניה, כי מידע המתייחס אליו לא ימסר לאדם, לסוג בני אדם או לאנשים מסויימים, והכל לפרק זמן מוגבל או קבוע.
- (ד) הודיע אדם לבעל מאגר המידע על דרישתו כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יפעל בעל המאגר בהתאם לדרישה ויודיע לאדם, בכתב, כי פעל על פיה.
- (ה) לא הודיע בעל מאגר המידע כאמור בסעיף קטן (ד) תוך 30 ימים מיום קבלת הדרישה, רשאי האדם שהמידע מתייחס אליו לפנות לבית משפט השלום בדרך שנקבעה בתקנות, כדי שיורה לבעל מאגר המידע לפעול כאמור.

(ו) הזכויות לפי סעיף זה של נפטר שרשום במאגר מידע נתונות גם לבן זוגו, לילדו, להורה או לאחיו.

תחולה על ידיעות

217. הוראות סימן זה יחולו על ידיעות הנוגעות לענייניו הפרטיים של אדם, אף שאינם בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

אי תחולה על גוף ציבורי

217. סימן זה לא יחול על גוף ציבורי כמשמעותו בסעיף 23(1) במילוי תפקידו על פי דין.

שמירת דינים

217. הוראות סימן זה באות להוסיף על הוראות כל דין.

...

פרק ג': ...

מפרט את ההגנות במשפט פלילי ואזרחי בשל פגיעה בפרטיות

פרק ד': מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים

הגדרות

23. בפרק זה -

"גוף ציבורי" -

(1) משרדי הממשלה ומוסדות מדינה אחרים, רשות מקומית וגוף אחר הממלא תפקידים ציבוריים על פי דין;

...

תחולה על ידיעות

23. הוראות פרק זה יחולו על ידיעות על ענייניו הפרטיים של אדם, אף שאינן בגדר מידע, כשם שהן חלות על מידע.

איסור על מסירת מידע

23. (א) מסירת מידע מאת גוף ציבורי אסורה, זולת אם המידע פורסם לרבים על פי סמכות כדין, או הועמד לעיון הרבים על פי סמכות כדין, או שהאדם אשר המידע מתייחס אליו נתן הסכמתו למסירה.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מרשות בטחון כמשמעותה בסעיף 19 לקבל או למסור מידע לשם מילוי תפקידה, ובלבד שהמסירה או הקבלה לא נאסרה בחיקוק.

סייג לאיסור

23. מסירת המידע מותרת, על אף האמור בסעיף 23, אם לא נאסרה בחיקוק או בעקרונות של אתיקה מקצועית -

(1) בין גופים ציבוריים, אם נתקיים אחד מאלה:

(א) מסירת המידע היא במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע והיא דרושה למטרת ביצוע חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

(ב) מסירת המידע היא לגוף ציבורי הרשאי לדרוש אותו מידע על פי דין מכל מקור אחר;

(2) מגוף ציבורי למשרד ממשלתי או למוסד מדינה אחר, או בין משרדים או מוסדות כאמור, אם מסירת המידע דרושה למטרת ביצוע כל חיקוק או למטרה במסגרת הסמכויות או התפקידים של מוסר המידע או מקבלו;

אולם לא יימסר מידע כאמור שניתן בתנאי שלא יימסר לאחר.

חובותיו של גוף ציבורי

223. (א) גוף ציבורי המוסר דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 223 יפרט עובדה זו על כל דרישת מידע בהתאם לחוק.

(ב) גוף ציבורי המוסר מידע בהתאם לסעיף 223 יקיים רישום של המידע שנמסר.

(ג) גוף ציבורי המקבל דרך קבע מידע בהתאם לסעיף 223, והמידע נאגר במאגר מידע, יודיע על כך לרשם ועובדה זו תיכלל בפרטי רשימת מאגרי המידע לפי סעיף 12.

(ד) גוף ציבורי שקיבל מידע בהתאם לסעיף 223 לא יעשה בו שימוש אלא במסגרת הסמכויות או התפקידים שלו.

(ה) לענין חובת השמירה על סודיות לפי כל דין, מידע שנמסר לגוף ציבורי מכוח חוק זה, כמוהו כמידע שאותו גוף השיג מכל מקור אחר, ובנוסף יחולו על הגוף המקבל גם כל ההוראות החלות על הגוף המוסר.

מידע עודף

223. (א) מקום שמידע שמותר למסרו לפי סעיפים 223 או 223 מצוי על גבי אותו קובץ עם מידע אחר (להלן - מידע עודף), רשאי הגוף המוסר את המידע למסור לגוף המקבל את המידע המבוקש עם המידע העודף.

(ב) מסירת מידע עודף לפי סעיף קטן (א) מותנית בקביעת נוהלים שיבטיחו מניעת שימוש כלשהו במידע עודף שנתקבל; נוהלים כאמור ייקבעו בתקנות וכל עוד לא נקבעו בתקנות, יקבע הגוף המבקש נוהלים כאמור בכתב, וימציא לגוף המוסר עותק מהם, לפי דרישתו.

מסירה מותרת אינה פגיעה בפרטיות

223. מסירת מידע המותרת לפי חוק זה לא תהווה פגיעה בפרטיות ולא יחולו עליה ההוראות סעיפים 2 ו-8.

תקנות לענין מסירת מידע

223. שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי מסירת מידע מאת גופים ציבוריים.

...

החוק דן בהמשך בהוראות שונות בנוגע להפעלת החוק, וביניהן הוראות בענין התיישנות, צווים נוספים שביט המשפט רשאי להעניק במסגרת החוק, האחוריות הפלילית החלה בשל פגיעה בפרטיות בעיתון, אחריות המדפיס והמפיץ, ועוד.

חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

פרק ג': עיסוק נוסף

עיסוק נוסף - איסור והסדרה

115. (א) ראש רשות או סגן ראש רשות הזכאי לקבל שכר ותנאי שירות לפי הוראות סעיף 129 לפקודת העיריות, או סעיף 35 לפקודת המועצות המקומיות, לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף, למעט עיסוק כאמור בהתנדבות ובלא תמורה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), סגן ראש רשות הזכאי לקבל שכר ותנאי שירות שאינם מגיעים כדי מלוא השכר ותנאי השירות המשולמים לסגן ראש רשות באותה רשות מקומית, רשאי לעסוק בעסק או בעיסוק נוסף, אחד בלבד, אם מתקיימים כל אלה:

(1) שכרו מהעסק או מהעיסוק הנוסף ושכרו ותנאי השירות מהרשות המקומית לא יעלו יחד על מלוא השכר ותנאי השירות המשולמים לסגן ראש רשות באותה רשות מקומית;

- (2) סגן ראש הרשות הודיע למועצה ולשר הפנים על רצונו לעסוק בעסק או בעיסוק הנוסף, על מהותו ועל משך הזמן שיוקדש על ידו לצורך כך ועל הכנסתו הצפויה מהעסק או מהעיסוק הנוסף;
- (3) שר הפנים אישר לסגן ראש הרשות לעסוק בעסק או בעיסוק הנוסף.
- (ג) (1) ראש רשות או סגן ראש רשות לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף אם יש בעיסוק כאמור אחד מאלה:
- (א) פגיעה בכבוד הרשות המקומית, או במעמדו או בקיום חובותיו כראש רשות או כסגן ראש רשות;
- (ב) חשש של ניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה אישיים בשל היותו ראש רשות או סגן ראש רשות;
- (ג) אפשרות של ניגוד ענינים בין העיסוק בעסק או בעיסוק הנוסף לבין תפקידו כראש רשות או כסגן ראש רשות;
- (ד) ייצוג משפטי של בעל דין בהליך משפטי שבו אחד מבעלי הדין הוא הרשות המקומית או אחד הגופים המנויים בסעיף קטן (ה)(1); הוראת פסקת משנה זו לא תחול על ראש רשות או סגן ראש רשות המייצג את עצמו.
- (2) הוראת סעיף קטן זה תחול גם על עיסוק בכל עסק או עיסוק נוסף בהתנדבות ובלא תמורה או על עיסוק כאמור המותר לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ה).
- (ד) ראש רשות או סגן ראש רשות, העוסק בעסק או בעיסוק נוסף בהתנדבות ובלא תמורה, ימסור על כך הודעה בכתב לשר הפנים ולמועצה ביום תחילת כהונתו; החל לעסוק בעסק או בעיסוק הנוסף לאחר תחילת כהונתו - במועד שבו החל לעסוק בו; ההודעה תכלול את הפרטים האמורים בסעיף קטן (ב)(2).
- (ה) לענין סעיף זה לא יראו כעיסוק בעסק או בעיסוק נוסף -
- (1) כהונה כיושב ראש, כחבר, כדירקטור או כבעל תפקיד אחר מקביל להם לפי הענין, באחד מאלה:
- (א) מוסד תכנון כהגדרתו בחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965;
- (ב) איגוד ערים כהגדרתו בחוק איגודי ערים, תשט"ו-1955;
- (ג) תאגיד שהקימה רשות מקומית בהתאם לסמכויותיה לפי כל דין, ויש בידיה הון או כוח הצבעה בתאגיד;
- (2) פעילות במסגרת סיעה או מפלגה, ובלבד שראש הרשות או סגן ראש הרשות אינו מקבל שכר בעבור פעילות זו; ואולם רשאי הוא לקבל מהסיעה או מהמפלגה לצורך פעילות זו משרד, שירותי משרד, רכב ונהג;
- (3) החזקה בלבד של מניות בתאגיד;
- (4) קבלת הכנסות מנכס של ראש רשות או סגן ראש רשות או מנכס של משפחתו;
- (5) קבלת הכנסה מיצירה ספרותית, דרמטית, מוסיקלית, אמנותית או מדעית.
- (ו) לענין סעיף זה -
- "עיסוק" - בין בעצמו ובין בשיתוף עם אחר, לרבות כעובד או כשלוח;
- "עיסוק נוסף" - עיסוק נוסף על העיסוק כראש רשות או כסגן ראש רשות, לרבות עיסוק חד פעמי, ייצוג של אדם אחר, מתן ייעוץ או קיום פעילות שתדלנית למענו;
- "תמורה" - תמורה כספית או תמורה חומרית אחרת;
- "תמורה חומרית" - לרבות העמדת משרד ושירותי משרד לרשות ראש רשות או סגן ראש רשות לצרכיו הפרטיים, ולרבות העמדת רכב לרשותו הן לצרכיו הפרטיים והן לצורך העיסוק בהתנדבות ובלא תמורה.

עיסוק נוסף - סייג לתחולה

15ג. הוראות סעיף 15ב לא יחולו בתקופת ששת החודשים הראשונים לכהונתו של ראש רשות או סגן ראש רשות לגבי עסק או עיסוק שבו החל לעסוק לפני תחילת כהונתו למעט הוראות סעיף 15ב(ג).

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש רשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975. הערה: חוק זה אינו חל על מועצה אזורית.

ראו גם את הכללים למניעת ניגוד ענינים של נבחרי הציבור ברשויות המקומיות (להלן פרק ד').

פרק ד': ניגוד ענינים

הוראות הרקע המובאות בפרק זה בנושא ניגוד ענינים לוקטו ממקורות משפטיים אלה: פקודת העיריות, צו המועצות המקומיות (א), הוראות סעיף 59 בצו המועצות האזוריות, בנושאים של פסלות לכהונה, כריתת חוזים וקשירת עסקאות; חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 בנושא ניגוד ענינים במוסדות התכנון והבניה; פקודת העיריות וצו המועצות המקומיות (נוהל קבלת קרובים לעבודה), התשל"ז-1977 בנושא העסקת קרובים; כללים בדבר ניגוד ענינים של נבחר ציבור ברשויות המקומיות, העוסקים בנושאים שונים; כללי לשכת עורכי הדין בנושא ניגוד ענינים בייצוג.

פסולים לכהונה

120. ואלה פסולים לכהן כחברי מועצה:

...

(4) עובד המדינה בשכר, שעבודתו קשורה בעניני המינהל המחוזי או השלטון המקומי, או שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידו בשירות המדינה ובין תפקידו כחבר המועצה;

(5) עובד בשכר באותה עיריה;

(6) עובד בשכר בכל רשות מקומית אחרת, שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידו בשירות הרשות המקומית ובין תפקידו כחבר המועצה;

...

פקודת העיריות. הוראה מקבילה חלה על מועצות מקומיות בצו המועצות המקומיות (א), סעיף 101, וכן בצו המועצות האזוריות, סעיפים 19-19א.

חבר מועצה המעוניין בחוזה

122. (א) חבר מועצה שיש לו, במישרין או בעקיפין, בעצמו או על ידי קרובו, סוכנו או שותפו, כל חלק או טובת הנאה בכל חוזה או עסק שנעשה עם העיריה, למענה או בשמה, פרט לחוזה בדבר קבלת שירות מהשירותים שהעיריה מספקת לתושבים -

(1) יודיע על כך בכתב למועצה או לוועדה הדנה בחוזה או בעסק, לפני הישיבה הראשונה בה תדון בו;

(2) לא ישתתף בדיונים על החוזה או העסק במועצה או בוועדה ולא יצביע בהצבעה על כל שאלה בקשר להם.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) אינן חלות על חבר מועצה מחמת זה בלבד שהוא בעל מניות או חבר בגוף משפטי שיש לו, באופן המפורש באותו סעיף קטן, חלק או טובת הנאה בחוזה או בעסק כאמור באותו סעיף קטן, אם אינו משמש מנהל או פקיד אחראי בגוף המשפטי, ואם חלקו בהוננו או ברווחיו של הגוף אינו עולה על חלק אחד מתוך עשרים חלקים.

(ג) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו -

מאסר שנה או קנס אלפיים וחמש מאות לירות או שני הענשים כאחד.

(ד) לענין סעיף זה, "קרוב" - כמשמעותו בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963 (להלן - חוק מס שבח מקרקעין).

פקודת העיריות. הוראה מקבילה חלה על מועצות מקומיות בצו המועצות המקומיות (א), סעיף 103. הוראה דומה חלה על מועצות אזוריות בצו המועצות האזוריות סעיף 89א.

איסור התקשרות בחוזים

122א. (א) חבר מועצה, קרובו, סוכנו או שותפו, או תאגיד שיש לאחד מהאמורים חלק העולה על עשרה אחוזים בהוננו או ברווחיו או שאחד מהם מנהל או עובד אחראי בו, לא יהיה צד לחוזה או לעסקה עם העיריה;

לענין זה, "קרוב" -- בן זוג, הורה, בן או בת, אח או אחות.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) לא תחול --

(1) לגבי חוזה בדבר מתן שירות מהשירותים שהעיריה מספקת לתושביה, לאחד

מהמנויים בסעיף קטן (א);

- (2) לגבי הסכם בהליכי רכישה לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943, או בהליכי העברת מקרקעין במקום רכישה כאמור;
- (3) לגבי חוזה או עסקה שהמועצה ברוב של שני שלישים מחבריה ובאישור השר התירה ובתנאים שהתירה; הודעה על מתן היתר כאמור תפורסם ברשומות.
- (ג) חוזה שנערך בניגוד להוראות סעיף זה ניתן לביטול על פי החלטת המועצה ברוב חבריה או על פי החלטת השר, ומשבוטל כך לא תהא העיריה חייבת להחזיר את מה שקיבלה על פי החוזה או לשלם את שווי של מה שקיבלה, ובלבד שלא יהיה לביטול החוזה כדי לגרוע מזכויות צד שלישי שנרכשו בתום לב.
- (ד) לענין סעיף זה, דין התקשרות עם תאגיד שלעיריה שליטה בו כדין התקשרות עם העיריה; לענין זה, "שליטה" -- כמשמעותה לפי סעיף 2 לחוק מס שבח מקרקעין.
- (ה) הוראות סעיף זה לא יחולו על התקשרויות שנעשו לפני תחילת כהונתו של חבר המועצה שבשלו חל האיסור; אולם עם תחילת הכהונה יודיע בכתב חבר המועצה למועצה על כל התקשרות האסורה לפי הוראת סעיף קטן (א) שנעשתה לפני תחילת כהונתו, וכל עוד לא נסתיימה התקשרות זו לא יעסוק אותו חבר המועצה בתוקף כהונתו במועצה בכל ענין הנוגע להתקשרות האמורה.
- (ו) העובר ביודעין על הוראות סעיף זה, דינו -- מאסר שנה אחת או קנס חמישים אלף לירות או פי שלושה משוויה של טובת ההנאה שהושגה על ידי העבירה או שלושת הענשים כאחד.
- (ז) הרשעה בעבירה לפי סעיף זה תיחשב כהרשעה בעבירה שיש עמה קלון.
- (ח) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 122.
- (ט) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים, על מי שכיהן כחבר מועצה, במשך שמונה עשר חודשים מיום שתמה כהונתו בשל אחד מאלה:
- (1) הוא חדל לכהן כחבר המועצה לפי סעיף 123;
  - (2) הוא התפטר מכהונתו כחבר מועצה לפי סעיף 124;
  - (3) הוא אינו מכהן עוד במועצה לאחר קיומן של בחירות למועצה.
- פקודת העיריות. הוראה מקבילה חלה על מועצות מקומיות בצו המועצות המקומיות (א), סעיף 103א, וכן בצו המועצות האזוריות, סעיף 89א.

כללים למניעת ניגוד עניינים של נבחר ציבור ברשויות המקומיות¹

הכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחר ציבור ברשויות המקומיות חלים מאז שנת 1984 על ראשי הרשויות המקומיות ועל חברי המועצה. בקוד יחדו כללים לראשי הרשויות המקומיות, שיחולו עם כניסתם לתוקף. הכללים שחלים על כלל הנבחרים ימשיכו לחול על חברי המועצה, ובמידת הצורך ניתן יהיה ללמוד מהם גם בנושאים הנוגעים לראשי הרשויות המקומיות.

בכללים אלה מוסדרת עבודתה של ועדה מייצעת (סעיף 6), שמפרסמת את החלטותיה העקרוניות מזה שנים רבות. קובץ החלטות הוא בעל חשיבות מיוחדת משום שהחלטות בו הן לגבי שאלות קונקרטיות שהופנו לוועדה. הקובץ המעודכן של החלטות מפורסם באתר האינטרנט של משרד המשפטים.² הכללים מובאים כאן במלואם, למען שלמות התמונה, גם אם הם מתייחסים לפרקים נוספים:

סימן א' - פרשנות

1. הגדרות

בכללים אלה:

- (1) "בעל שליטה" –

¹ ילקוט פרסומים התשמ"ד, עמ' 160 להרחבות ושינויים ראו חוות הדעת באתר משרד המשפטים,

www.justice.gov.il/MOJHeb/NiqudNyanim

² הערה 1 לעיל.

- (א) לענין הימנעות בענין אישי (סעיף 11) - מנהל או עובד אחראי בגוף, או מי שיש לו חלק העולה על 5% בהון או ברווחים של גוף;
- (ב) לענין איסור עיסקאות (סעיף 12) - מנהל או עובד אחראי בגוף, או מי שיש לו חלק העולה על 10% בהון או ברווחים של גוף;
- (ג) לענין ייצוג (סעיף 17) - מי שיש לו חלק העולה על 10% בהון או ברווחים של גוף;
- (2) "חבר מועצה" - לרבות ראש רשות וסגניו ולרבות מי שמכהן בוועדה של המועצה מבלי שנבחר כחבר המועצה;
- (3) "מועצה" - לרבות ועדה מוועדותיה;
- (4) "ענין אישי" - לרבות ענין אישי של קרוב או של גוף שחבר המועצה או קרובו הם בעלי שליטה בו;
- (5) "קרוב" -
- (א) לענין הימנעות בענין אישי (סעיף 11) - בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא, צאצא של בן-זוג ובני זוגם של כל אחד מאלה, אח או אחות ובני זוגם, סוכן או שותף (או קרוביהם כאשר מדובר בחבר מועצה מקומית או אזרית או בחבר מוסד תכנון);
- (ב) לענין איסור עיסקאות (סעיף 12) - בן זוג, הורה, בן או בת, אח או אחות, סוכן או שותף;
- (ג) לענין ייצוג (סעיף 17) - בן זוג, הורה, בן או בת, אח או אחות, סוכן או שותף, מעבידו או עובדו של חבר המועצה;
- (ד) לענין טובת הנאה (סעיף 18) - בן זוג החי עמו, וילדו הסמוך על שולחנו;
- (6) "רשות מקומית" - עיריה ומועצה מקומית.³

סימן ב' - כללי

2. מילוי תפקיד באמון וללא משוא פנים

חבר מועצה ינהג במילוי תפקידו באמון וללא משוא פנים, תוך גישה הוגנת כלפי הכל ובלי שיהיה לו ענין אישי בהחלטותיו ובפעולותיו, אף למראית-עין.

3. חובה למנוע ניגוד עניינים

חבר מועצה ינהל את ענייניו כך שלא יהיה ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה לבין תפקיד אחר או ענין אישי שלו.

4. מניעת ניגוד עניינים במצב של "כורח השעה"

- (א) חבר מועצה אשר נאלץ, מסיבות של "כורח השעה" להחליט או לפעול במצב של ניגוד עניינים, ולא ניתן להעביר את הטיפול בנושא לחבר מועצה אחר, יודיע על כך למועצה וישתף בהחלטתו או בפעולתו את מי שהמועצה מינתה לפי סעיף קטן (ב).
- (ב) נתקבלה הודעה לפי סעיף קטן (א), יביא ראש הרשות המקומית לאישור המועצה הצעה למינוי חבר מועצה אחר או עובד בכיר שאיתו יתייעץ חבר המועצה.
- (ג) חבר מועצה שהחליט או פעל מסיבות של "כורח השעה" בנסיבות שבהן לא ניתן היה לתת הודעה כאמור בסעיף קטן (א) מראש, יודיע סמוך ככל האפשר לאחר ההחלטה או הפעולה.
- (ד) ניגוד עניינים במצב של "כורח השעה" משמעו ניגוד עניינים הנובע מהפעלת הוראות סטטוטוריות ומקיום מצבי חירום.

³ כולל מועצות אזריות.

5. חובת הודעה על ניגוד עניינים

- (א) נתברר לחבר המועצה שהוא במצב של ניגוד עניינים, יודיע על כך למועצה בכתב ובהקדם האפשרי; הדבר יירשם בפרוטוקול הישיבה שבה נדון הנושא הגורם לניגוד העניינים.
- (ב) אישרה המועצה, לפי סעיף 12(ב)(3), עיסקה של הרשות המקומית עם חבר מועצה, תפרסם על כך הודעה ברשומות.

6. ועדה מיעצת

- (א) חבר מועצה המבקש חוות דעת מראש בנושא ניגוד עניינים יפנה לוועדה מיעצת; חוות דעת יכול שתתבקש בעניין מסויים או בנושא כללי.
- (ב) שר הפנים, בהתייעצות עם מרכז השלטון המקומי, ימנה ועדה מיעצת לשאלות של ניגוד עניינים.
- (ג) (1) חברי הועדה יהיו: נציג היועץ המשפטי לממשלה, שיכהן כיושב ראש הועדה, ראש רשות מקומית, יועץ משפטי של רשות מקומית, מבקר פנימי של רשות מקומית ונציג משרד הפנים;
- (2) נציג של מבקר המדינה יהיה רשאי להשתתף בדיוני הועדה כמשקיף.
- (ד) תפקידי הועדה יהיו:
- (1) לתת חוות דעת ויעוץ לחבר מועצה הפונה אליה;
- (2) לקבוע, לענין סעיפים 18 ו-19, איסורים וסייגים נוספים לקבלת טובות הנאה;
- (3) לגבש ולפרסם הנחיות בנושא ניגוד עניינים.
- (ה) (1) יושב ראש הועדה רשאי לתת חוות דעת לפי סעיף קטן (ד)(1), מבלי לכנס את הועדה, בבקשות שלדעתו הן דחופות או בבקשות, שלדעתו אין בהן שאלה הדורשת את כינוס הועדה; לא כינס היושב ראש את הועדה ישלח לחבריה העתק מחוות דעתו סמוך לאחר נתינתה.
- (2) החליט יושב ראש הועדה שלא לכנסה, רשאי הוא להתייעץ עם חלק מחבריה.
- (3) החלטות לפי סעיפים קטנים (ד)(2) ו-(ד)(3), יתקבלו בוועדה במליאתה.
- (ו) (1) החלטות הועדה או יושב ראש הועדה יהיו בכתב;
- (2) הועדה תחליט, בכל מקרה לפי נסיבותיו, אם להעביר לראש הרשות המקומית או לחבר מועצה אחר, העתק מהחלטתה.
- (ז) הועדה רשאית לפרסם את החלטותיה ואת הנחיותיה.

7. שמירת הוראות

הוראות סימן זה באות להוסיף על ההוראות, המפורטות להלן.

סימן ג' - ניגוד עניינים בין תפקידים

8. הכלל בדבר ניגוד עניינים בין תפקידים

- (א) (1) חבר מועצה יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות המועצה אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר מועצה לבין תפקיד אחר; חבר מועצה לא יטפל בנושא כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה.
- (2) לענין זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.
- (ב) (1) נתברר לחבר המועצה שעליו להימנע כאמור בסעיף קטן (א) לעיתים תדירות או בנושאים חשובים אף אם אינם גורמים להימנעויות תדירות, יודיע על כך למועצה.
- (2) נמסרה הודעה כאמור, יביא ראש הרשות המקומית לאישור המועצה הצעה למינוי חבר מועצה אחר, אליו יועבר הטיפול בנושא הגורם לניגוד העניינים.

- (ג) לא נקט חבר המועצה בדרך האמורה בסעיף קטן (ב) ולא ויתר על התפקיד האחר שהוא ממלא, יראו אותו כפסול ולפיכך עליו להתפטר מחברותו במועצה.
- (ד) אם הנושא שבו מדובר הוא מרכזי לתפקיד אותו ממלא חבר המועצה, והוא דורש את מעורבותו האישית בטיפול ובהחלטות, ומשום כך לא יכול חבר המועצה להעבירו לאחר, והוא לא ויתר על התפקיד האחר, יראו אותו כפסול מלכהן ולפיכך עליו להתפטר מחברותו במועצה.

9. פסלות לכהונה

אלה פסולים לכהן כחברי מועצה:

- (1) עובד המדינה בשכר, שעבודתו קשורה בענייני המינהל המחוזי או השלטון המקומי, או שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידיו בשירות המדינה לבין תפקידיו כחבר המועצה של הרשות המקומית;
- (2) עובד בשכר של אותה רשות מקומית, או של המועצה הדתית שבאותה רשות מקומית;
- (3) עובד בשכר בכל רשות מקומית אחרת, שעבודתו עלולה להביא לידי סתירה או אי התאמה בין תפקידיו בשירות הרשות המקומית האחרת לבין תפקידיו כחבר מועצה;
- (4) דירקטור בחברה ממשלתית העוסקת בפיתוח אותה רשות מקומית או כל חלק ממנה, או בבינוי בתחומי אותה רשות מקומית.

10. חבר מועצה שהיה לעובד מדינה

- (א) חבר מועצה שהיה לעובד המדינה מן המפורטים בתוספת לחוק הרשויות המקומיות (הגבלת הזכות להיבחר) התשכ"ד-1964, יחדל לכהן כחבר מועצה.
- (ב) סעיף זה לא חל על מועצה אזורית.

סימן ד' ניגוד עניינים אישי

11. הכלל בדבר ניגוד עניינים אישי

- (א) (1) חבר מועצה יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות המועצה אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר מועצה לבין ענייניו האישיים; חבר מועצה לא יטפל בנושא כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה.
- (2) לענין זה, "ענין אישי" - לרבות ענין אישי של קרובו או של גוף שחבר המועצה או קרובו הם בעלי שליטה בו. (ראה הגדרות "בעל שליטה" ו"קרוב" בסעיף 1(א) ו-1(5)א).
- (3) הוראה זו לא תחול על חוזה לקבלת שירותים מהשירותים שהרשות המקומית מספקת לכלל תושביה.
- (ב) (1) נתברר לחבר מועצה שעליו להימנע כאמור בסעיף קטן (א) לעיתים תדירות, או בנושאים חשובים אף אם אינם גורמים להימנעויות תדירות, יודיע על כך למועצה.
- (2) נמסרה הודעה כאמור, יביא ראש הרשות המקומית לאישור המועצה הצעה למינוי חבר מועצה אחר, אליו יועבר הטיפול בנושא הגורם לניגוד עניינים.
- (ג) לא נקט חבר המועצה בדרך האמורה בסעיף קטן (ב) ולא ויתר על עניינו האישי, ייראו אותו כפסול ולפיכך עליו להתפטר מחברותו במועצה.
- (ד) אם הנושא שבו מדובר הוא מרכזי לתפקיד אותו ממלא חבר המועצה, והוא דורש את מעורבותו האישית בטיפול ובהחלטות, ומשום כך לא יכול חבר המועצה להעבירו לאחר, והוא לא ויתר על העניין האישי, יראו אותו כפסול מלכהן ולפיכך עליו להתפטר מחברותו במועצה.

12. איסור עסקאות

- (א) חבר המועצה לא יהיה צד לחוזה או לעסקה עם הרשות המקומית; לעניין זה, "חבר מועצה" - חבר מועצה או קרובו או תאגיד שהוא או קרובו בעלי שליטה בו (ראה הגדרות "בעל שליטה" ו-"קרוב" בסעיף 1(ב) ו-5(ב)).
- (ב) הוראה זו לא תחול על אלה:
- (1) חוזה בדבר מתן שירות מהשירותים שהרשות המקומית מספקת לכלל תושביה;
  - (2) הסכם בתהליכי רכישה לפי פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943, או בהליכי העברת מקרקעין במקום רכישה כאמור;
  - (3) חוזה או עסקה שהמועצה, ברוב של שני שלישים מחבריה ובאישור שר הפנים, התירה, ובתנאים שהתירה; הודעה על מתן היתר כאמור תפורסם ברשומות;
  - (4) התקשרות שנעשתה לפני תחילת כהונתו של חבר המועצה; אולם עם תחילת הכהונה יודיע חבר המועצה בכתב על התקשרות האסורה לפי סעיף קטן (א) שנעשתה לפני תחילת כהונתו, וכל עוד לא נסתיימה התקשרות זו לא יעסוק אותו חבר המועצה בתוקף כהונתו במועצה בכל ענין הנוגע להתקשרות האמורה.

13. שימוש בנכסי עיריה

- (א) חבר מועצה לא יעסיק עובד של הרשות המקומית, ולא יעשה שימוש ברכוש של הרשות המקומית, שלא בקשר למילוי תפקידו כחבר המועצה.
- (ב) לעניין סעיף זה, אחת היא אם ההעסקה או השימוש הם בתמורה או שלא בתמורה, ואם לעובד הרשות המקומית יש היתר לעסוק בעבודה פרטית.
- (ג) חבר מועצה לא יעשה עסקה, בין במישרין ובין בעקיפין, תוך שימוש בידיעה מוקדמת, בידיעה סודית או בכל ידיעה אחרת שאיננה נחלת הכלל ושהגיעה אליו בתוקף תפקידו כחבר מועצה.

14. חבר מועצה המעסיק קבלן

- (א) חבר מועצה המבקש לבצע עבודת בניה פרטית על ידי קבלן הנמצא כבר בקשר עסקי עם הרשות המקומית, לא יתקשר עם אותו קבלן, אלא לאחר שקיבל חוות דעת מאת הוועדה המייעצת.
- (ב) חבר מועצה חייב לפנות ולבקש חוות דעת מאת הוועדה המייעצת בדבר המשך ההתקשרות עם הקבלן, אם הקשר העסקי בין הקבלן והרשות המקומית נוצר לאחר שקיים קשר עסקי בין אותו קבלן לבין חבר המועצה.
- (ג) הוועדה המייעצת רשאית לייעץ לחבר המועצה בדבר הסייגים שיחולו על ההתקשרות.
- (ד) חוות הדעת אינה גורעת מתחולת כללים אלה.

15. חבר מועצה קבלן

- (א) חבר מועצה שהוא קבלן בנין הבונה בתחום המרחב התכנוני שאליו שייכת הרשות המקומית לא יהיה חבר בוועדת משנה של הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, המחליטה בבקשות למתן היתרים, או לאישור שימוש חורג ולהקלות.
- (ב) כלל זה יחול גם כאשר קבלן כאמור הוא קרוב של חבר המועצה או תאגיד שחבר המועצה הוא בעל שליטה בו.
- (ג) בסעיף זה "קרוב" ו"בעל שליטה" - כהגדרתם בסעיף 1(ב) ו-5(ב).

16. חבר מועצה נציג סקטור עסקי

- חבר מועצה שהוא, בין יתר עיסוקיו, מייצג את ענייניו של סקטור עסקי מסוים, לא יהיה חבר בגופים של הרשות המקומית הדנים בבקשות אישיות של חברי אותו סקטור עסקי או סקטור מתחרה לו.

סימן ה' - ניגוד עניינים בייצוג

17. הכלל בדבר ניגוד עניינים בייצוג

- (א) לא ייצג חבר מועצה בפני הרשות המקומית שבה הוא מכהן קרוב שלו או אדם שיש לו אתו, במישרין או בעקיפין, קשרים עסקיים, ולא יפעל בשמו בפניה.
- (ב) לא ייצג חבר מועצה תאגיד ולא יפעל בשמו בפני הרשות המקומית שבה הוא מכהן אם הוא בעל שליטה בתאגיד, מכהן בתפקיד באותו תאגיד, עובד של אותו תאגיד או מקיים קשרים עסקיים בהיקף כספי משמעותי עם אותו תאגיד.
- (ג) לא ייצג חבר מועצה אדם או תאגיד בכל ענין שבפני ועדה, בית משפט, בית דין, או גוף מעין שיפוטי, אם המועצה היא צד לאותו ענין.
- (ד) בסעיף זה -
"בעל שליטה" ו"קרוב" כהגדרתם סעיף 1(1)(ג) ו-1(5)(ג);
"ייצוג" לרבות הגשת בקשה וניהול משא ומתן.
- (ה) כלל זה חל על חבר המועצה שהוא עורך דין גם במשך שנה מיום שחדל להיות חבר מועצה.

סימן ו' - טובות הנאה

18. איסור קבלת טובת הנאה

- (א) חבר מועצה לא יקבל לעצמו או לקרובו, טובת הנאה בקשר למילוי תפקידו.
- (ב) בסעיף זה -

"קרוב" - כהגדרתו בסעיף 1(5)(ד);

"טובת הנאה" - כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת, ובכלל זה -

- (1) תלושי קניה ומתנות לחגים;
- (2) מינויים למופעים ולכניסה למיתקני ספורט ובידור;
- (3) הזמנות או כרטיסים לאירועים אשר חוזרים על עצמם תקופתית, כגון סדרת קונצרטים או משחקי כדורגל;
- (4) הנחות בקשר לרכישת מצרך או קבלת שירות מעבר להנחה המקובלת לגבי כלל הציבור;
- (5) השתלמות והשתתפות על חשבון גופים עסקיים וגופים אחרים שאינם הרשות המקומית;
- (6) מתן זכות לרכוש נכסים או שירותים אצל גופים אשר נותנים הנחות לסוג מיוחד של אנשים, כגון השק"ם, אם חבר המועצה לא נמנה עם אותו סוג אנשים.

19. סייגים לאיסור קבלת טובת הנאה

- (א) טובות הנאה המנויות להלן לא ייחשבו כטובת הנאה לענין סעיף 18 ובלבד שקבלתן לא תשפיע, ולא תיראה כעלולה להשפיע על מילוי תפקידו של חבר המועצה;
- (1) השתתפות ללא תמורה באירועים המפורטים להלן, הכרוכים לגבי כלל הציבור בתשלום, אליהם הוזמן חבר המועצה בתוקף תפקידו:
(א) אירוע ממלכתי;
(ב) אירוע מקומי בעל אופי ציבורי;
(ג) אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרות ציבוריות;
(ד) מופע ספורטיבי בישראל, שבו משתתף ספורטאי מקומי או אגודת ספורט מקומית;
- (2) השתתפות באירועים המפורטים להלן, שאינם כרוכים בתשלום, אליהם הוזמן חבר המועצה בתוקף תפקידו:
(א) אירוע חגיגי של מוסדות, מפעלים או בתי עסק;

- (ב) שמחות בעלות אופי משפחתי כגון בר-מצווה או חתונה;
 (3) קבלת מתנה קטנת ערך וסמלית לרגל מאורע חגיגי של חבר המועצה או של קרובו, ממוזמנים הבאים במגע עמו עקב מילוי תפקידו;
 (4) קבלת מתנה קטנת ערך וסמלית הניתנת לשם פרסומת או מטעמי נימוס;
 (5) קבלת מתנה מחברים לעבודה או לתפקיד, קבלת פרס שהוענק לחבר המועצה על הישגיו מקופת הרשות המקומית, וכן פרס שהוענק לחבר המועצה על הישגיו, שלא מקופת הרשות, אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979.

(ב) לענין "השפעה" בסעיף זה, אחת היא אם קבלת טובת ההנאה -

- (1) היתה בעד עשייה או בעד חדילה, החשה, האטה, העדפה, או הפליה לרעה;
 (2) היתה בעד פעולה מסויימת או כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל;
 (3) היתה בעד פעולתו של המקבל עצמו או בעד השפעתו על פעולת אדם אחר;
 (4) ניתנה מידי הנותן או באמצעות אדם אחר לידי המקבל או לידי אדם אחר בשביל המקבל, ואם הנהנה מטובת ההנאה היה המקבל או אדם אחר;
 (5) ניתנה בקשר לתפקיד של שררה או של שירות, לתפקיד קבוע או זמני, כללי או מסויים, לתפקיד שמילוי היה בשכר או בלי שכר, אם בהתנדבות או תוך קיום חובה;
 (6) נתקבלה כדי לסטות מן השורה במילוי תפקידו או בעד פעולה שחבר המועצה היה חייב לעשותה על פי תפקידו.

20. דינה של טובת הנאה אסורה

- (א) ניתנה לחבר המועצה, טובת הנאה אסורה, בקשר למילוי תפקידו, והוא לא החזירה לנותן, תקום טובת ההנאה לקנין הרשות המקומית ותהווה חלק מהמצאי של אותה רשות מקומית.
 (ב) חבר מועצה שקיבל טובת הנאה אסורה וברצונו להחזיק בה ולא להעבירה לקופת הרשות המקומית יפנה לקבלת היתר לוועדת ההיתרים שהוקמה לפי חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979.

סימן ז' - שמירת דינים

21. שמירת דינים

כללים אלה אינם גורעים מהוראות שבחיקוק.

כללים למניעת ניגוד עניינים של נבחר הציבור ברשויות המקומיות.

סייגים להעסקת קרוב משפחה

- 174א. (א) אדם שהוא קרוב משפחה של ראש העיריה או של אחד מסגניו לא יתקבל לעבודה בעיריה ולא יתמנה למשרה בה.
 (ב) אדם, שקרוב משפחתו ממונה על יחידה מיחידות העיריה, לא יתקבל לעבודה באותה יחידה ולא יתמנה למשרה בה.
 (ג) אדם, שקרוב משפחתו עובד ביחידה מיחידות העיריה, לא יתמנה לתפקיד הממונה על אותה יחידה, אלא אם כן המינוי אינו יוצר ביניהם יחסי כפיפות.
 (ד) הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) יחולו גם על קבלה לעבודה או על מינוי של עובד ארעי, של עובד המועסק בעיריה על פי חוזה מיוחד ושל אדם המועסק על ידי קבלן כוח אדם כהגדרתו בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, תשנ"ו-1996.
 (ה) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ד), רשאים שר הפנים וועדת השירות להתיר העסקת אדם כעובד העיריה בנסיבות מיוחדות שיפורטו בכתב.
 (ו) השר יקבע את דרכי מינוים של חברי ועדת השירות וסדרי עבודתה.
 (ז) בסעיף זה -
 "ועדת שירות" - ועדה של תשעה חברים, שבוין חבריה גם נציגי עיריות, נציגי עיריות שמינה השר לענין סעיף זה;
 "קרוב משפחה" - בן זוג, הורה, בן, בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד,

דודה, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה, לרבות חורג או מאומץ.

פקודת העיריות.

סייגים להעסקת עובד

107. (א) לא יתקבל אדם לעבודה ברשות מקומית ולא יועבר עובד למשרה שעליה ממונה קרוב משפחה שלו.

(ב) לא יועסק ולא יתמנה ממונה ביחידה של הרשות המקומית שבה עובד קרוב משפחה שלו ובתנאי שלא תהיה ביניהם כפיפות. 108 על אף האמור בסעיף 107 רשאית ועדת מינהל השירות, לפי בקשת ראש הרשות המקומית, להתיר העסקת עובד אף אם לא מתקיימות הוראות הסעיף האמור.

צו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובדים לעבודה), התשל"ז-1977.

תכנון ובניה

ניגוד עניינים

47. (א) חבר מוסד תכנון לא ישתתף בדיון ובהצבעה בקשר להתנגדות או לערר, למעט בהליך לפי סעיף 62(ד), אם נתקיים בו אחד מאלה:

(1) הוא נציג של גוף אשר יזם את התכנית המובאת לדיון, או של גוף אשר הגיש התנגדות או ערר לאותה תכנית;

(2) הוא נטל, כחבר, חלק בהחלטת אותו מוסד התכנון שעל החלטתו הוגשו ההתנגדות או הערר.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דיוני הועדה המקומית לתכנון ולבניה וועדות המשנה שלה ועל דיוני הועדה למתקנים בטחוניים או ועדת הערר למתקנים בטחוניים לפי פרק ו'.

(ג) חבר מוסד תכנון שנודעו לו עובדות המונעות ממנו מלהשתתף בהצבעה ובדיון לפי סעיף זה, יודיע על כך מיד בכתב ליושב ראש מוסד התכנון או בהודעה לפרוטוקול.

(ד) היה מוסד התכנון ועדת משנה, יקבע יושב ראש מליאת הועדה מי מחברי מוסד

התכנון ימלא את מקומו של החבר שנתקימו בו הוראות סעיפים קטנים (א) או (ג).

מתן היתר או אישור שלא כדין

48. (א) חבר מוסד תכנון שהצביע בעד החלטה מן האמורות להלן, או היה שותף לה שלא דרך הצבעה, דינו - מאסר שנה אחת:

(1) החלטה לאשר תכנית או להמליץ על אישורה - בידעו שהיא בניגוד להוראות תכנית שכוחה יפה ממנה לפי חוק זה;

(2) החלטה לתת אישור אחר או היתר או להמליץ עליהם - בידעו שהם בניגוד לתכנית, למעט אישור או היתר להקלה או לשימוש חורג כדין.

(ב) עובד מוסד תכנון או רשות מקומית אשר קבע בכתב, או בעל-פה בשעת דיון במוסד

התכנון, כי ניתן לתת אישור או היתר מן האמורים להלן, ועל יסוד קביעתו ניתן האישור או ההיתר או הומלץ עליהם, דינו - מאסר שנה אחת:

(1) אישור תכנית - בידעו שהיא בניגוד להוראות תכנית שכוחה יפה ממנה לפי חוק זה;

(2) אישור אחר או היתר - בידעו שהם בניגוד לתכנית, למעט היתר או אישור להקלה או לשימוש חורג כדין.

חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.

ייצוג

בתוקף סמכותה לפי סעיף 109(4) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, מתקינה המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין כללים אלה:

הגדרות

1. בכללים אלה -

"מועצה" - מועצת רשות מקומית, ועדת תכנון ובניה, מועצת איגוד ערים, לרבות ועדות משנה שלהן, וכן גוף הכפוף לאחת מהן או שהיא בעלת זכויות בו.

איסורים על חברי מועצות

2. (א) עורך דין שהוא חבר במועצה, או שטרם חלפה שנה מאז שהוא חדל להיות חבר בה -

- (1) לא יתייצב בשם שולחו בפני המועצה ולא ייצגו ולא יפעל בשמו בפניה;
  - (2) לא ייצג את שולחו בכל ענין שבפני בית משפט, בית דין, ועדה או גוף שיפוטי או מעין שיפוטי אחר אם המועצה היא צד לאותו הליך;
  - (3) לא ישתתף בדיון ובהצבעה בישיבות המועצה, כאשר הענין העומד לדיון או להצבעה נוגע לאדם או גוף שעורך הדין מייצגו אותה עת בגדר תפקידו המקצועיים.
- (ב) הוראות פסקאות (1) ו-2(2) לסעיף קטן (א) יחולו גם על עורך דין שהוא שותפו, מעבידו או עובדו של עורך דין כאמור בסעיף קטן (א).

כללי לשכת עורכי הדין (חברי גופים נבחרים או ממונים), התשכ"ט-1969. כן ראו גם כללים למניעת ניגוד עניינים של נבחר הציבור ברשויות המקומיות לעיל, כלל 17, בענין ניגוד עניינים בייצוג.

פרק ה': מתנות

בחלק הדין בקבלת מתנות מובאות הוראות מחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 מהתקנות שהותקנו לפיו, וכן הנחיית היועץ המשפטי לממשלה הדנה בנושא. בנושא מתן מתנות בידי ראש רשות מקומית מובא חוזר מנכ"ל המתייחס לנושא זה.

כללים 37 עד 42⁴

הגדרות

1. בחוק זה -

"עובד הציבור" - נושא משרה או תפקיד מטעם המדינה, לרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955;

"מתנה" - הקניית נכס שלא בתמורה או מתן שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה.

דין מתנה לעובדי הציבור

2. (א) ניתנה לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור מתנה - בין בישראל ובין בחוץ לארץ, בין שניתנה לו עצמו ובין שניתנה לבן זוגו החי עמו או לילדו הסמוך על שולחנו - ועובד הציבור לא סירב לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום המתנה לקנין המדינה; ובמתנה שאין בה קנין חייב עובד הציבור לשלם לאוצר המדינה את שוויה.
- (א1) עובד הציבור רשאי לבקש היתר להקנות לו מתנה שקיבל, ואולם לא יינתן היתר להקניית מתנה למקבלה, לפי סעיף קטן זה, אם יש למתנה ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי, או אם יש בהקנייתה לעובד הציבור משום חשש לפגיעה בטוהר המידות; קבלת היתר לפי סעיף קטן זה מותנית בתשלום לאוצר המדינה, והכל בדרך, במועד וכפי שיקבע שר המשפטים.
- (ב) סעיף קטן (א) לא יחול על -
  - (1) מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות הענין;
  - (2) מתנה מחבריו לעבודה, לשירות או לתפקיד של עובד הציבור;
  - (3) פרס שהוענק לעובד הציבור על הישגיו מאוצר המדינה וכן פרס שהוענק לעובד

⁴ ראו גם לעיל כלל 18 בכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחר הציבור ברשויות המקומיות.

הציבור על הישגיו שלא מאוצר המדינה אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות.
(ג) במתנה שקמה לקנין המדינה ובסכום שיש לשלם לפי סעיף קטן (א) ינהגו בהחזרה לנותן המתנה, בהענקה לעובד הציבור או בדרך אחרת, הכל לפי שנקבע בתקנות.

חובת עובד הציבור

3. (א) על קבלת מתנה שסעיף 2 חל עליה חייב עובד הציבור להודיע ועליו לנהוג בה במועד ובדרך שנקבעו בתקנות.
(ב) עובד הציבור שהפר ביוזעין חובה המוטלת עליו לפי סעיף קטן (א), דינו - קנס פי שלושה משווי המתנה ביום קבלתה או ביום פסק הדין המרשיע, לפי הגבוה יותר.
(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות מקרים שבהם ניתן לקבל כופר כסף מעובד הציבור שהפר חובה המוטלת עליו לפי סעיף קטן (א), או שנחשד בהפרה כזאת; סכום הכופר לא יעלה על הקנס המירבי שניתן להטיל בשל ההפרה; נתקבל כופר, יופסק כל הליך משפטי לענין ההפרה, אולם אם הוגש כתב אישום אין לקבל כופר כל עוד לא הודיע היועץ המשפטי לממשלה על עיכוב הליכי המשפט.

תחולה על עובדים ציבוריים אחרים

4. (א) חוק זה יחול גם על בעלי משרות ותפקידים מטעם רשויות מקומיות, ...

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 2, 3 ו-7 לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

תנאי לקבלת מתנה

1. הוצעה לעובד הציבור מתנה שהחוק חל עליה, בידי תושב ישראל או אזרח ישראלי, לרבות תאגיד שבשליטתם של אלה או הרשום בישראל, לא יקבל אותה אם לא ניתן לו היתר לפי תקנות אלה; ההיתר יכול שיהא לסוגים של מתנות או למתנה מסויימת, ויכול שיינתן מראש או בסמוך לאחר מעשה.

ועדות משרדיות

א1. (א) בכל משרד ממשלתי תמונה ועדה לטיפול במתנות שקיבל עובד או נושא משרה במשרד (להלן - הועדה המשרדית).
(ב) כחברי הועדה המשרדית יכהנו היועץ המשפטי והחשב של המשרד הממשלתי, או נציגיהם וכן ראש אגף משאבים חומריים (בנא"מ), או נציג אחר שיקבע המנהל הכללי של המשרד.
...

מתן הודעה על קבלת מתנה והפקדתה

2. (א) עובד הציבור, שהוא או בן משפחתו כאמור בסעיף 2 לחוק, קיבל מתנה שהחוק חל עליה, יעביר את המתנה לועדה המשרדית בתוך חמישה עשר ימים מיום שנתקבלה או מיום שנודע לו על קבלתה, לפי המאוחר, בצירוף הודעה הכוללת פרטים אלה:
(1) שם עובד הציבור מקבל המתנה ומענו, תוארו ותפקידו;
(2) שם נותן המתנה, פרטיו ומענו;
(3) מועד קבלת המתנה ונסיבות קבלתה;
(4) תיאור המתנה המאפשר את זיהויה;
(5) שוויה המשוער של המתנה.

(ב) הועדה המשרדית תנהל רישום של הודעות ומתנות שקיבלה לפי תקנת משנה (א), בספר המתנות של המשרד הממשלתי (להלן - ספר המתנות), וכן של כל החלטה שקיבלה או פעולה שנקטה בקשר עם מתנה.
(ג) עובד הציבור רשאי לפנות לועדה המשרדית בבקשה לקבוע אם מתנה שקיבל היא מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות הענין, כאמור בסעיף 2(ב)(1) לחוק; החשב הכללי, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה ונציב שירות המדינה, רשאי לפרסם הנחיות לועדות המשרדיות לענין זה.

ועדת היתרים

3. (א) לענין ביצוע תקנות אלה תוקם ועדת היתרים שסמכויותיה -

- (1) לתת היתר לפי תקנה 1;
- (2) להחליט בדבר הקניית המתנה, כולה או מקצתה, למקבלה, בין שכבר נמסרה על ידיו על פי הוראות תקנות אלה ובין שטרם נמסרה;
- (3) להחליט בדבר שחרור עובד הציבור מתשלום השווי כולו או מקצתו, של מתנה שאין בה קנין;
- (4) להחליט בדבר הפקדת המתנה, כולה או מקצתה, בידי מקבלה ובדבר תנאי ההפקדה.
- (ב) ועדת היתרים תהיה בהרכב של שלושה שמינה שר המשפטים; בראשה יעמוד שופט, וחבריה יהיו חבר שהציע נציב שירות המדינה מקרב עובדי נציבות שירות המדינה וחבר נוסף שקבע היושב ראש מרשימת חברים שמינה שר המשפטים מקרב עובדי גופים ציבוריים שהחוק חל עליהם מכוח סעיף 4 ומקרב הציבור.
- (ג) ביקש עובד הציבור כי תוקנה לו מתנה שקיבל, רשאית הועדה לפנות לשמאי מוסמך לשם קביעת שוויה של המתנה, או לקבוע את שוויה בדרך אחרת, ולהטיל את הוצאות הערכת השווי על המבקש.
- (ד) החליטה הועדה להקנות לעובד הציבור את המתנה, יועבר התשלום שהוטל על עובד הציבור תמורתה לאוצר המדינה, באמצעות האפוטרופוס הכללי.
- (ה) הועדה תקבע את סדרי עבודתה ודיוניה בכפוף להוראות החוק ותקנות אלה.

בקשה להקניית מתנה

- 3א. (א) ביקש עובד הציבור כי תוקנה לו מתנה שקיבל, רשאית הועדה לפנות לשמאי מוסמך לשם קביעת שוויה של המתנה, או לקבוע את שוויה בדרך אחרת, ולהטיל את הוצאות הערכת השווי על המבקש.
- (ב) הועדה המשרדית תעביר את הבקשה לוועדת ההיתרים, ורשאית היא לצרף לבקשה את חוות דעתה.
- (ג) סברה הועדה המשרדית כי הבקשה אינה עולה בקנה אחד עם הוראות החוק ותקנות אלה, רשאית היא להודיע על כך למבקש בצירוף נימוקיה; עמד עובד הציבור על בקשתו לאחר קבלת עמדת הועדה, תועבר הבקשה לוועדת ההיתרים בצירוף חוות דעת הועדה המשרדית.

שמירה על טוהר המידות

4. (א) ועדה לא תיתן היתר לפי תקנה 1, לא תקנה מתנה למקבלה, לא תשחרר עובד ציבור מתשלום השווי של מתנה ולא תרשה את הפקדתה שלא בידי רשות ציבורית, אלא אם ראתה שאין בעצם קבלת המתנה, בהקניה, בשחרור או בהפקדה כאמור, לפי הענין, משום פגיעה בטוהר המידות.
- (ב) לא תוקנה מתנה למקבלה אם יש בהקנייתה משום חשש לפגיעה בטוהר המידות, או אם יש במתנה ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי.

מסירת המתנה לאפוטרופוס הכללי

5. (א) מתנה שלא נקבע לגביה אחרת בתקנות אלה או לפיהן, תימסר לידי האפוטרופוס הכללי, ואולם רשאית הועדה המשרדית להחליט על שמירת המתנה במשרד הממשלתי, לשם הצגתה במקום ולתקופה שתחליט; החלטה כאמור תירשם בספר המתנות.
- (ב) מתנה שנמסרה לאפוטרופוס הכללי תימכר על ידו ותמורתה תועבר לאוצר המדינה, ואולם רשאי האפוטרופוס הכללי למסור מתנה לגוף ציבורי הפועל למטרות צדקה או להשמדה - והכל על פי נהלים שיקבע האפוטרופוס הכללי בהתייעצות עם החשב הכללי במשרד האוצר, בהתחשב, בין השאר, בשאלת היותה של המתנה בעלת ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי.
- (ג) האפוטרופוס הכללי ינהל רישום של כל פעולה שביצע לפי החוק ותקנות אלה.

תחולה על גופים ציבוריים

- 5א. (א) תקנות אלה יחולו, בשינויים המחויבים, גם על עובדי גופים ציבוריים אחרים שהחוק חל עליהם, כאמור בסעיף 4 לחוק.
- (ב) הוראות תקנה 5 יחולו גם על גוף ציבורי כמשמעו בסעיף 4 לחוק, ואולם תמורת המתנה שנמסרה על ידי גוף ציבורי כאמור אשר נמכרה על ידי האפוטרופוס הכללי תועבר לאותו גוף בניכוי הוצאות המכירה.

פרסום של מתן פרס ברבים

6. הענקת פרס לעובד הציבור על הישגיו תפורסם בעתון יומי, ברדיו, בטלוויזיה או ברשומות.

כופר כסף

7. האפוטרופוס הכללי רשאי לקבל כופר כסף מעובד ציבור כאמור בסעיף 3(ג) לחוק, אם נתקיימו אחת מאלה:

- (1) המתנה הוחזרה לנותנה;
- (2) המתנה נמסרה או שוויה שולם, לפי הענין, לפי האמור בתקנה 5 על פי דרישה ראשונה.

תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980.

קבלת הזמנות וכרטיסים למופעים ואירועים - הנחיית היועץ המשפטי לממשלה

רקע

1. הנחיה זו עוסקת בשאלה באילו נסיבות מותר לנבחר ציבור ולעובד מדינה (להלן - עובד ציבור) לקבל הזמנות או כרטיסים, שגלומה בהם טובת הנאה, למופעים או לאירועים של ספורט, תרבות, אמנות וכיבו', אליהם הוא הוזמן באשר הוא עובד הציבור.

2. השאלה עלתה, לאחרונה, בפני בית המשפט העליון בבג"צ 2937/05 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ההתאחדות לכדורגל בישראל ואח'**. שם נדונה חלוקת כרטיסים על ידי ההתאחדות לכדורגל למשחקי נבחרת ישראל בכדורגל לאישים שונים, נבחרי ציבור, עובדי שירות המדינה ונציגי גופים רשמיים אחרים. במסגרת פסק דינו ציין בית המשפט כי "נוכח השאלות המשפטיות הנכבדות שמעורר הנושא, ראוי שהיועץ המשפטי לממשלה ישקול הוצאת הנחיה מטעמו בעניין, כך שיקוימו טוהר המידות והמינהל התקין בשירות הציבורי" (סעיף 4 לפסק הדין).

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979

3. הסוגיה של מתן טובות הנאה לעובדי ציבור מוסדרת, ככלל, בחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 (להלן - "חוק המתנות" או "החוק") ובתקנות שהותקנו מכוחו.

4. חוק המתנות מבוסס על ההנחה שעובדי הציבור הם נאמנים של הציבור הפועלים למענו, ולפיכך, מבחינה עקרונית, כל טובת הנאה שצומחת לעובד הציבור בתוקף תפקידו, או בתמורה למילוי תפקידו, היא קניינו של הציבור (ראו גם בג"צ 1635/90 **יוסף ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה** פ"ד מה 1, 749).

5. בנוסף, מעבר להיבט הקנייני, לשם הגשמת חובת הנאמנות שחבים עובדי הציבור לציבור, הוטלו על עובד הציבור מערכות שונות של דינים באשר לאופן הפעלת שיקול דעתו. מערכות אלה נועדו להבטיח, כי עובד הציבור יפעיל את סמכותו השלטונית מתוך הגינות, יושר, ענייניות, שוויון וסבירות. הוראות חוק המתנות נועדו, גם הן, למנוע מצב בו לעובד הציבור יהיה עניין מיוחד בנותן המתנה, ולמנוע את הרושם שהמתנה ניתנת כדי לשאת פנים, או שהיא עלולה לגרום לכך.

6. חוק המתנות חל על כל עובד ציבור, המוגדר בחוק כ"נושא משרה או תפקיד מטעם המדינה" (סעיף 1 לחוק). כך, בין היתר, החוק חל על ח"כים, שרים, כלל עובדי המדינה, אנשי צבא, בעלי משרות ותפקידים מטעם רשויות מקומיות ומועצות דתיות. כן הוחל החוק על נושאי משרות ותפקידים מטעם גופים שהוקמו בחוק ומטעם חברות ממשלתיות (צו שירות הציבור (מתנות) (החלת החוק על עובדים ציבוריים אחרים), התשמ"ז-1987).

7. החוק קובע, ככלל, איסור על קבלת מתנה על ידי עובד ציבור. מתנה מוגדרת כ"הקניית נכס שלא בתמורה או מתן שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה" (סעיף 1 לחוק). הגדרה זו רחבה וכוללת כל טובת הנאה אפשרית.

8. בסעיף 2 לחוק נקבע העיקרון המנחה את עובד הציבור כיצד יש לנהוג כאשר ניתנה לו מתנה:

2" דין מתנה לעובד הציבור

(א) ניתנה לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור מתנה - בין בישראל ובין בחוץ לארץ, בין שניתנה לו עצמו ובין שניתנה לבן זוגו החי עמו או לילדו הסמוך על שולחנו - ועובד הציבור לא סירב לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום המתנה לקנין המדינה; ובמתנה שאין בה קנין חייב עובד הציבור לשלם לאוצר המדינה את שוויה.

1א) עובד הציבור רשאי לבקש היתר להקנות לו מתנה שקיבל, ואולם לא יינתן היתר להקניית מתנה למקבלה, לפי סעיף קטן זה, אם יש למתנה ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי, או אם יש בהקנייתה לעובד הציבור משום חשש לפגיעה בטוהר המידות; קבלת היתר לפי סעיף קטן זה מותנית בתשלום לאוצר המדינה, והכל בדרך, במועד וכפי שיקבע שר המשפטים.

ב) סעיף קטן (א) לא יחול על -

- 1) מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות הענין;
  - 2) מתנה מחבריו לעבודה, לשירות או לתפקיד של עובד הציבור;
  - 3) פרס שהוענק לעובד הציבור על הישגיו מאוצר המדינה וכן פרס שהוענק לעובד הציבור על הישגיו שלא מאוצר המדינה אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות.
- ג) במתנה שקמה לקנין המדינה ובסכום שיש לשלם לפי סעיף קטן (א) ינהגו בהחזרה לנותן המתנה, בהענקה לעובד הציבור או בדרך אחרת, הכל לפי שנקבע בתקנות.

9. הכלל בחוק הוא, אפוא, כי מתנה שעובד הציבור הסכים לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום לקנין המדינה, ואם מדובר במתנה שאין בה קניין - הרי שעל עובד הציבור לשלם את שווייה לאוצר המדינה. יחד עם זאת, בסעיף 2(ב) לחוק נקבעו מספר סוגי מקרים בהם לא יחול הכלל האמור. במקרה בו המקבל אינו בטוח האם המתנה אכן נופלת באחת מהחלופות שנקבעו בחוק, פתוחה הדרך בפניו לפנות לוועדה המשרדית לטיפול במתנות, ובאמצעותה, במידת הצורך, לוועדת ההיתרים לפי תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980, ולבקש את הנחייתה.

10. נוסף על הוראות חוק המתנות ותקנותיו, חלים על עובדי ציבור שונים הסדרים קונקרטיים שנקבעו בנושא. כך למשל - א) על עובדי מדינה יחולו הוראות פרק 42.7 לתקש"ר; ב) על שרים וסגני שרים, יחולו הוראות הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים ("פ התשס"ג 5147); ג) על נבחרי ציבור ברשויות המקומיות, יחולו הוראות הכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות ("פ התשמ"ד 3114); ד) על חברי כנסת תחול החלטת ועדת האתיקה של הכנסת בדבר "קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי כנסת" (מיום ל' בשבט התשס"ב) (12 בפברואר 2002).

מתנות וכרטיסים לאירועים ומופעים שגלומה בהם טובת הנאה

11. כאמור, הגדרת "מתנה" שבחוק המתנות היא רחבה ביותר, וכוללת גם קבלת כרטיסים או הזמנות, שגלומה בהם טובת הנאה, למופעים ואירועים שונים. נוסף על כך, בחלק מההסדרים המפורטים שקיימים לגבי עובדי ציבור מסוימים, ניתן למצוא התייחסות ספציפית לנושא ההזמנות והכרטיסים. כך למשל, בסעיפים 18-19 לכללים למניעת ניגוד עניינים של נבחרי ציבור ברשויות המקומיות, ובהחלטת ועדת האתיקה של הכנסת בדבר "קבלת מתנות וטובות הנאה בידי חברי כנסת".

12. ככלל, עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי העקרונות שנקבעו ביחס לנבחרי ציבור ברשויות מקומיות וביחס לחברי כנסת יפים, בשינויים המחויבים, גם בנוגע לכלל עובדי הציבור.

13. כאמור, נקודת המוצא היא שאסור לעובד הציבור לקבל כל טובת הנאה. עם זאת פעילות הקשורה למילוי תפקידו של עובד הציבור הכרוכה בטובת הנאה, אין לראותה, ככלל, כטובת הנאה אסורה, וזאת בסייג שקבלת טובת הנאה לא עלולה להשפיע, ולא להיראות כעלולה להשפיע, על מילוי תפקידו של עובד הציבור. בהתאם לכך, ככלל, השתתפות עובד הציבור, ללא תמורה כמקובל, באירועים דוגמת האירועים המפורטים להלן, הכרוכים לגבי כלל הציבור בתשלום, אליהם הזמן עובד הציבור בתוקף תפקידו כעובד הציבור, לא יהיו בגדר טובת הנאה אסורה:

- א. אירוע ממלכתי או אירוע בעל אופי ציבורי-רשמי (כגון אירוע לציון מאורע בתולדות המדינה);
- ב. אירוע שהכנסותיו מיועדות למטרה ציבורית בו עובד הציבור נושא דברים או משתתף בדרך אחרת לשם קידום המטרה הציבורית;
- ג. אירוע פומבי בעל משמעות ציבורית מיוחדת בו משמש עובד הציבור אורח כבוד. ככלל, באירוע מסוג זה לא נמנים אירועים שגרתיים כגון תחרויות ספורט או מופעי תרבות הנערכים דרך שגרה למנויים או לצופים מזדמנים אשר אין כל הצדקה שיהיו בהם אורחי כבוד;
- ד. כנסים, השתלמויות, ימי עיון או אירועים דומים שבהם משתתף עובד הציבור כמרצה או דובר.

14. נדגיש כי הנחייה זו אינה חלה לגבי עובד ציבור שתפקידו הרשמי מחייב אותו להיות נוכח פיזית במקום האירוע או המופע לשם מילוי תפקידו, כגון לשם בדיקת היבטי בטיחות, רישוי עסקים, סדר ציבורי וכדומה. עובד ציבור כאמור רשאי להיות נוכח באירוע תרבות או ספורט הפתוח לציבור בתשלום ככל הנדרש לצורך מילוי תפקידו. במקרים אלה היוזמה לביקור במקום אמורה להיות של עובד הציבור ולא בדרך של חלוקת כרטיס או הזמנה מצד מארגן האירוע.

15. כן נדגיש כי האחריות העיקרית להימנע מהיקלעות למצב של עבירה על חוק המתנות ועל הוראות הנחיה זו מוטלת, בראש ובראשונה, על עובד הציבור. לכן, בכל מקרה של ספק לגבי התקיימותם של תנאים אלה, על עובד הציבור להיוועץ תחילה ביועץ המשפטי של המשרד או הגוף, למסור לו את המידע הרלוונטי ולפעול לפי הנחיותיו.

16. נציין לבסוף, כי ככל שמשרד או גוף סבורים כי השתתפות עובד הציבור מטעמם באירוע מסוים דרוש במסגרת תפקידו של אותו גוף או עובד ציבור, אין מניעה, ככלל, להשתתפות באירוע בתמורה מלאה כמקובל.

הנחיה 1.1709 מיום "ט חשון התשס"ו, 21 בנובמבר 2005.

כלל 42 : מתן מתנות

השתתפות במתנות שנותן ראש רשות מקומית

1. מיום 1/10/2009 יתאפשר לנבחרים בשכר לתת מתנות באירועים אליהם יוזמנו בהתאם לנוהל זה, במתנות או בהמחאות אך לא במזומן. על מליאת מועצת הרשות או מי שהוסמך לכך על ידה, להחליט על צורת המתנה שתוגש על-ידי הנבחרים בשכר, ובלבד שערכה לא יעלה על הסכום המרבי הפטור ממס, שעומד היום על 180 ש"ח לשנת 2009.

2. ראש הרשות המקומית יהא זכאי להשתתפות בהוצאות לרכישת מתנות לאירועים אליהם הוא מוזמן בתוקף תפקידו, ובלבד שערך המתנה לא יעלה על 180 ₪ וסך כל ההשתתפות לא תעלה על 1,020 ₪ לחודש. החזר השנתי לא יעלה על 12,400 ₪. ההשתתפות תשולם כחוזר הוצאות בפועל, תמורת צילום ההמחאה ובצירוף ההזמנה לאירוע. ההוצאות העודפות בגין מתנות שערכן גדול מ-180 ₪, יחולו על ראש הרשות המקומית.

3. ...

4. ברשויות המקומיות האיתנות, ניתנת אפשרות לראשי רשויות מקומיות בלבד, להקצות מתנות עד לגובה 200 ₪ עבור כל מתנה, ובלבד שסך ערך המתנות לא יעלה על 20,000 ₪ לשנה. הסכום השנתי בסך 20,000 ₪ כולל את המיסוי הנדרש מטעם הנבחר ומטעם הרשות המקומית בגין כל הוצאה עודפת מעל 180 ₪ עבור כל מתנה, במגבלת 200 ₪ על כל מתנה.

....

5. למען הסר ספק מובהר בזאת, כי השתתפות זו אינה כוללת אירועים משפחתיים של קרוב משפחה, כולל: בן זוג, הורה, בן, בת, אח, אחות, גיס, גיסה, דוד, דודה, בן אח, בת אח, בן אחות, בת אחות, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה - לרבות חורג או מאומץ - של הנבחר בשכר.

6. הזכאות למתנות אינה נגררת משנה לשנה, והתאריך האחרון להגשת דרישה להחזר הוצאות שנה קודמת נקבע ליום 31 בינואר של השנה החדשה. את הדרישות יש להגיש בסמוך לאירוע שאליו מוזמן הנבחר.

7. בשל עומסי אירועים בחודשים מסויימים בשנה, לנבחרים ניתנת אפשרות להשתתפות ולהחזרים בגין מתנות על בסיס מכסה שנתית כאמור לעיל, לפיה סך פריסת החוזרים עבור ההשתתפות למתנות לא יפחת מ-9 חודשים.

חוזר מנכ"ל משרד הפנים 8/2009 מיום 30.12.09

פרק ו': החזר הוצאות ומימון נסיעות

נושא החזר הוצאות מוסדר בחוזרי מנכ"ל - תנאי שכר ותנאים נלווים לראש רשות מקומית ולסגניו בשכר (מאי 2004), והעדכונים לחוזר זה בחוזר מנכ"ל 4/2008.

כלל 43: החזר הוצאות

נוהל מימון הוצאות משפט של נבחרי ועובדי ציבור ברשויות מקומיות

...

יצוין כי תנאי בסיסי להשתתפות הרשות המקומית בהוצאות המשפטיות של נבחר ציבור או עובד (להלן - עובד ציבור) הוא קיומו של קשר סיבתי ישיר בין מילוי התפקיד עליו הופקד לבין המעשה או המחדל בגינו היה מעורב בהליך המשפטי, נשוא הבקשה. כמו כן שהמעשה או המחדל שבגינו הועמד לדין נעשה בעת מילוי תפקידו ולשם מילוי תפקיד.

הסדר ביטוח למימון ההוצאות המשפטיות

...

להלן מובא בזה הנוהל שנקבע למימון הוצאות משפט של נבחרי ציבור ברשויות מקומיות:

1. נוהל זה חל על מקרים בהם מעורבים נבחרים ועובדים ברשויות מקומיות בהליכים משפטיים עקב מילוי תפקידם ובעקבות כך נגרמות להם הוצאות משפט, שמן הראוי כי הרשות המקומית תממן אותן או תשתתף במימון.

2. הנוהל חל על מעורבות נבחר הציבור או העובד בהליכים משפטיים או מעין משפטיים מן הסוגים הבאים:

- א. הליכים פליליים על שלביהם השונים;
- ב. הליכי משמעת בהתאם לחוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978;
- ג. תובענות אזרחיות ועתירות מנהליות שהוגשו נגד נבחר הציבור או העובד;
- ד. הליכים בפני הוועדה לחיוב אישי
- ד1. הליכים בבית משפט נגד הפעלת הסמכות לחיוב אישי;
- ה. עדות בפני ועדת חקירה ממלכתית;
- ו. תביעת לשון הרע המוגשת על-ידי רשות מקומית בגין פגיעה בשמו הטוב של נבחר הציבור או העובד.

למען הסר ספק, הנוהל אינו חל על מעורבות נבחר הציבור או העובד בהליכים משפטיים מן הסוגים הבאים:

- א. קובלנות פליליות המוגשות ע"י נבחר הציבור או העובד;
- ב. תובענות אזרחיות, לרבות תובענות בנושא לשון הרע, המוגשות ע"י נבחר הציבור או העובד;
- ג. עתירות מנהליות, המוגשות ע"י נבחר הציבור או העובד למעט עתירות נגד הפעלת הסמכות לחיוב אישי - אם ביה"מ קיבל את העתירה;
- ד. ערעורי בחירות או כל עתירה אחרת שמטרתם זכייה בתפקיד או בכהונה או בהמשך כהונה.

3. זכאות למימון, היקף המימון, הליך אישור הבקשה למימון ודרך המימון יהיו כאמור להלן:

4. הגדרות:

- א. רשות מקומית - עירייה, מועצה או אגוד ערים;
- ב. נבחר ציבור - מי שמכהן כראש רשות מקומית, סגנו או כחבר מועצה של רשות מקומית על פי כל דין;

- ג. עובד - עובד הרשות מקומית;
ד. הבאה לדין - אחת מאלה:

- (1) העמדה לדין פלילי בפני בית משפט;
- (2) הליכים משמעותיים לפי דין, לרבות הליכים אחרים הכרוכים בהליכים אלו (להלן - הליך משמעותי);
- (3) הליכי מעצר ושחרור בערובה לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996;
- (4) התייצבות בפני שופט חוקר, כמשמעותו בחוק חקירת סיבות מוות, התשי"ח-1958;
- (5) הליכי שימוע שקדמו לכל אחד מההליכים שבסעיפים 1-3 לעיל;
- (6) הליכי ערעור בגין כל אחד מההליכים שבסעיפים 1-3 לעיל;
- (7) העברת התייחסות או השמעת טענות בפני הועדה לחיוב אישי, בהתאם לסעיפים 4 ו-6 לנוהל חיוב אישי, בהתאמה.

ה. כתב אישום - לרבות הגשת קובלנה או מסמך אחר שהוא בגדר כתב אישום לבית הדין למשמעת, ולרבות הזמנה להתייצבות בפני שופט חוקר.

ו. זיכוי - לרבות החלטה אשר נוכח האמור בה לא יועמד לדין נבחר הציבור או העובד, ולרבות חזרה מכתב האישום.

5. תנאי הזכאות למימון הוצאות משפטיות:

נבחר הציבור או העובד יהיה זכאי למימון הוצאות משפטיות במקרים הבאים, אשר המאפיין אותם הוא קיומו של קשר סיבתי ישיר בין מילוי התפקיד עליו הופקד לבין המעשה או המחדל:

א. אם הובא לדין בשל מעשה או מחדל שעשה או שחדל בעת מילוי תפקידו, לשם מילוי תפקידו וזוכה בפסק דין חלוט, או הורשע בעבירת רשלנות או בעבירת אחריות קפידה.

ב. נחקר במשטרה בגין מעשה או מחדל כאמור בס"ק (א) והוחלט שלא להעמידו לדין.

ג. התייצב בפני ועדת חקירה, על פי סעיף 15 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968, למתן עדות או לחקירה או להבאת ראיות בשל התנהגות שהיתה בתחום סמכותו כדין או שנהג בה בתום לב, בהיותו סבור שהוא פועל בתחום סמכותו כדין; ואולם מועצת הרשות רשאית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות גם למי שהתייצב כאמור לפי הזמנת הועדה שלא מכוח סעיף 15 הנ"ל.

ד. הוגשה נגדו עתירה מינהלית או תובענה אזרחית בבית משפט, בשל התנהגות שהיתה בתחום סמכותו כדין או שנהג בה בתום לב בהיותו סבור כי הוא נוהג בתחום סמכותו, ובלבד שהרשות המקומית אינה מיוצגת באותו ענין או שנבחר הציבור או העובד נדרש בנסיבות הענין לייצוג משפטי נפרד.

ה. אם עתר לבית משפט נגד החלטה להטיל עליו חיוב אישי ובית המשפט קיבל את עתירתו.

ו. אם נדרש להעביר התייחסות לועדה לחיוב אישי לאחר שנמצא כי היתה לכאורה הוצאה שלא כדין, בהתאם לסעיף 4 לנוהל חיוב אישי או השמעת טענות בפני הועדה לחיוב אישי לאחר שמצאה כי יש הצדקה לכאורה להטיל עליו חיוב אישי בהתאם לסעיף 6 לנוהל לחיוב אישי.

להלן ראשי הפרקים של הנושאים שנדונים בהמשך של חוזר המנכ"ל:

- סייגים לזכאות של נבחר ציבור להגנה משפטית או להשתתפות בהוצאות המשפטיות;
- שיעור ההשתתפות בהוצאות המשפטיות;
- הליך אישור בקשה למימון הוצאות משפטיות;
- הליך "הכרעה מוקדמת" (pre-ruling);
- עזרה משפטית טרם סיום ההליכים;
- מימון הוצאות משפט באמצעות הסדר ביטוחי;
- הגשת תביעות בגין הוצאת לשון הרע מטעם נבחר ציבור;

חוזר מנכ"ל 3/2004 מיום 1.4.2004, חוזר מנכ"ל 6/2004 מיום 16.6.2004, חוזר מנכ"ל 5/2009 מיום 29.3.2009.

פרק ח': פרסומים

כלל 52: ברכות ואיחולים

הגדרות

1. בחוק זה -
"בן משפחה" - בן זוג, הורה, צאצא, אח או אחות;
"בעל תפקיד ציבורי" - שר, חבר הכנסת, מי שממלא תפקיד בגוף ציבורי, לרבות מי שנבחר לכהונה בגוף ציבורי לפי דין;
"גוף ציבורי" - משרד ממשלתי ומוסד ממוסדות המדינה, לרבות רשות מקומית, חברה ממשלתית, תאגיד שהוקם או גוף ציבורי הממלא תפקיד על-פי דין, וכן גוף נתמך כמשמעותו בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985;
"עיתון" - לרבות, פרסום חד פעמי או עיתי, שתפוצתו ארצית או מקומית;
"פרסום" - פרסום מודעה בעיתון בתמורה שניתנה במישרין או בעקיפין.

איסור פרסום

2. (א) גוף ציבורי לא יממן פרסום בעיתון של מודעת ברכה או מודעת אבל המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו, ולא ישתתף במימון הפרסום כאמור, במישרין או בעקיפין.
(ב) לענין סעיף זה פרסום על ידי גוף ציבורי, לרבות פרסום של מנהל של אותו גוף או של עובד בו, או פרסום שמצויין בו שמו של הגוף הציבורי, של המנהל, או של עובד בו, המתייחסים לבעל התפקיד הציבורי או לבן משפחתו.

פרסום מודעת אבל

3. על אף הוראות סעיף 2, נפטר עובד או נבחר בגוף ציבורי או עובד או נבחר שכיחנו בעבר בגוף ציבורי, לרבות בני משפחתם, רשאי המנהל של אותו גוף ציבורי או מי מטעמו, לפרסם מודעת אבל בשם הנהלת הגוף הציבורי.

חיוב אישי

4. פרסום שנעשה בניגוד להוראות חוק זה ימומן אישית בידי מי שאישר את הפרסום כאמור, ויראו את מי ששמו או תוארו מופיעים בפרסום, כמי שאחראי לפרסום, זולת אם הוכיח שהפרסום נעשה שלא בידיעתו או שנקט אמצעים סבירים למניעתו; אין בסעיף זה כדי לפגוע בסמכות המסורה לבית המשפט על פי הוראות סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

עונשין

5. המפר הוראות חוק זה - דינו קנס 10,000 שקלים חדשים.

ביצוע ותקנות

6. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

חוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996.

פרסום מודעות על ידי עובדי ציבור ונושאי משרה - הנחיות היועץ המשפטי לממשלה

1. הנחיה זו ניתנת בעקבות מקרים בהם פורסמו מודעות ברכה מטעם שרי ממשלה לרגל חגים ומועדים. לענין הנחיה זו, "עובד ציבור"-שרים, סגני שרים ועובדי המדינה.
2. סעיף 2(א) לחוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996 (להלן - החוק) קובע כי:
"גוף ציבורי לא יממן פרסום בעיתון של מודעת ברכה או מודעת אבל המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו, ולא ישתתף במימון הפרסום כאמור, במישרין או בעקיפין"
המונחים "גוף ציבורי" ו"תפקיד ציבורי" מוגדרים בסעיף 1 לחוק. עוד נקבע, כי לענין סעיף זה, פרסום על ידי גוף ציבורי, הוא לרבות פרסום של מנהל של אותו גוף או של עובד בו או פרסום שמצויין בו שמו של הגוף הציבורי, של המנהל, או של עובד בו, המתייחסים לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו. החוק קובע הוראת חיוב אישי, וסעיף עבירה פלילית שדינה קנס, על מי שמפר את הוראותיו.
3. הוראת התקשי"ר מספר 43.141(ב) קובעת נורמה רחבה יותר:
אין לפרסם בעיתון מודעת ברכה מטעם המשרד, על חשבון אוצר המדינה, במישרין או בעקיפין, לרגל מאורע חגיגי של עובד המשרד או של מי שאיננו עובד המשרד, או של בן משפחתם, או מודעת ברכה המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או בן משפחתו."
4. ההוראות הנ"ל אינן נותנות מענה למצבים בהם שרים מפרסמים מודעות ברכה בעיתונות לחג לאומי או לאירוע שאינו נוגע לאדם ספציפי. בכל הנוגע לברכה לשנה החדשה נקבע בהחלטת הממשלה מיום 3.9.1978 כי: **"הממשלה תפרסם מודעת ברכה אחת לאזרחי המדינה בעיתונים"**. אין בכך כדי למנוע משרים וסגני שרים לשלוח מכתבי ברכה, אולם זאת במסגרת ההסדר בסעיף 11(ד)(1) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.
5. ככלל עובד ציבור אינו רשאי לפרסם מודעות מתקציב משרד ממשלתי, אשר אין להן קשר לעבודת המשרד, ושתוצאתן היא פרסומת אישית של עובד הציבור (החתום על המודעה תוך שימוש בתוארו הציבורי), או לצורך קידומו בפני מגזר כזה או אחר של האוכלוסייה, המימון הציבורי המוקצה לעבודת משרדי הממשלה אמור להיות מנוצל לקידום מטרות המשרד ולא לקידום מטרות אישיות או פוליטיות של עובדי הציבור המופקדים עליו (ראה סעיף 2א לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959).
6. לפיכך, על משרדי הממשלה, שרים, סגני שרים ומנכ"ל משרדי הממשלה להימנע מפרסום מודעות ברכה, השתתפות בצער או בשמחה, מודעות איחולים לציבור לרגל חג או מועד לאומי. כמו כן, עליהם להימנע מפרסום כל מודעה אחרת ממין זה, אשר אינה קשורה בקשר הדוק או ברור לעבודת המשרד ולעבודתם בו.
7. החלטה על פרסום מודעה במקרים המנויים לעיל ובמקרים דומים יש להביא לאישורו של היועץ המשפטי של המשרד.

הנחיה מספר 1.1705 מיום 8 במאי 2006.

פרק ט': הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין הציבור

כלל 57: נגישות למידע

אתר אינטרנט של העיריה

248. עיריה תקים ותפעיל אתר אינטרנט נגיש לציבור ללא תשלום, שבו תפרסם, בין השאר -
- (1) מידע שעליה לפרסם וכן מידע בנוגע אליה ששר הפנים פרסם בהתאם להודעת העיריה, לאחר שהשר פרסמו; בפסקה זו, "פרסום" - פרסום על פי דין ברשומות או בעיתון;
  - (2) פרוטוקולים של ישיבות המועצה בדלתיים פתוחות, לא יאוחר משני ימי עבודה מיום אישורם במועצה, והקלטות או תמלילים של ישיבות כאמור.

פקודת העיריות. סעיף 113 לפקודת המועצות המקומיות מחיל סעיף זה, בשינויים המחויבים על מועצות מקומיות ואזוריות.

ד"ח תלת חדשי

140. (א) ראש העיריה ימסור למועצה אחת לשלושה חדשים דין וחשבון על מצבה הכספי של העיריה ויפרט בו את הוצאותיה והכנסותיה.
- (ב) ראש העיריה יגיש למועצה אחת לשלושה חדשים דין וחשבון בכתב על פעולות העיריה.
- (ג) המועצה תקיים דיון, במועד שתקבע לכן, בדין וחשבון שנמסר לה לפי סעיפים קטנים (א) או (ב).

פקודת העיריות. הוראה דומה חלה על מועצות מקומיות, ראו סעיף 112 ב לצו המועצות המקומיות (א). לענין מועצות אזוריות, קיימת הוראה בדבר דין וחשבון על פעולות המועצה בסעיף 239 לצו המועצות האזוריות.

פרסום התקציב

209. תמצית התקציב המאושר תפורסם ברשומות.

פקודת העיריות.

ערכת דוחות כספיים

216. (א) עיריה תערוך דוחות כספיים שנתיים וחצי שנתיים (להלן - דוחות כספיים); ראש העיריה והגזבר יחתמו על הדוחות הכספיים; רואה החשבון יבקר את הדוחות הכספיים השנתיים ויסקור את הדוחות הכספיים החצי שנתיים (להלן - דוחות מבוקרים), והם יידונו בועדת הכספים ובמועצה ויוגשו לממונה על ביקורת החשבונות במשרד הפנים (להלן - הממונה על החשבונות).
- (ב) תמצית הדוחות הכספיים השנתיים הכוללת פרטים כפי שיקבעו שר הפנים ושר האוצר (בסעיף זה - תמצית הדוחות הכספיים), תפורסם בעיריה שבה קיים עיתון מקומי - בעיתון מקומי, לא יאוחר מיום 1 באוקטובר של כל שנה לענין ד"ח המתייחס לשנה הקודמת, וכן תפורסם בכל עיריה בדרך ובמועד שיקבע שר הפנים, דרך כלל או לסוגי עיריות; בסעיף זה, "עיתון מקומי" - שבועון היוצא לאור בעיריה או באזור שבו נמצאת העיריה, המיועד לרוב תושבי העיריה.
- (ג) לא פרסמה העיריה בעיתון מקומי את תמצית הדוחות הכספיים כאמור בסעיף קטן (ב) עד יום 1 באוגוסט, יפרסם הממונה על החשבונות את תמצית הדוחות, על חשבון העיריה.
- (ד) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (ב), העיריה תשלח או תפרסם את תמצית הדוחות הכספיים, לא יאוחר מיום 1 באוקטובר של כל שנה לענין דוח המתייחס לשנה הקודמת באחד מאלה:

- (1) בדואר לכל מחזיק כהגדרתו בסעיף 269;
- (2) בעיתון יומי אשר רווח במדינה ושהוא מיועד לאופי מרבית האוכלוסיה באותה עיר.
- (ה) לא שלחה העיריה או לא פרסמה את תמצית הדוחות הכספיים כאמור בסעיף קטן (ד), רשאי הממונה על החשבונות לשלוח או לפרסם את תמצית הדוחות, על חשבון העיריה.

פקודת העיריות. סעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות [נוסח חדש] מחיל סעיף זה, בשינויים המחויבים על מועצות מקומיות ואזוריות.

אופן פרסום של מסמכים

346. מקום שהפקודה מחייבת פרסום של הודעה או של מסמך אחר בתחום העיריה, ולא נקבעה הוראה בדבר אופן הפרסום, יפורסמו ההודעה או המסמך בהנחת העתק מהם במשרדי העיריה, על מנת שיהיה נתון לבדיקה לכל דורש, ובהדבקה העתק על הבנין הראשי של משרדי העיריה או בקרבתו וכן במקומות ציבוריים אחרים בתחום העיריה שייקבעו על ידי החייב בפרסום.

יש מקום לעיין גם בהוראות תקנון המועצה שנכללות בפרק הבא שכותרתו הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין המועצה, ואשר לחלקן קשר הדוק גם לקשר של ראש הרשות המקומית עם הציבור.

פקודת העיריות. הוראה מקבילה חלה על מועצות מקומיות בצו המועצות המקומיות (א), סעיף 200, ועל מועצות אזוריות בצו המועצות האזוריות, סעיף 237.

פומביות

לעניין הקשר עם הציבור רלוונטיות גם ההוראות העוסקות בפומביות ישיבות המועצה כפי שנקבע בהוראות תקנון המועצה שנכללות בפרק הבא. חובת פרסום נוספת חלה מכוח דיני תכנון ובניה בעניין הוראות העוסקות באיכות מים ובעניין מידע על הימצאותם של מזהמים סביבתיים בתחום הרשות.

פרק י': הקשר בין ראש הרשות מקומית לבין המועצה

הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין המועצה מעוגן בפקודת העיריות, בצו המועצות המקומיות (א), ובצו המועצות האזוריות. בפרק זה מובאות ההוראות הרלוונטיות מתוך דברי חקיקה אלה. כמו כן מובאות הוראות מתוך תקנון המועצה המסדיר את ישיבות המועצה, זימון והנהלה בהן. חלק גדול של הוראות התקנון רלוונטי לקשר שמקיים ראש הרשות המקומית עם המועצה, ולולא היו קיימות בתקנון היה מקום לכלול אותן בקוד האתי.

כלל 59: יחס ראש רשות לחברי המועצה

כלל 60: נורמות התנהלות

ישיבות המועצה והנהלה בהן

136. (א) ישיבות מועצה, זימון והנהלה בהן יהיו לפי התקנון שבתוספת השניה.
(ב) שר הפנים, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, רשאי לשנות את הוראות התקנון.

פקודת העיריות. צו המועצות המקומיות (א), סעיף 130, מחיל הוראה דומה על מועצות מקומיות. לעניין מועצות אזוריות ראו צו המועצות האזוריות, סעיפים 48 עד 56.

תקנון בדבר ישיבות מועצה, זימון והנהלה בהן

פרק ראשון: כללי

1. בתקנון זה -

"ישיבה" - ישיבה מן המניין וישיבה שלא מן המניין;

"מועצה ממונה" - ועדה למילוי תפקידי ראש העיריה והמועצה או למילוי תפקידי המועצה

בלבד כאמור בסעיף 143(א) רישה לפקודה;

...

פרק שני: מועדי ישיבות מן המניין

5. המועצה תקיים ישיבה מן המניין (בפרק זה - ישיבה) אחת לחודש לפחות, אך רשאית היא להחליט שלא לקיימה בשני חודשים של השנה.

6. (א) בתוך חודשיים מיום הבחירה, תחליט המועצה על המועד הקבוע לישיבותיה ובלבד

שלא יהיה ביום המנוחה השבועי או בערב יום המנוחה השבועי של חבר מחברי המועצה, זולת אם הסכימו כל חברי המועצה אחרת; עד שתחליט המועצה על מועד קבוע לשיבותיה, יתקיימו הישיבות ביום רביעי הראשון לכל חודש בשעה 18:00.

(ב) ישיבת המועצה תתחיל לא לפני השעה 18:00, זולת אם הסכימו כל חברי המועצה לשעה אחרת.

7. (א) ראש עירייה רשאי, בהסכמת רוב חברי המועצה, לדחות ישיבה, לא יותר מפעם אחת, למועד אחר, והכל בתנאי שבאותו חודש תקוים ישיבה אחת לפחות ושלא יחלוף מועד שנקבע על פי דין לעניין שעל סדר יומה של הישיבה.

(ב) ראש עירייה חייב לדחות ישיבה למועד אחר, לא יותר מפעם אחת ולתקופה שלא תעלה על שבוע ימים, אם שליש לפחות מחברי המועצה דרש זאת בכתב, חמישה ימים לפחות לפני מועד הישיבה.

(ג) הוראות סעיף 6(א) לתקנון זה לעניין ימי השבוע ושעות הישיבה יחולו גם על המועד הנדחה.

פרק שלישי: מועדי ישיבות שלא מן המניין

8. ראש עירייה רשאי לכנס ישיבה שלא מן המניין.

9. (א) ראש עירייה יכנס ישיבה שלא מן המניין למועד שלא יהיה מאוחר משבעה ימים מהיום שהוגשה לו דרישה לכך בכתב, חתומה בידי שליש לפחות מחברי המועצה ומפרטת את סדר יומה והצעת החלטה לגביו.

(ב) היה המועד הקבוע לישיבת המועצה בהתאם לסעיף 6 לתקנון זה, בתוך שבועיים ממועד הגשת הדרישה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי ראש עירייה, במקום לכנס ישיבה שלא מן המניין כאמור בסעיף קטן (א), לכלול את ההצעות הנכללות בדרישה לכינוסה כסעיפים ראשונים בסדר היום של הישיבה מן המניין הקרובה, זולת אם היתה בהצעה לסדר היום העברה מכהונה של ראש העירייה או של סגן מסגניו, ובלבד שלא יפגע בהוראות הנוגעות למשלוח חומר לישיבה.

(ג) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (ב), לא תכנס ישיבה שלא מן המניין יותר מפעם אחת בכל חודש אלא אם כן הוגשה דרישה מיוחדת בכתב חתומה בידי שני שלישים לפחות מחברי המועצה.

10. נדרש כינוסה של ישיבה שלא מן המניין, וראש העירייה לא כינס את המועצה בתוך שבעה ימים כאמור בסעיף 9(א) לתקנון זה, ולא נהג לפי סעיף קטן (ב) שבסעיף האמור, יזמן הממונה את המועצה לישיבה בתוך 7 ימים, זאת אם נקבע מועד אחר לזימון הישיבה בתקנון זה; כונסה הישיבה, היא תיפתח על ידי זקן חברי המועצה הנוכחים, כאמור בסעיף 31(ב) לתקנון זה.

11. סעיף 6 לתקנון זה לעניין ימי השבוע ושעות הישיבה יחול על ישיבה שזומנה לפי פרק זה.

פרק רביעי: זימון ישיבות

פרק חמישי: פומביות הדיונים

18. (א) ישיבות מועצה יהיו פומביות; למעט ישיבה שראש העירייה הורה על קיומה, כולה או מקצתה, בדלתיים סגורות לאחר שראה כי טעמים שבביטחון המדינה או טעמים שבצנעת הפרט מחייבים לעשות כן, בהתאם לחוות דעת של היועץ המשפטי לעירייה, שתונח לפני חברי המועצה.

(ב) לעניין סעיף זה, יראו ישיבת מועצה פומבית, גם אם הוקרנה על מסך לפני קהל שמחוץ לאולם הישיבות שמתקיימת בו הישיבה.

19. לא יגלה אדם דבר מדיוני ישיבה שהתנהלה בדלתיים סגורות למי שאינו חבר מועצה, אלא אם כן הדבר דרוש לצורך ביצוע החלטת המועצה.

20. (א) הישיבות יתקיימו במשרדי העירייה, זולת אם המועצה החליטה אחרת לפי הצעת ראש העירייה.

(ב) ראש עירייה רשאי להחליט על קיומה של ישיבה פלוגית במקום אחר אם הדבר דרוש מטעמי ריבוי משתתפים או חגיגות.

פרק ששי: מניין המשתתפים

...

פרק שביעי: סדר היום

24. (א) ראש עירייה יקבע את סדר יומה של הישיבה.
(ב) קבעה המועצה נושא מסוים שיידון בסדר היום של ישיבה בהחלטה מראש, יכלול נושא זה בסדר היום והנושא יידון.
(ג) בישיבה שכונסה לפי דרישת שלישי מחברי המועצה, יהא סדר היום כפי שיפורט בדרישה.

...

26. (א) חמש עשרה הדקות האחרונות של כל ישיבת מועצה מן המניין יוקדשו לנאומים מהמקום של חברי המועצה; משכו של כל נאום לא יעלה על דקה לכל חבר מועצה ולא יותר משלוש דקות לכל סיעה.
(ב) נאום כאמור בסעיף קטן (א) יעסוק בנושא שיבחר חבר המועצה הנואם ובלבד שהנאום יתייחס לתחום תפקידה של הרשות המקומית, לרבות התאגידים העירוניים.
(ג) יושב ראש המועצה יקבע את סדר הנואמים בהתחשב בסיעות השונות המיוצגות במועצה ובזהות הנואמים בישיבות הקודמות; חבר מועצה המבקש לנאום, יודיע למרכזי ישיבות המועצה על רצונו, עד תחילת הישיבה.
(ד) עם סיום הנאומים, רשאי ראש העירייה או חבר מועצה מטעמו להשיב, במסגרת זמן שלא תעלה על עשר דקות לכל הנואמים.

27. (א) חבר מועצה רשאי להגיש הצעות לסדר היום של ישיבה מן המניין לא יאוחר מ-72 שעות לפני הוועדה.
(ב) בכל ישיבה מן המניין לא יידונו יותר מארבע הצעות לסדר היום; הוגשו יותר מ-4 הצעות לסדר היום, הן בידי הקואליציה והן בידי האופוזיציה, יידונו לפחות שתי הצעות לסדר היום מטעם האופוזיציה; ההצעות לסדר יום יידונו לפי סדר הגשתן.

28. הצעה לסדר היום תובא לפני המועצה בידי חבר המועצה המגיש אותה או מי מטעמו; היתה התנגדות לדון בהצעה, יישמעו דברי המציע ודברי מתנגד אחד להצעה במשך זמן שאינו עולה על עשר דקות לכל אחד; היו יותר ממציע אחד או יותר ממתנגד אחד, רשאים המציעים או המתנגדים, לפי העניין, לחלק את הזמן האמור ביניהם; בתחום ההתנגדות רשאית המועצה להחליט אחד מאלה:

- (1) שלא לכלול את הנושא בסדר היום;
- (2) להוסיף נושא לסדר היום ולקיים דיון באותה ישיבה;
- (3) לכלול את הנושא בסדר היום של ישיבות מועצה אחרת;
- (4) להעביר את ההצעה לדיון בוועדה מועדות המועצה.

29. המגיש הצעה לסדר היום יכול להסירה בכל עת על ידי הודעה בכתב למרכזי ישיבות המועצה לפני ישיבת המועצה או בהודעה בעל פה בישיבת המועצה.

30. בכפוף להוראות סעיף 50 לתקנון זה, עניינים שהועמדו על סדר היום בישיבה מן המניין ולא נסתיים הדיון בהם, יועברו לסדר היום של הישיבה מן המניין שלאחריה.

פרק שמיני: ניהול הישיבה

31. (א) ראש עירייה, סגן שהוא מינה, או חבר מועצה אחר שהמועצה הסמיכה בהתאם להוראת סעיף 130 לפקודה, יהיה היושב ראש בישיבות המועצה וינהל את הישיבות.
(ב) ...

32. (א) יושב ראש הישיבה יפתח את ישיבות המועצה, ינהל את הדיונים, יסכם את תוצאות הדיונים וההצבעה בכל עניין וינעל את הישיבה.
(ב) ישיבה שהיושב ראש שבה ביקש לנעלה בניגוד לתקנון זה, דינה כאילו סרב לנהל את הישיבה.

33. לאחר דברי הפתיחה לנושא שעל סדר היום, ייתן יושב ראש הישיבה את זכות הדיבור למשתתפים בדיון לפי סדר הפונים אליו, ובלבד שאם לא כל סיעות המועצה מיוצגות בוועדת ההנהלה, ייתן היושב ראש את רשות הדיבור תחילה לנציגי הסיעה הגדולה ביותר שאינה מיוצגת כאמור.

34. (א) חבר המועצה, למעט יושב ראש הישיבה ויושב ראש ועדה המדווח בשם הוועדה, לא יאריך בדיבור לגבי נושא שעל סדר היום, יותר מחמש דקות; ואולם יושב ראש הישיבה רשאי להקציב לדובר זמן נוסף לדיבור ובלבד שלא יעלה על עשרים דקות לסיעה בסך הכל, לגבי אותו נושא.

(ב) בלי לגרוע מהאמור בסעיף קטן (א), בכל נושא הקשור לאישור חוזים בידי המועצה ונושאים של ישיבות מועצה מיוחדות, יוקצב זמן נוסף של חמש דקות לכל דובר ולא יותר משלושים דקות לסיעה בסך הכל לגבי אותו נושא.

(ג) בכל הקשור לתקציב העיריה ואישורו, יוקצב זמן של עשר דקות לכל דובר ולא יותר משעה אחת לכל סיעה; חבר המועצה רשאי, בהודעה בכתב, להעביר את הזמן המוקצה לו לדיבור, כולו או חלקו, לחבר אחר מסיעתו.
35. יושב ראש הישיבה רשאי -

- (1) להפסיק חבר מועצה הנואם למעלה מהזמן שהותר לו על פי תקנון זה;
- (2) להפסיק רישום דברי חבר מועצה בפרוטוקול אם המשיך לנאום אחרי שהיושב ראש הפסיק אותו;
- (3) להתרות בחבר מועצה המפריע, לדעתו, למהלך התקין של הישיבה; לא שמע חבר המועצה לשלוש התראות בישיבה אחת, רשאי היושב ראש להורות על הוצאתו; הוצא חבר מועצה כאמור, רשאי הוא להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד;
- (4) ליתן רשות דיבור לעובד עיריה הבקיא בתחום בעניין הנדון, באישור ראש העיריה;
- (5) להורות על הוצאת אדם מהקהל אם הוא מפריע למהלך הישיבה, לאחר שהזהר כדין.

פרק תשיעי: שאילתות והודעות אישיות

36. (א) לא יאוחר משבעה ימים לפני תחילת הישיבה מן המניין הקרובה, רשאי חבר המועצה להגיש לראש העיריה שאילתה בכתב על עניין עובדתי שבתחום תפקידי העיריה, לרבות בעניין תאגידים עירוניים, והיא תנוסח בקצרה ובצורת שאלה בלבד; ראש העיריה או חבר מועצה הממונה על העניין שלגביו נשאלה השאילתה ושראש העיריה הסמיכו לכך, ישיב בכתב ובקצרה לשאילתה ויקרא את התשובה באותה ישיבה, ואולם הוא רשאי לדחות את תשובתו עד הישיבה מן המניין שלאחר הישיבה הבאה ובלבד שלא ידחה תשובתו לגבי יותר משתי שאילתות בישיבה אחת; השאילתה והתשובה יחולקו לחברי המועצה.

(ב) לא נמסרה תשובה לשאילתה בשתי ישיבות מן המניין שהתקיימו לאחר הגשתה, יועמד נושא השאילתה, לפי דרישת השואל, כסעיף ראשון על סדר היום בישיבה מן המניין הקרובה ויקום דיון בנושא.

(ג) לא יוגשו יותר משתי שאילתות מאת חבר המועצה לפני כל ישיבה מן המניין.

37. השואל רשאי, לאחר שמיעת התשובה, לשאול בעל פה שאלה קצרה נוספת, ובלבד שתהא נובעת מתוכן התשובה, וראש העיריה או אדם אחר מטעמו הממונה על העניין שלגביו נשאלה השאילתה יענה תשובה קצרה בעל פה; על שאילתה או על תשובה נוספת לא יתקיים דיון במועצה.

38. (א) חבר מועצה רשאי לפנות לראש העיריה בשאילתה ישירה בעניין עובדתי שבתחום תפקידו; השאילתה הישירה תנוסח בקצרה בצורת שאלה, תיחתם בידי השואל ותימסר בלשכת ראש העיריה.

(ב) לא יאוחר מ-21 ימים מיום קבלת השאילתה הישירה, תימסר לחבר המועצה תשובת ראש העיריה; ראש העיריה או השואל רשאים לבקש ממזכירות המועצה כי השאילתה והתשובה יועברו לעיון חברי המועצה.

(ג) לא קיבל חבר המועצה השואל תשובה לשאילתה הישירה בתוך המועד שקבוע בסעיף זה, רשאי הוא לפנות לראש העיריה או ליושב ראש המועצה בבקשה לנהוג בשאילתה הישירה כבשאילתה רגילה; יושב ראש המועצה יודיע לחבר המועצה הנוגע בדבר על מועד השמעת השאילתה במליאת המועצה; על השמעת השאילתה יחול סעיף 36 לתקנון זה.

(ד) לא תותר הגשת יותר משתי שאילתות ישירות לכל חודש לכל חבר מועצה.

39. (א) חבר המועצה המבקש במהלך ישיבה רשות להודיע הודעה אישית, ימסור תחילה ליושב ראש את תוכן הודעתו בכתב.

(ב) רשות להודעה אישית תינתן רק לשם תיקון אי-הבנה שחלה בדבר המבקש או בקשר לדבריו, לשם הסרת אשמה שהושמעה כלפיו בישיבות המועצה, הודעה אישית או לשם התנצלות בפני חבר מועצה או אדם אחר.

(ג) הודעה אישית לא תיארך יותר מחמש דקות, והיא תישמע בסוף הדיון בסעיף בסדר

היום שבמהלכו קמה העילה למסירתה, ואם לא קמה במהלך הדיון - בסוף הישיבה והכל, זולת אם התיר יושב ראש הישיבה למסור הודעה כאמור במהלך הישיבה.

40. חבר מועצה רשאי, בכל עת שחלה עליו חובה, למסור הודעה שהוא חייב למסרה לפי כל דין.

41. (א) חבר מועצה רשאי להגיש למועצה, לא יאוחר מ-24 שעות לפני מועד הישיבה הקבועה, חומר לדיון בישיבותיה המתייחס לנושא שעל סדר היום ובלבד שצילום ומסירת החומר למועצה, ככל שיעשה על חשבון הרשות, יהיה בהיקף שלא יעמיס מעמסה בלתי סבירה על קופת העיריה.
(ב) החומר לדיון יימסר למרכז ישיבות המועצה והוא ידאג להפיצו לחברי המועצה עם תחילת הישיבה.

(ג) אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מזכותו של חבר מועצה להפיץ חומר לדיון בנושא שעל סדר היום תוך נשיאה בנטל הוצאות שכפול החומר והפצתו למשתתפים.

42. (א) לא הונחה לדיון יותר מהצעת החלטה אחת בעניין נדון, יצביעו בעד ההצעה ונגדה.
(ב) עמדו להצבעה יותר מהצעת החלטה אחת בעניין נדון, יצביעו עליהן, אחת אחת, בעד ונגד ובהתאם לסדר שיחליט יושב ראש המועצה.

(ג) עמדו להצבעה שתי הצעות החלטה בלבד בעניין נדון - רשאי היושב ראש להעמידן להצבעה זו מול זו.

(ד) לבקשת חבר מועצה והצבעה על התקציב, הצעת החלטה הכוללת מספר סעיפים שלגבי אחד או יותר מהם יש לחבר מועצה הסתייגות, תקום הצבעה נפרדת לגבי כל הסתייגות ולגבי כל נושא שלגביו עלתה הסתייגות במסגרת הצעת החלטה.

...

פרק אחד עשר: פרוטוקול

50. (א) כל ישיבות המועצה יוקלטו וירשם בהן פרוטוקול; מרכז ישיבות המועצה יהיה אחראי לניהולו התקין.

...

פרק שנים-עשר: דיונים מיוחדים

...

פרק שלושה עשר: מועצה שבחרה לעצמה יושב ראש

...

פקודת העיריות, תוספת שנייה. צו המועצות המקומיות (א), תוספת שלישית, מחיל הוראה דומה על מועצות מקומיות. לעניין מועצות אזוריות ראו סעיפים 48 עד 56 לצו המועצות האזוריות.

כלל 62: מסירת מידע

זכות עיון לחברי מועצה וועדות

140א. (א) פנקסי העיריה ומסמכיה יהיו פתוחים לעיון ולבדיקה לפני כל חבר המועצה; הם יועמדו לרשותו לפי בקשתו לא יאוחר משלושה ימים מיום פנייתו אל ראש העיריה או מי שהוא הסמיכו לכך, והוא רשאי להכין לעצמו העתק לרבות העתק צילומי, או תקציר מהם; אך לא יוצא פנקס או מסמך למטרה כאמור ממשמורת העיריה אלא בהסכמתו בכתב של ראש העיריה או מי שהוא הסמיכו לכך.

(א1) לא הועמדו פנקסי העיריה או מסמכיה לרשות חבר המועצה בתוך הזמן כאמור בסעיף קטן (א), ידרוש הממונה, לפי בקשת חבר המועצה, מראש העיריה לעשות כן; לא נעתר ראש העיריה לדרישת הממונה בתוך שבעה ימים מיום דרישתו, ידרוש ממנו הממונה בצו לעשות כן בתוך תקופת הזמן שיציין בצו.

(ב) זכות העיון בפנקסים ובמסמכים לפי סעיף קטן (א) אינה חלה על פנקס או מסמך שגילויו או פרסומו אסור על פי כל דין ועל רישום או מסמך הנוגעים במישרין בזכויותיו של פרט או בחובותיו כלפי העיריה, זולת אם הם משמשים נושא לדיון במועצה או בועדה מועדונית שמבקש העיון חבר בה.

(ג) פנקסי העיריה ומסמכיה יועמדו על פי דרישה של יושב ראש ועדה לרשותה של הועדה בזמן ישיבתה, במידה שהם נוגעים לנושא שעל סדר יומה.

(ד) האמור בסעיף זה בא להוסיף על זכויות אחרות לגילוי פנקסים ומסמכים ולא לגרוע מהן.

פקודת העיריות. לעניין מועצות מקומיות ראו סעיף 198 לצו המועצות המקומיות (א), ולעניין מועצות אזוריות, ראו סעיף 235 לצו המועצות האזוריות.

כלל 64: תנאי פעילות לחברי המועצה

העמדת אמצעים לרשות סיעות המועצה

125ג. העיריה תעמיד לרשות כלל הסיעות במועצה ולשימושם של כל חברי המועצה, משרד אחד לפחות, מכשיר טלפון, מכשיר פקסימיליה ומחשב.

פקודת העיריות.

כלל 65: החלטות בענין חדלות כהונה

הודעה על התפנות מקומו של חבר המועצה

123א. (א) נראה לראש העיריה כי חבר המועצה פסול לכהן או שחדל לכהן מחמת שנעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף 123, ישלח לו ראש העיריה הודעה בדבר התפנות מקומו במועצה ויפרט בה את הסיבות לכך; ההודעה תישלח לחבר המועצה במכתב רשום לפי מענו הידוע לאחרונה והעתק ממנה יישלח במכתב רשום לממונה.

(ב) נראה לממונה שחבר המועצה פסול לכהן או שחדל לכהן מחמת שנעדר משיבות המועצה כאמור בסעיף 123, ולא שלח ראש העיריה לחבר המועצה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) תוך ארבעה-עשר יום מיום שדרש ממנו הממונה לעשות כן, ישלח הממונה לחבר המועצה את ההודעה האמורה והעתק ממנה ישלח במכתב רשום לראש העיריה.

(ג) כתום שלושים יום מיום שנשלחה אליו ההודעה לפי סעיף קטן (א) או (ב) תיפסק כהונתו של חבר המועצה זולת אם תוך הזמן האמור -

(1) הגיש בקשה לבית משפט מוסמך לביטול ההודעה; במקרה זה לא יחדל לכהן אלא אם בית המשפט החליט על כך;

(2) התברר לשולח ההודעה שלא נתקיימו הנסיבות המחייבות את שליחתה, והוא ביטל אותה בהודעה מנומקת בכתב על כך לחבר המועצה; העתק מהודעת הביטול ימסר לידי הממונה או לידי ראש העיריה, הכל לפי הענין.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), מי שפסול לכהן לפי סעיף 120(8), תיפסק חברותו במועצה מיום שפסק הדין נהיה סופי.

(ה) על מי שפסול לכהן לפי סעיף 120(9) יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג), ואולם אם הגיש בקשה לביטול ההודעה לפי סעיף קטן (ג) (1) יושעה מחברותו במועצה עד להחלטת בית המשפט בבקשה.

(ו) על מי שפסול לכהן לפי סעיף 120(10) יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) עד (ג) ו-(ה), בשינויים אלה:

(1) הודעה כאמור בסעיף קטן (א) תישלח בידי הגזבר, והוא יציין בה כי על חבר המועצה לשלם את חובו או להסדיר אותו, לרבות בדרך של פריסתו (בסעיף זה - הסדרת חוב);

(2) כהונתו של חבר המועצה תיפסק בתום שישים יום מיום שנשלחה אליו הודעה כאמור בפסקה (1), זולת אם -

(א) בתוך שלושים יום ממועד משלוח ההודעה הסדיר את החוב;

(ב) בתוך שישים יום ממועד משלוח ההודעה התקיים האמור בפסקאות (1) או

(2) של סעיף קטן (ג);

(3) הגזבר יודיע לממונה על תחילת השעיה ועל הפסקת כהונה של חבר המועצה;

(4) הממונה יודא את קיומן של הוראות סעיף קטן זה.

פקודת העיריות. סעיף 34א לפקודת המועצות המקומיות מחיל סעיף הוראות אלה על מועצות מקומיות ואזוריות.

קביעת פרישתו של חבר המועצה

125.ב1 (א) דבר פרישתו של חבר המועצה, כאמור בסעיף 125א ייקבע בידי ראש העיריה על יסוד בקשה בכתב שהוגשה על ידי רוב חברי הסיעה שעליה נמנה חבר המועצה שאת פרישתו מבקשים לקבוע, ובלבד שהבקשה הוגשה תוך שבעה ימים ממעשה הפרישה ולאחר שניתנה לנציג המבקשים ולחבר המועצה שאת דבר פרישתו מבקשים לקבוע, הזדמנות לטעון טענותיהם בפני ראש העיריה.

(ב) חבר המועצה שדבר פרישתו נקבע על-ידי ראש העיריה או סיעה שבקשתה לפי סעיף קטן (א) נדחתה, או לא נענתה תוך 30 ימים, רשאים לערער על הקביעה בפני בית המשפט המחוזי שהעיריה נמצאת באזור שיפוטו.

(ג) ערעור כאמור יוגש תוך 30 ימים מהחלטת ראש העיריה או מתום 30 הימים האמורים בסעיף קטן (ב), הכל לפי המוקדם, והוא יידון בפני שופט יחיד; החלטת השופט תהיה סופית.
(ד) החליטו ראש העיריה או בית המשפט כי חבר המועצה פרש מסיעתו, יודיע על כך ראש העיריה לפקיד הבחירות שנתמנה לפי סעיף 29 לחוק הבחירות, לא יאוחר מיום קביעת הסיעות לפי סעיף 25 לחוק האמור.

פקודת העיריות. צו המועצות המקומיות (א), סעיף 108ב, מחיל הוראה דומה על מועצות מקומיות, וצו המועצות האזוריות, סעיף 37, מחיל הוראות דומות לגבי מועצות אזוריות.

כלל 66: יישום החלטות המועצה

האחריות לביצוע החלטות המועצה

140. ראש העיריה יהיה אחראי לכך שהחלטות המועצה יבוצעו כהלכה; הצריכה ההחלטה הוצאה מכספי העיריה - יהיה ראש העיריה אחראי לכך שההחלטה תבוצע בהתאם לתקציב המאושר ובהתאם להוראות אחרות של פקודה זו או של דין אחר; בהעדר ראש העיריה יהיו החובות האמורות על ממלא מקומו לפי סעיפים 14 או 16 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975.

פקודת העיריות. צו המועצות המקומיות (א), סעיף 112א, מחיל הוראה דומה על מועצות מקומיות, וצו המועצות האזוריות, סעיף 3, מחיל הוראה דומה על מועצות אזוריות.

כלל 67: ראש הרשות המקומית והוועדות

הרכב הסיעתי של ועדות חובה

150.א (א) ההרכב הסיעתי של חברי מועצה, בכל אחת מועדות החובה לפי פקודה זו, יהיה תואם ככל שניתן את ההרכב הסיעתי של המועצה ובלבד שבכל ועדת חובה יהיה נציג אחד לפחות מהאופוזיציה; לענין סעיף זה, "נציג אחד לפחות מהאופוזיציה" - מי שתקיימים בסיעתו הוראות פסקה 149ג(1).

(ב) (1) סיעה הזכאית למנות חבר מטעמה בוועדת חובה לפי פקודה זו או לפי כל דין

(להלן - סיעה זכאית), רשאית למנות לוועדה חבר מועצה מכל סיעה אחרת, וזאת אף

אם עקב מינויו לא תתקיים הוראה מהוראות סעיף קטן (א);

(2) מינוי חבר מועצה מסייעה אחרת בוועדת חובה לפי סעיף קטן (ב), אינו מקנה

לסיעה האחרת סמכות למנות ממלא מקום קבוע, כאמור בסעיף קטן (ג).

(ג) סיעה זכאית רשאית למנות ממלא מקום קבוע, מטעמה בלבד, לכל אחד מנציגיה

בוועדת החובה כאמור.

פקודת העיריות.

הרכב הוועדות

125. ועדה של המועצה שלא נקבע לה הרכב על פי חיקוק, יהיו רבע חבריה, לפחות, חברי המועצה, והשאר - בעלי זכות להיבחר כחברי המועצה, שאינם פסולים לפי סעיף 101, ובלבד שההרכב הסיעתי הכולל של כל הוועדות האמורות יהיה בהתאם להרכב הסיעתי של המועצה.

צו המועצות המקומיות (א). הוראה דומה לעניין מועצות אזוריות קבועה בסעיף 42 לצו המועצות האזוריות.

כלל 68: ראש רשות מקומית וועדת הביקורת

ועדה לעניני ביקורת

149ג. (א) המועצה תבחר מבין חבריה ועדה לעניני ביקורת שתפקידה לדון בכל ד"ח של מבקר המדינה ושל נציב תלונות הציבור על הביקורת בעיריה, בכל ד"ח של משרד הפנים על העיריה ובכל ד"ח של מבקר העיריה, ולעקוב אחרי תיקון הליקויים שהעלתה הביקורת, והיא רשאית לדון בכל ד"ח ביקורת אחר על העיריה שהוגש לפי דין; הועדה תגיש למועצה את סיכומיה והצעותיה. (ב) מספר חברי הועדה לא יעלה על שבעה; הרכב הועדה יהיה תואם, ככל שניתן, את ההרכב הסייעתי של המועצה; ראש העיריה, סגניו וחברי ועדת ההנהלה לא יהיו חברים בוועדה לעניני ביקורת.

(ג) (1) יושב ראש הועדה לעניני ביקורת יהיה, בכפוף להוראות פסקה (2) מהאופוזיציה ולא יכהן כדירקטור בהנהלת גוף עירוני מבוקר; לענין סעיף זה יראו את יושב ראש הועדה לעניני ביקורת כשייך לאופוזיציה אם התקיימו בסיעתו, בין היתר, לפחות כל אלה:

- (א) סיעתו שונה מסיעתו של ראש העיריה;
- (ב) לסיעתו אין ייצוג בוועדת ההנהלה;
- (ג) מסיעתו לא מונו סגנים לראש העיריה;
- (ד) סיעתו אינה קשורה בהסכם המתייחס לכהונת ראש העיריה או לניהול העיריה.

(2) היו הסיעות כולן מיוצגות בוועדת ההנהלה או ישנה במועצה סיעה אחת בלבד, יהיה יושב ראש הועדה לעניני ביקורת מי שהתקיימו בו לפחות כל אלה:

- (א) הוא אינו חבר בוועדת ההנהלה;
- (ב) הוא אינו מכהן כיושב ראש ועדת הכספים או המכרזים;
- (ג) הוא אינו מכהן כדירקטור בגוף עירוני מבוקר;
- (ד) סיעתו שונה מסיעתו של ראש העיריה, אם יש במועצה יותר מסיעה אחת.

פקודת העיריות. סעיף 13 לפקודת המועצות המקומיות מחיל הוראות אלה, בשינויים המחויבים, על מועצות מקומיות. צו המועצות האזוריות, סעיף 39, מחיל הוראה דומה לגבי מועצות אזוריות.

המצאת מסמכים ומסירת מידע

170ב. (א) ראש העיריה וסגניו, חברי המועצה, עובדי העיריה, ראש המועצה הדתית וסגניו, חברי המועצה הדתית, עובדי המועצה הדתית, וחברים ועובדים של כל גוף עירוני מבוקר, ימציאו למבקר העיריה, על פי דרישתו, כל מסמך שברשותם אשר לדעת מבקר העיריה דרוש לצרכי הביקורת ויתנו למבקר העיריה כל מידע או הסבר שיבקש בתוך התקופה הקבועה בדרישה ובאופן הקבוע בה.

(ב) למבקר העיריה או עובד שהוא הסמך לכך תהיה גישה, לצורך ביצוע תפקידו, לכל מאגר מידע רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים ולכל תוכנת עיבוד נתונים אוטומטי של העיריה או של המשרתים את העיריה או של גוף עירוני מבוקר.

(ג) לגבי מידע החסוי על-פי דין, יחולו על מבקר העיריה ועל עובדים מטעמו המגבלות הקבועות בחוק או לפיו לגבי המורשים לטפל באותו מידע.

(ד) עובדו של מבקר העיריה שאינו עובד העיריה, יחולו עליו, לענין עבודתו האמורה, כל איסור והגבלה החלים על עובד הציבור שהוא עובד מבקר העיריה.

(ה) לצורך ביצוע תפקידו יוזמן מבקר העיריה ויהיה רשאי להיות נוכח בכל ישיבה של מועצת העיריה או כל ועדה מועדונית או כל ועדה מועדונית של גוף עירוני מבוקר; בישיבה שאינה סגורה רשאי הוא להיות נוכח אף על ידי עובד מעובדיו.

פקודת העיריות; סעיף 13 לפקודת המועצות המקומיות, קובע כי הוראות סעיף זה יחולו בשינויים המחויבים על מועצות מקומיות ואזוריות.

צוות לתיקון ליקויים

170גא. (א) בסעיף זה, "הצוות" - עובדי העיריה החברים בצוות לתיקון ליקויים, שמונה לפי הוראת סעיף 21א(ב) לחוק מבקר המדינה, התש"ח-1958 [נוסח משולב] (בסעיף זה - חוק מבקר המדינה).

(ב) הצוות ידון בדרכים ובמועדים לתיקון ליקויים שנמצאו בדוח שהגיש מבקר העיריה ושנדון על ידי המועצה לפי סעיף 170ג(ה)(1) או (2), לפי הענין, ובדרכים למניעת הישנותם של ליקויים בעתיד.

(ג) הצוות יגיש את המלצותיו לראש העיריה בתוך שלושה חודשים מיום שדוח מבקר העיריה נדון על ידי המועצה, וידווח לוועדה לעניני ביקורת על יישום המלצותיו אחת לשלושה

חודשים.

(ד) ראש העיריה רשאי לדחות את תיקונו של ליקוי מסוים, ובלבד שינמק דחיה זו לפני מבקר העיריה והוועדה לעניני ביקורת, בכתב, לא יאוחר משלושה חודשים לאחר שהוגשו לו המלצות הצוות.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 21 ו-22 לחוק מבקר המדינה.

פקודת העיריות. סעיף 13 לפקודת המועצות המקומיות, קובע כי הוראות סעיף 170א לפקודת העיריות (לעיל) יחולו בשינויים המחויבים על מועצה מקומית, למעט מועצה אזורית.

כלל 69: ראש רשות מקומית ויושב ראש המועצה

יושב ראש המועצה

130. (א) מועצת עיריה שמספר חבריה עשרים ואחד או יותר, רשאית לבחור מבין חבריה יושב ראש בהסכמת ראש העיריה, ובלבד שלא יקבל שכר.

(ב) על בחירתו של יושב ראש המועצה יחולו הוראות סעיף 26 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה-1975, בשינויים המחוייבים.

(ג) החלטה על בחירת יושב ראש מועצה תתקבל בישיבה מיוחדת וברוב חברי המועצה, ויכול שהבחירה תתקיים באותה ישיבה.

(ד) ראש העיריה, סגן ראש העיריה או חבר ועדת ההנהלה לא ייבחר ליושב ראש המועצה.

(ה) יושב ראש המועצה לא יהיה רשאי לקבל משכורת מקופת העיריה.

פקודת העיריות. ראו את התקנון בדבר ישיבות המועצה, זימונן והנהלה בהן, שהובאו לכללים 60 ו-61 לעיל.

פרק י"א: הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין עובדי הרשות

עובדי הרשות המקומית הם חלק מהזרוע הביצועית של ראש הרשות המקומית ואתם הוא בא במגע שוטף. על העובדים חלים חוקים רבים מתחומים מגוונים. לעניין הקשר בין ראש הרשות לבין עובדי הרשות יובאו במסמך זה דברי החקיקה העיקריים השייכים לעניין, על דרך אזכור שמותיהם, וכן מקורות משפטיים נוספים.

ברקע הדברים יש לדעת שנוסף על הדינים החלים על מינוי עובדים ופיטוריהם, חלות בתחום השלטון המקומי הוראות מיוחדות לגבי בעלי תפקידים מסוימים ואלה הם: המנהל הכללי של הרשות המקומית או המזכיר, מהנדס הרשות המקומית, הרופא הווטרנרי, היועץ המשפטי, מנהל מחלקת החינוך, המבקר והגזבר. ההוראות הרלוונטיות מעוגנות בחיקוקים אלה: פקודת העיריות, פרק תשיעי, סימנים א' ו-ב', וכן חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) התשל"ו-1975, חוק הרשויות המקומיות (מהנדס רשות מקומית), התשנ"ב-1991, חוק הרשויות המקומיות (יועצת לקידום מעמד האשה) התש"ס-2000, חוק הרשויות המקומיות (ממונה על תלונות הציבור), התשס"ח-2008, חוק הרשויות המקומיות (מנהל מחלקת חינוך), התשס"א-2001, תקנות הרשויות המקומיות (מנהל מחלקת חינוך) (כשירות), התשס"ג-2003, וכן בפרק שמיני לצו המועצות האזוריות.

על עובדי הרשות המקומית חלים חוקי המגן החלים על כלל העובדים במשק, כגון חוק שעות עבודה ומנוחה, התש"א-1951, חוק חופשה שנתית, התש"א-1951, חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987, חוק הגנת השכר, התש"ח-1958 וחוק פיצויי פיטורין, התשל"ג-1963 וחוק לעידוד טוהר המידות בשירות הציבור, התשנ"ב-1992.

כמו כן חלה על העובדים חוקת העבודה לעובדים ברשויות המקומיות בישראל: פרק ב' (קבלת עובדים), פרק י"ג (סדרי פיטורין והודעה מוקדמת), פרק י"ד (מ"מ בין נציגות העובדים לבין הרשות המקומית).⁵

⁵ בהוצאת מרכז השלטון המקומי התשס"ב.

כלל 78: פרטיות

ראו חוק הגנת הפרטיות שהובא בפירוט לעניין כלל 18 לעיל.

כלל 81: מניעת הטרדה האם לא צריך מסגרת

מעבר לעקרונות הכלליים, מבוסס כלל זה על חקיקה כללית כגון, חוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998, וחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000.

כלל 82: עבירות משמעת

לראש הרשות המקומית סמכות בענייני משמעת. נושא השיפוט המשמעי של עובדי הרשויות המקומיות מוסדר בחוק הרשויות המקומיות (משמעת), התשל"ח-1978 ובתקנות הרשויות המקומיות (משמעת) (התאמת הוראות), התשל"ט-1979, המחילות הוראות מתוך חוק שירות המדינה (משמעת), התשכ"ג-1963 על הרשויות המקומיות. חקיקה זו מסדירה את הקמתו ופעילותו של בית דין למשמעת וכן את העונשים שהוא מוסמך להטיל.

התפקידים שהוטלו על ראש הרשות המקומית בחקיקת המשמעת הם:
א. מינוי תובע שתפקידו לקבל קובלנות ולהגיש תובענות לבית הדין נגד עובדי הרשות המקומית הנאשמים בביצוע עבירות משמעת לפי החוק, וכן סמכות להגיש לאותו תובע קובלנה על עבירת משמעת שעבר עובד הרשות המקומית;
ב. מינוי חוקרים לצורך החוק, בין באופן כללי ובין לעניין מסוים, שיפעלו על פי הוראות התובע;
ג. מתן הוראה לחוקר לעניין מסוים, במידה ולא ניתנה הוראה על ידי התובע.

לראש רשות מקומית סמכות להשעות עובד לאחר שהוגשה נגדו קובלנה או תובענה או שהחלה נגדו חקירה פלילית שיש עימה קלון (בהתאם למפורט בסעיף 7 לתקנות הרשויות המקומיות (משמעת) (התאמת הוראות), התשל"ט-1979, וכן סמכות התראה ונזיפה.

כלל 87: קליטה וקידום של עובדים

דרכי מינוי עובדים

ככלל, מינוי עובדים ברשות המקומית ייעשה על ידי ראש הרשות על פי דיני המכרזים בהתאם לאמור בסעיף 170 לפקודת העיריות ובתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים), התש"ם-1979, וכן על פי הוראות דין שחלות מעת לעת, כגון חוזרי מנכ"ל, והוראות משרד הפנים של מרכז השלטון המקומי הקובעות כשירותיות לתפקידים מסוימים ברשות המקומית, כגון אלו המופיעות באוגדן "תיאורי תפקידים בשלטון המקומי", בהוצאת משרד הפנים.

דרכי מינוי עובדים וכשירות עובד ביקורת

170. (א) ראש העיריה רשאי למנות לעיריה עובדים שלא הוזכרו בסעיף 167 למשרות שיש עליהן הקצבה בתקציב המאושר.

(ב) לא יתמנה אדם לעובד עיריה, לרבות למשרות המנויות בתוספת החמישית, למעט המנהל הכללי, אלא לאחר שראש העיריה או מי שהוא הסמיך לכך הכריז על המשרה בפומבי על פי כללים לפי סעיף קטן (ג).

(1) (1) במהלך מינוי למשרה המנויה בתוספת החמישית או למשרת פקח תונח לפני

ועדת המכרזים הדנה בענין, חוות דעתו של היועץ המשפטי של העיריה בדבר קיום הרשעה של המועמד בעבירה שבשל אופייה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לשמש בתפקיד; במהלך מינוי למשרת יועץ משפטי תונח לפני ועדת המכרזים לבחירת עובדים בכירים חוות דעת כאמור, על ידי היועץ המשפטי של משרד הפנים;

החליטה ועדת המכרזים בניגוד לחוות דעתו של היועץ המשפטי, תחליט המועצה בענין מינוי אדם למשרה כאמור; בפסקה ז, "פקח" - לרבות נושא משרה בעיריה הממלא תפקידי פיקוח;

(2) שר הפנים, בהתייעצות עם השר לביטחון הפנים ושר המשפטים, ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת רשאי לקבוע בעלי תפקידים נוספים שלגביהם תידרש חוות דעת היועץ המשפטי של העיריה כאמור בפסקה (1);

(3) השר לביטחון הפנים בהתייעצות עם שר המשפטים ובאישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת יקבע דרכי מסירת מידע בדבר קיום הרשעה של מועמד כאמור בסעיף זה.

(ג) השר, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, יקבע בתקנות כללים בדבר דרכי מכרז ופרטיו, אם בדרך כלל ואם לסוגי משרות, ורשאי הוא בתקנות כאמור לקבוע משרות וסוגי משרות שעליהן לא תחול, בתנאים שיקבע, חובת מכרז.

(ד) לא תחול חובת מכרז לפי סעיף קטן (ב) על משרות שלהן מתקבל אדם באמצעות לשכת תעסוקה לפי חוק שירות התעסוקה, תש"ט-1959.

(ה) ראש העיריה בהסכמת מבקר העיריה ימנה עובדים ללשכת מבקר העיריה בהתאם לתקנים שיקבע שר הפנים בתקנות ועל-פי האמור בהוראות סעיפים קטנים (א) עד (ד). תקנים לפי סעיף קטן זה ייקבעו בידי השר בהתחשב במספר התושבים, בתחומה של העיריה ובגודל תקציבה השנתי.

(ה) לא ימונה עובד ולא יכהן אדם כעובד ביקורת בלשכת מבקר העיריה אלא אם כן התקיימו בו הוראות סעיף 167(ג)(1) עד (4).

(ה) על אף הוראות סעיף קטן (ה), רשאי ראש העיריה, בהסכמת מבקר העיריה, לאשר מינויו של אדם אשר לא נתמלא בו התנאי האמור בסעיף 167(ג)(4) אם רכש ניסיון במשך שבע שנים בעבודת ביקורת בגוף ציבורי כמשמעו בחוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992.

(ו) עובדי לשכת מבקר העיריה דינם כשאר עובדי העיריה, ואולם הם יקבלו הוראות מקצועיות ממבקר העיריה בלבד.

(ז) לא יופסק שירותו של עובד אצל מבקר העיריה, שלא בהסכמתו של מבקר העיריה, אלא בכפוף להוראות סעיף 171א(1).

(ח) בסעיף זה, "עובד ביקורת" - עובד המבצע פעולת ביקורת.

פקודת העיריות. סעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות מחיל את הוראות סעיף 170(ב) על מועצות מקומיות.

תקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים), התש"ם-1979 קובעות חובת עריכת מכרז לקבלת עובדים מעל דרגה מסוימת:

חובה וסייגים של מכרז פומבי

2. (א) התפנתה בעיריה משרה בדרגה 7 ומעלה של הדירוג המינהלי שיש עליה הקצבה בתקציב המאושר, או בדרגה 37 ומעלה של דירוג ההנדסאים והטכנאים, או בדרגה כלשהי של הדירוגים המקצועיים האחרים, ולא נתמלאה בדרך אחרת - יפורסם עליה מכרז פומבי.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא תחול חובת עריכת מכרז פומבי על סוגי המשרות

האלה:

(1) מורים בבתי ספר יסודיים, בתי ספר של חטיבת הביניים או בבתי ספר על-יסודיים או גננות בגני הילדים שבבעלות העיריה, ובלבד שיש להם הכישורים הדרושים על ידי משרד החינוך והתרבות למילוי אותה משרה;

(2) עובדים סוציאליים כשירים, בוגרי אוניברסיטה בעבודה סוציאלית או בוגרי קורס של המכון לעובדים סוציאליים אשר קיבלו מילגת לימודים לקראת קבלת הסמיכות ממשרד הסעד או מהעיריה והתחייבו לעבוד כעובדים סוציאליים בעיריה לתקופה של שנתיים לפחות;

(3) מנהל לשכה, או מזכיר אישי של ראש העיריה, או מזכיר אישי של סגן ראש העיריה בשכר, שהעסקתו אושרה על ידי המועצה;

(ג) ראש העיריה רשאי לקבוע בדרך כלל או למקרה מסויים הליכי מכרז, מבחנים ובחינות

גם למועמד למשרה הפטורה מחובת מכרז על פי תקנת משנה (ב).

התקנות מסדירות גם את נושא המכרז הפומבי - פרטים שיש לכלול במכרז, פרסומו, אופן הגשת בקשה להשתתף במכרז, סמכותו של ראש עיריה לערוך מבחנים למועמד למכרז, תכני המבחנים ותנאיהם, וכן סמכותו של ראש העיריה לעניין מינוי ועדת בחירות ואופן קבלת החלטותיה.

תקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים), התש"ס-1979. על מועצות מקומיות ומועצות אזוריות חלות הוראות זו המועצות המקומיות (שירות העובדים), התשכ"ב-1962 וזו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובדים לעבודה), התשל"ז-1977.

חוזה מיוחד

בעניין משרות מסוימות, מוקנית לראש הרשות המקומית הסמכות להעסיק עובד על פי חוזה אישי מיוחד ולא על פי חוקת העבודה לעובדי הרשויות המקומיות.

עובדים סטטוטוריים

החוק מחייב את מינוים של עובדים אלה: מזכיר או מנכ"ל, יועץ משפטי, מהנדס, גזבר, מבקר, מנהל מחלקת חינוך, יועצת לקידום מעמד האישה (סעיף 167 לפקודת העיריות, סעיף 57 לפקודת המועצות המקומיות, חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי), התשל"ו-1975, חוק הרשויות המקומיות (יועצת לקידום מעמד האישה), התש"ס-2000, חוק הרשויות המקומיות (מנהל מחלקת חינוך), התשס"א-2001.

סיום העסקה

סיום העסקת העובדים הסטטוטוריים ייעשה בכפוף להמלצת ראש הרשות המקומית, שתובא להחלטת מועצת הרשות המקומית (סעיף 171 לפקודת העיריות). הרוב הנדרש לפיטורי עובדים אלה הוא רוב מיוחד שמשנתנה מתפקיד לתפקיד. נושא זה מוסדר לגבי מועצות מקומיות בסעיף 144 לצו המועצות המקומיות (א) ובסעיף 61 לצו המועצות האזוריות.

העסקת קרובי משפחה

בנושא המגבלות על ראש הרשות המקומית לעניין העסקת קרוב משפחה, דנים סעיף 174א לפקודת העיריות וסעיפים 107 ו-108 לצו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובד לעבודה), התשל"ז-1977. הוראות אלו צוטטו בפרק הדין בניגוד עניינים (פרק ד' לעיל). מגבלות על כהונת קרובי משפחה בוועד מקומי קבועות בסעיף 106 לצו המועצות האזוריות.

פרק י"ב: הקשר בין ראש רשות מקומית לבין ספקים של הרשות המקומית

ראש העיריה רשאי להתקשר בחוזה בשם העיריה (סעיף 195 לפקודת העיריות, סעיף 190 לצו המועצות המקומיות (א), סעיפים 85 ו-86 לצו המועצות האזוריות). עם זאת, התקשרות בחוזה לרכישת טובין או בכל עניין שיוצר התחייבות כספית של הרשות המקומית, מחויבים במכרז. לראש העיר סמכות להתקשר בעסקה לפי המלצת ועדת מכרזים על פי סעיף 148 לפקודת העיריות, ותקנת העיריות (מכרזים), התשמ"ח-1987:

חובת מכרזים

197. לא תתקשר עירייה בחוזה להעברת מקרקעין או טובין, להזמנת טובין או לביצוע עבודה אלא על פי מכרז פומבי.

פקודת העיריות. סעיף 192 לצו המועצות המקומיות (א). סעיף 89 לצו המועצות האזוריות מחיל הוראה דומה על מועצות אזוריות.

ועדת מכרזים

148. (א) המועצה תבחר מבין חבריה ועדת מכרזים קבועה שתפקידה לבדוק הצעות מחירים המוגשות לעיריה בעקבות פרסום מכרז ולהמליץ לפני ראש העיריה על ההצעה שלדעת הועדה ראויה לאישורו; ראש העיריה לא יהיה חבר בוועדת המכרזים.

(ב) החליט ראש העיריה לאחר עיון בהמלצות ועדת המכרזים שלא לאשר את ההצעה שעליה המליצה הוועדה, ירשום את הנימוקים להחלטתו ויביאם לידיעת המועצה בישיבתה הקרובה.

(ג) ראש העיריה רשאי, באישור המועצה, לאשר הצעה מבין ההצעות שהיו לפני ועדת המכרזים, אף שהוועדה לא המליצה עליה.

פקודת העיריות. על ראש מועצה מקומית חל סעיף 190 לצו המועצות המקומיות (א), וכן על מועצות אזוריות, סעיפים 85 עד 89 לצו המועצות האזוריות.

לראש המועצה המקומית סמכויות בנושא התקשרויות עם ספקים, בין היתר, לפי הוראות אלה: תקנות העיריות (הסדר רכישות, ניהול מחסנים, רישום וניהול טובין), התשנ"ח-1998; סעיף 185 והתוספת החמישית לצו המועצות המקומיות (א); סעיפים 80 א ו- 89 לתוספות השנייה והתוספת הרביעית לצו המועצות האזוריות, סעיף 80(א).

פרק י"ג: הקשר בין ראש הרשות המקומית לבין משרדי הממשלה

מועצה המסרבת למלא חובה מסוימת

141. (א) נראה לממונה שמועצה או שראש העיריה נמנעים ממילוי חובה או מביצוע עבודה שהוטלו עליהם בפקודה זו או בכל דין אחר, רשאי הוא לדרוש מהם בצו למלא את החובה או לבצע את העבודה תוך הזמן הנקוב בצו.

(ב) (1) לא מילאו המועצה או ראש העיריה אחרי הצו בתוך הזמן המצויין בו, רשאי

הממונה למנות אדם מתאים, למילוי החובה או לביצוע העבודה;

(2) מינה הממונה אדם מתאים, רשאי הוא לקבוע את השכר שישולם לו ולהורות

שהשכר והוצאות העבודה ייפרעו מקופת העיריה; הוראות פסקה זו לא יחולו מקום

שאדם מקבל שכר או הוצאות מהעיריה;

(3) לענין זה, "אדם מתאים" - לענין צו שהופנה כלפי המועצה, ראש העיריה או אדם מתאים

אחר, שמינה הממונה; לענין צו שהופנה כלפי ראש העיריה, אדם מתאים שמינה הממונה.

מינוי גובה ממונה

142. (א) סבר השר שעיריה אינה פועלת במידה מספקת לגביית ארנונה ואספקת מים ושיעורי גביית אספקת המים והארנונה של העיריה בשנת הכספים האחרונה שלגביה הוגש דוח מבוקר, הם כמפורט בסעיף קטן (ב), רשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לראש העיריה להשמיע את טענותיו ומטעמים שיירשמו, למנות אדם מתאים (בסימן זה - גובה ממונה), לגביית ארנונה, אספקת מים, מסים, אגרות, היטלים, דמי השתתפות, קנסות ושאר תשלומי חובה, המגיעים לה לפי כל דין (בסימן זה - מסי העיריה); מינוי גובה ממונה יהיה לתקופה של שנתיים, ורשאי השר להאריך או לקצר את תקופת המינוי כפי שיקבע.

(ב).....

מינוי חשב מלווה

142. (א) השר רשאי, לאחר שנתן לראש העיריה הזדמנות להשמיע את טענותיו ומנימוקים שיירשמו, למנות לעיריה חשב מלווה לתקופה שיקבע, בהתקיים אחד מאלה....

פקודת העיריות. סעיף 34 לפקודת הרשויות המקומיות מחיל את הוראות סעיפים 142 ו-142ב שלעיל, בשינויים המחויבים, על מועצות מקומיות.

סמכויותיו, חובותיו ואחריותו של רואה החשבון

219. (א) לצורך מילוי תפקידיו רשאי רואה החשבון, בכל עת, לעיין במסמכי העיריה ולדרוש מאת ראש העיריה, מחבר המועצה, מעובד העיריה או מכל בעל תפקיד בה, כל מידע והסבר הדרושים לו וכן רשאי הוא לדרוש כל מסמך של העיריה מאת המחזיק בו.

פקודת העיריות. סעיף 34 לפקודת המועצות המקומיות מחיל הוראות אלה, בשינויים המחויבים, על מועצות מקומיות. סעיפים 82 עד 84 לצו המועצות האזוריות, מחילים הוראות בעניין חשבונות וביקורת חשבונות בנוגע למועצות אזוריות.